

RP 187/2009 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av värdepappersmarknadslagen, lagen om Finansinspektionen samt 1 och 6 § i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i värdepappersmarknadslagen, lagen om Finansinspektionen samt i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift.

Till värdepappersmarknadslagen fogas bestämmelser om utländska clearingorganisationer. Syftet med regleringen är att möjliggöra de utländska clearingorganisationernas tillsyn över deras verksamhet samt att trycka tillförlighet och stabilitet av finansmarknaden.

En utländsk clearingorganisation ska hos finansministeriet ansöka om tillstånd att bedriva verksamhet filialbaserad eller gränsöverskridande utan filial. Tillstånd ska beviljas utifrån den information som clearingorganisation och myndigheten i clearingorganisationens hemstat tillställer finansministeriet. Dessutom ska utländska myndigheten och Finansinspektionen ömsesidigt underteckna ett särskilt tillsynsprotokoll.

En utländsk clearingorganisation ska ansöka om clearingmedlemskap hos clearingorganisation. Förpliktelse ska också vara på annan clearingorganisation och annan utländsk organisation som fastställer förpliktelser som har uppkommit av värdepappreshandel som regelbundet avvecklas av en clearingorganisation i Finland och vars verksamhet är betydande för finansmarknaden.

Finansinspektionen har tillsyn över clearingorganisationens verksamhet i Finland och kan vid behov ge en offentlig varning eller offentlig anmärkning. Finansministeriet kan på motsvarande sätt begränsa eller förbjuda clearingorganisationens verksamhet i Finland eller återkalla dess tillstånd. En utländsk clearingorganisation ska vara skyldig att betala en till beloppet fast tillsynsavgift.

Avsikten är att lagarna ska träda i kraft den 1 januari 2010.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING.....	4
2 NULÅGE	5
2.1 Lagstiftning och praxis.....	5
Värdepappersmarknadslagen.....	5
Lagen om Finansinspektionen.....	10
Lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift	11
2.2 Självreglering och tillsynsmyndighetens rekommendationer	12
2.3 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i EU och utlandet.....	12
Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i EU.....	12
Lagstiftningen i utlandet.....	14
2.4 Bedömning av nuläget	26
Fondbörsen och marknadsplatsoperatörer som ordnar multilateral handel.....	26
Central motpart.....	27
Finländska clearingorganisationer och clearingsystem	28
Förbindelser mellan värdepapperscentraler.....	29
Clearing av derivat	29
Insiderregister.....	31
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	31
3.1 Målsättning.....	31
3.2 De viktigaste förslagen.....	32
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	34
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	34
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	35
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	35
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	35
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	36
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	36
DETALJMOTIVERING	37
1 LAGFÖRSLAG	37
1.1 Värdepappersmarknadslagen	37
1 kap. Allmänna stadganden.....	37
3 kap. Offentlig handel	39
3 a kap. Multilateral handel.....	40
4 a kap. Clearingverksamhet.....	40
8 kap. Straffstadganden.....	47
10 kap. Särskilda stadganden.....	47
1.2 Lag om Finansinspektionen	48
1.3 Lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift	50
2 IKRAFTTRÄDANDE	51
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	51
LAGFÖRSLAG	53
Lag om ändring av värdepappersmarknadslagen	53
Lag om ändring av lagen om Finansinspektionen.....	59

Lag om ändring av 1 och 6 § i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift.....	62
BILAGA	65
PARALLELLTEXT	65
Lag om ändring av värdepappersmarknadslagen	65
Lag om ändring av lagen om Finansinspektionen	78
Lag om ändring av 1 och 6 § i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift.....	82

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I värdepappersmarknadslagens (495/1989) 4 a kap. föreskrivs om clearingorganisationers verksamhet. Det finns inga särskilda bestämmelser om utländska clearingorganisationers gränsöverskridande eller filialbaserade verksamhet i Finland. Bestämmande och avveckling av förpliktelser som har uppkommit i samband med värdepappershandel undergår en sådan förändring att bestämmandet av förpliktelser som har uppkommit i samband med transaktioner med värdepapper som är föremål för offentlig handel i Finland till största del kommer att skötas hos utländska clearingorganisationer som verkar som centrala motparter, medan avvecklingen och förvaringen av värdepapperen i regel sköts hos en finländsk clearingorganisation. I denna proposition ingår förslag till ändringar i värdepappersmarknadslagen, lagen om Finansinspektionen (878/2008) och lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift (879/2008).

Med en utländsk clearingorganisation avses i propositionen en utländsk organisation som motsvarar en finländsk clearingorganisation och som av en fondbörs eller en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel anlitas som clearingorganisation. En utländsk clearingorganisation kan enligt förslaget bedriva gränsöverskridande eller filialbaserad clearingorganisationsverksamhet i Finland.

En clearingorganisation som verkar i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, nedan *EES-stat*, eller i en stat utanför EES och som anlitas av en fondbörs eller en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel, ska enligt förslaget ansöka om finansministeriets tillstånd för gränsöverskridande eller filialbaserad verksamhet i Finland. En utländsk clearingorganisation som är verksam utanför EES och anlitas av en fondbörs eller en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel ska i regel etablera filial i Finland om inte finans-

ministeriet av särskilda skäl beviljar undantag från detta krav. Annan utländsk organisation som i samband med värdepapperstransaktioner fastställer förpliktelser som avvecklas i Finland behöver inte ansöka om finansministeriets tillstånd för gränsöverskridande clearingorganisationsverksamhet. Clearingorganisation, utländsk clearingorganisation och annan utländsk organisation ska ansöka om clearingmedlemskap hos en finländsk clearingorganisation. Förslaget gäller inte utländska organisationer fastställer förpliktelser som bestämmas och avvecklas i något annat land än Finland.

Avsikten med förslaget är att säkerställa att de utländska clearingorganisationer som i enlighet med värdepappersmarknadslagen anlitas av fondbörser eller marknadsplatsoperatörer som ordnar multilateral handel är tillförlitliga, solventa och har fungerande riskhantering samt vidare att den utländska clearingorganisationen står under Finansinspektionens tillsyn, att tillsynsmyndigheten får nödvändig information både från den utländska clearingorganisationen och från tillsynsmyndigheten i den stat där den utländska clearingorganisationen har sitt bolagsrättsliga säte samt att myndigheten vid behov kan begränsa eller stoppa en i lagen avsedd utländsk clearingorganisations gränsöverskridande eller filialbaserade verksamhet i Finland.

Den första utländska clearingorganisationen i egenskap av central motpart som fondbörsen anlitat inledde sin verksamhet i nordiska marknaden den 20 mars 2009. Central motpartsclearing innebär att en central motpart i egenskap av clearingorganisation träder in som motpart till värdepappersförmedlare och övriga clearingmedlemmar. Avsikten är att den centrala motpartsclearingen i oktober 2009 ska utökas så att över 90 procent av marknadsvärdet av de förpliktelser som aktiehandeln i fondbörs resulterar i fastställs utanför Finland. Marknadsaktörerna mål är att flera utländska aktörer ska bedriva gränsöverskridande eller filialbaserad clearingor-

ganisationsverksamhet som central motpart under år 2010. Dessa betydande förändringar i clearingverksamheten förutsätter lagändringar.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Värdepappersmarknadslagen

I värdepappersmarknadslagens 1 kap. 1 § föreskrivs om tillämpningsområdet. Lagen gäller sättande av värdepapper i omlopp bland allmänheten, omsättning av värdepapper som har satts i omlopp och clearingverksamhet samt ordnande av handel med värdepapper.

I 1 kap. 4 § 2 mom. definieras begreppet clearingverksamhet. Med clearingverksamhet avses bestämmande och avveckling på parternas vägnar av förpliktelser som har uppkommit genom avslut vid offentlig värdepappershandel. Som clearingverksamhet betraktas också bestämmande och avveckling av förpliktelser som har uppkommit genom avslut eller överlåtelser utan samband med offentlig handel och avser värdepapper som har anslutits till värdeandelssystemet eller är föremål för offentlig handel. Enligt regeringens proposition (RP 209/1997 rd) beskrivs i definitionen av begreppet clearingverksamhet generellt sådan verksamhet som en clearingorganisation kan bedriva. Definitionen av begreppet clearingverksamhet har givits en vid utformning för att verksamheten ska kunna ordnas på ett flexibelt och ändamålsenligt sätt. Det är meningen att definitionen ska hänföra samtliga de med tanke på förtroendet för värdepappersmarknaden betydelsefulla verksamhetsformerna för clearingorganisationerna till övervakningens och lagstiftningens område. I motiveringen konstateras vidare att definitionen är tillämplig också på sådana fall då en och samma förmedlare företräder både försäljare- och köparkunden.

Clearingförfarandet för värdepapper omfattar ordermatchning, clearing och avveckling av förpliktelser som uppkommer i samband med transaktioner samt förvaring av värdepapper. Ordermatchning och bekräftelse av värdepapperstransaktioner sker genom fond-

börsens handelssystem. Värdepappersförmedlaren ger anvisningar om clearing och avvecklingen och transaktionerna matchas. I samband med att clearingorganisationen fastställer de förpliktelser som uppkommer genom en värdepapperstransaktion beräknas clearingmedlemmarnas positioner, och om clearingorganisationen fastställer förpliktelserna inom ett så kallat nettningsystem ska clearingmedlemmens positioner nettas och transaktionen eventuellt garanteras. Vid avveckling av förpliktelser som uppkommit genom en värdepapperstransaktion ska penningmedel och värdepapper, när det är fråga om transaktioner som fastställts av en central motpart, överförs via clearingorganisationens och värdepappersförmedlarnas kommissionskonton eller direkt till kundernas värdeandelskonton. Värdepapperscentralen sköter registreringarna i samband med överföring av äganderätten till aktier och andra bolagstransaktioner, till exempel utdelningar.

Clearing av förpliktelser som uppkommit genom en värdepapperstransaktion innebär att säljarens leveransskyldighet och köparens betalningsskyldighet fastställs på ett för parterna bindande sätt. Fastställelse av förpliktelser som uppkommer vid värdepapperstransaktioner är i Finland baserad på så kallad bruttoclearing som innebär att de förpliktelserna som parternas transaktioner resulterat i fastställs enligt bruttoprincipen medan fordringarna fastställs enligt nettoprincipen. Nettning innebär att parternas under en dag uppkomna leverans- och betalningsskyldigheter gällande värdeandelar slås ihop så att nettosaldot blir summan av förpliktelserna. Vid nettning är det möjligt att täckningarna överförs först följande dag, vilket innebär att saldot eventuellt ökar under natten.

Avveckling (*settlement*) av förpliktelser som uppkommit i samband med värdepapperstransaktioner avser en sådan åtgärd inom ramen för clearingsystemet som innebär att köparens betalning och de värdeandelar som säljaren sålt samtidigt deponeras hos den clearingmedlem som handlar på säljarens vägnar och sätts in på köparens värdeandelskonto eller på den clearingmedlems kommissionskonto som handlar på köparens vägnar. Clearingen blir slutgiltig när de förpliktelser som uppkommit genom transaktionen har avvecklats.

Definitionen av begreppet clearingverksamhet avgränsar enligt den nämnda propositionen inte enbart området för koncessionskrav, myndighetstillsyn eller straffansvar. Det behövs ingen koncession endast åtgärder som omfattas av definitionen och det är inte straffbart att utan tillstånd bedriva sådan verksamhet som avses i definitionen. Om verksamheten sker på regelbunden basis blir det fråga om att tillämpa koncessionskravet inklusive straffhotet.

Enligt lagens 1 kap. 4 § 2 mom. 2 punkten är en clearingorganisation ett aktiebolag som yrkesmässigt och regelbundet bedriver clearingverksamhet för sådana företags räkning vilka har beviljats rätt att överlämna värdepappersavslut eller andra transaktioner till clearing hos en clearingorganisation.

Lagens 3 kap. om fondbörsverksamhet ändrades genom en lag som trädde i kraft den 1 november 2007, i samband med det nationella genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG, nedan *direktivet om marknader för finansiella instrument*. Den viktigaste strukturella ändringen i 3 kap. var att indelningen av offentlig handel i handel på börslistan och annan offentlig handel slopades. Med offentlig handel avses sådan handel på en reglerad marknad som definieras i artikel 4.14 i direktivet om marknader för finansiella instrument.

I värdepappersmarknadslagens 3 kap. 21 § föreskrivs att en fondbörs ska sörja för ändamålsenlig clearing och avveckling av värdepapperstransaktionerna vid offentlig handel. Enligt värdepappersmarknadslagen kan fondbörsen för clearing och avvecklingen av värdepapperstransaktioner anlita ett annat clearing- och depositionsinstitut än en clearingorganisation. I så fall ska fondbörsen, clearingorganisationen samt clearing- och depositionsinstitutet ordna sitt samarbete så att det inte äventyrar den offentliga handelns tillförlitlighet. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att de förpliktelser som uppkommer vid offentlig handel bestämmas och avvecklas i tid. Fondbörsen har möjlighet att

anlita flera inhemska och utländska clearingorganisationer eller clearing- och depositionsinstitut.

Begreppet clearing- och depositionsinstitut för värdepapper har inte definierats. I 16 § i lagen om värdeandelssystemet (826/1991) föreskrivs att värdepapperscentralen i egenkap av Finlands nationella värdepapperscentral samarbetar med utländska, nationella och internationella värdeandelsregister, clearing- och depositionsinstitut samt värdepapperscentraler. Depositionsinstitut definieras uttryckligen i Tysklands lagstiftning, även i samband med självreglering.

Enligt värdepappersmarknadslagens 3 kap. 21 § 3 mom. ska fondbörsen på förhand informera Finansinspektionen och Finlands Bank om ändringar i clearingsystemet för värdepapperstransaktioner. Till anmälan ska fogas tillräckliga uppgifter om ändringarna för en bedömning av om de utgör en fara för den offentliga handelns tillförlitlighet. Enligt paragrafens 4 mom. kan Finansinspektionen förbjuda en fondbörs att för clearing och avveckling av transaktioner anlita andra clearingorganisationer än sådana som avses i värdepappersmarknadslagen, om anlittandet av en sådan organisation sannolikt skulle äventyra den offentliga handelns tillförlitlighet.

I 3 kap. 26 § föreskrivs om börsförmedlars och andra börsaktörers rätt att välja clearingorganisation. Bestämmelsen är baserad på artikel 34 i direktivet om marknader för finansiella instrument. Börsförmedlare och andra börsaktörer har rätt att anlita också andra än av fondbörser valda clearingorganisationer, värdepapperscentraler eller clearing- och depositionsinstitut för avveckling av förpliktelser som följer av värdepapperstransaktioner inom den offentliga handeln. En förutsättning är att fondbörsen med clearingorganisationen, värdepapperscentralen eller clearing- och depositionsinstitutet ordnar sitt samarbete så att det inte äventyrar den offentliga handelns tillförlitlighet. Börsförmedlare och andra börsaktörer som har för avsikt att utnyttja sin rätt att välja clearingorganisation ska på förhand underrätta fondbörsen i fråga, Finansinspektionen och Finlands Bank om saken. I anmälan ska redogöras för samarbetsarrangemang som tryggar den offentliga handelns tillförlitlighet. Finansinspektionen kan förbjuda börsförmedlare och andra

börsaktörer att anlita andra än av fondbörsen valda clearingorganisationer, värdepapperscentraler eller clearing- och depositionsinstitut för fullgörande av förpliktelser som följer av värdepapperstransaktioner, om anlitaandet av en sådan organisation sannolikt skulle äventyra den offentliga handels tillförlitlighet.

Ett nytt 3 a kap. av multilateral handel i värdepappersmarknadslagen fogades i samband med genomförandet av direktivet om marknader för finansiella instrument. Samtidigt upphävdes bestämmelserna om ordnande av professionell handel. Multilateral handel får ordnas endast av fondbörser, optionsföretag och andra värdepappersförmedlare än sådana fondbolag som avses i 2 § i lagen om placeringsfonder (48/1999) eller sådana utländska fondbolag som avses i 2 § i lagen om utländska fondbolags verksamhet i Finland (225/2004).

Enligt lagens 3 a kap. 7 § ska en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel sörja för ändamålsenlig clearing och avveckling av värdepapperstransaktionerna vid multilateral handel. Frågan om vad som är ändamålsenligt avgörs från fall till fall. I paragrafens 2 mom. föreskrivs att om en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel anlitar ett annat clearing- och depositionsinstitut än en clearingorganisation som avses i värdepappersmarknadslagen, ska marknadsplatsoperatören, clearingorganisationen samt clearing- och depositionsinstitutet ordna sitt samarbete så att det inte äventyrar den multilaterala handelns tillförlitlighet. En marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel kan med andra ord bestämma och avveckla sina vägnar av förpliktelser i något annat land än Finland. Som samarbete mellan marknadsplatsoperatörer som ordnar multilateral handel, clearingorganisationer samt clearing- och depositionsinstitut ska enligt förarbetena till bestämmelsen nämnas effektiv och tillförlitlig datakommunikationer.

En marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel ska på förhand informera Finansinspektionen och Finlands Bank om ändringar i arrangemangen. Till anmälan ska fogas tillräckliga uppgifter om ändringarna för en bedömning av om de utgör en fara för den multilaterala handels tillförlitlighet. Finansinspektionen kan förbjuda en marknadsplats-

operatör som ordnar multilateral handel att för bestämningen och avvecklingen av transaktionerna anlita någon annan clearingorganisation än en sådan som avses i värdepappersmarknadslagen.

I värdepappersmarknadslagens 4 a kap. föreskrivs om clearingverksamhet. Regleringen av clearingverksamhet tillkom år 1998 efter att det konstaterats att enhetlig lagstiftning om saken saknades. Syftet med lagstiftningen är att säkerställa att den offentliga tillsynen utsträcks till nya verksamhetsformer som uppkommer i och med marknadens utveckling. I värdepappersmarknadslagens 4 a kap. föreskrivs inte om utländska clearingorganisationer och i samband med att kapitlet fogades till lagen stiftades inte någon lag om utländska clearingorganisationers verksamhet i Finland, vilket var en följd av att lagstiftningen om clearingverksamhet inte är harmoniserad inom Europeiska unionen, nedan *EU*. Rättsläget är oklart när det gäller utländska aktörer och rättssäkerheten är sålunda bristfällig för clearingorganisationer som vill bedriva gränsöverskridande eller filialbaserad clearingorganisationsverksamhet i Finland.

I kapitlets 1 § föreskrivs om koncessionsplikt för clearingorganisationsverksamhet. Finansministeriet beviljar på ansökan koncession för sådan verksamhet. Om Finansinspektionen inte har meddelat beslut inom föreskriven tid får sökanden enligt 10 kap. 3 § anföra besvär. I lagens 8 kap. 2 a § föreskrivs att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bedriver clearingorganisationsverksamhet i strid med 4 a kap. 1 § ska, om inte gärningen är ringa eller strängare straff bestäms i någon annan lag, för olovligt bedrivande av clearingorganisationsverksamhet dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Enligt 4 a kap. 3 § kan en clearingorganisationens koncession återkallas eller clearingverksamheten begränsas eller avbrytas. Organisationens verksamhet ska i första hand begränsas om detta kan anses vara en tillräcklig åtgärd. En clearingorganisationens koncessionsenliga verksamhet kan begränsas för viss tid om verksamheten har bedrivits med oskicklighet eller oförsiktighet eller om det är uppenbart att verksamheten äventyrar stabiliteten på finansmarknaden eller investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen.

Finansministeriet kan på framställning av Finansinspektionen bestämma att en clearingorganisation ska avbryta sin clearingverksamhet för viss tid eller tills vidare, om det förekommer sådana störningar i clearingverksamheten att en fortsatt verksamhet kan skada investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen.

Finansministeriet kan återkalla koncessionen om organisationen i sin verksamhet väsentligt har brutit mot lagar eller förordningar, mot föreskrifter som myndigheterna har meddelat med stöd av dessa, mot koncessionsvillkoren eller mot organisationens bodelagsordning eller regler. Koncession kan återkallas också om organisationen inte har haft verksamhet på sex månader, om de villkor som ställs för koncessionen inte längre föreligger, om verksamheten eller en del av den inte har inletts inom 12 månader efter att koncessionen beviljades eller om vilseledande uppgifter lämnades när koncessionen söktes.

Finansministeriet ska innan det fattar beslutet höra clearingorganisationen och begära Finansinspektionens utlåtande, om inte något annat följer av ärendets brådskande natur.

Enligt 4 a kap. 4 § ska en clearingorganisation ha regler med föreskrifter som kompletterar vad som i värdepappersmarknadslagen föreskrivs om clearingorganisationers verksamhet. Reglerna fastställs av finansministeriet om de uppfyller kraven på en pålitlig clearingorganisationers verksamhet och om tillräcklig och tillförlitlig tillsyn över att reglerna samt bestämmelserna om clearingorganisationens verksamhet och god sed iaktas har ombesörjts på behörigt sätt. Finansministeriet ska begära utlåtande av Finlands Bank och Finansinspektionen. Om organisationens verksamhet kommer att omfatta avveckling av värdepapper som har överförts till värdeandelssystemet, ska utlåtande vid behov begäras också av värdepapperscentralen och av den behöriga fondbörsen eller av någon annan som ordnar offentlig handel för att säkerställa reglerna överensstämmer och för att stärka förtroendet för värdepappersmarknaden.

Reglerna ska innehålla föreskrifter bland annat om hur och på vilka grunder clearingmedlemskap beviljas och återkallas, hur förpliktelser till följd av värdepappersavslut el-

ler andra överlåtelser ska definieras vid clearingverksamheten och hur clearingmedlemmarna ansvarar för clearingverksamheten.

I 4 a kap. 7 § föreskrivs om tryggnad av clearingorganisationens verksamhet. En clearingorganisation kan för att trygga sin verksamhet med clearingmedlemmarna avtala om delning av eventuella förluster av verksamheten. Enligt avtal kan en clearingmedlems ansvar inskränkas till endast en del av clearingorganisationens verksamhet och en övre gräns sättas för ansvaret. En clearingorganisation ska emellertid fortlöpande täcka sina åtaganden i clearingverksamheten genom att avkräva clearingmedlemmarna säkerheter. Clearingorganisationens egna tillgångar, förlustdelningsavtal, clearingfond samt de för clearingorganisationen ställda säkerheterna, tagna försäkringarna och givna garantierna ska vara tillräckliga för att garantera en tillförlitlig clearingverksamhet.

Enligt kapitlets 8 § ska clearingmedlemskap beviljas finska staten, Finlands Bank, fondbörsen och optionsföretaget. Medlemskap ska beviljas också värdepappersförmedlare som har fast verksamhetsställe i Finland och uppfyller de krav som ställs på en clearingpart i värdepappersmarknadslagen och i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen samt i clearingorganisationens regler. Värdepappersförmedlare ska förbindas sig att följa clearingorganisationens regler, dess deltagande i clearingorganisationens verksamhet ska inte vara ägnad att äventyra tillförlitligheten i clearingverksamheten eller clearingorganisationens övriga verksamhet och värdepappersförmedlars aktiekapital ska uppgå till minst fem miljoner euro. Utländska värdepappersförmedlare som har fått koncession av tillsynsmyndighet i EES som saknar fast driftställe i Finland men uppfyller de övriga krav som ställs på finländska värdepappersförmedlare i 1 mom. ska beviljas clearingmedlemskap. Dessutom kan clearingmedlemskap på villkor som finansministeriet bestämmer beviljas finländska och utländska företag som uppfyller villkoren i 1 mom. 2—5 punkten och som har tillräckliga förutsättningar vad gäller soliditet och riskhantering.

Clearingmedlemskapet ska återkallas om medlemmen inte längre uppfyller de krav som anges i föreskriften eller om Finansinspektionen för att stärka förtroendet för vär-

depappersmarknaden eller av något annat särskilt vägande skäl så beslutar.

En clearingmedlem ska på ett tillförlitligt sätt organisera förvaringen och hanteringen samt clearingen och avvecklingen av kunders penningmedel och andra tillgångar. Förvaringen och hanteringen samt clearingen och avvecklingen av kundmedlen ska ordnas så att det inte finns risk för att de förväxlas med förmedlarens egna eller med andra kunders tillgångar.

En clearingmedlem ska utföra kundorder utan obefogat dröjsmål och får inte låta en annan kunds eller sitt eget intresse inverka på utförandet av kundorder. På clearingmedlemmar ska dessutom tillämpas vad som i värdepappersmarknadslagens 4 kap. 12 § föreskrivs om hantering av intressekonflikter, i 16 § om skyldighet att anmäla marknadsmissbruk och i 17 § om skadeståndsskyldighet för ekonomisk skada som en kund har förorsakats av en anmälan om en tvivelaktig affärstransaktion.

I 4 a kap. 10 § föreskrivs om clearingmedlemmars kontrollskyldighet. En clearingmedlem ska genom överlåtelse av besittningen till värdepappren, genom överföring av kundens penningmedel enligt 4 kap. 14 §, genom sådan notering som avses i 9 eller 16 § i lagen om värdeandelskonton (827/1991) eller annars tillräckligt omsorgsfullt förvissa sig om att betalnings- eller leveransförpliktelserna till följd av avslut eller överlåtelser kan uppfyllas i enlighet med clearingorganisationens regler.

I 4 a kap. 10 § 2 mom. föreskrivs att clearingmedlemmen blir om så krävs skyldig att betala en ersättning på grund av dröjsmålet som bestäms i clearingorganisationens regler till den clearingmedlem som är oskyldig till försummelsen eller dröjsmålet. Ersättningskyldighet är om ett värdepappersavslut eller en annan överlåtelse som har lämnats till clearing inte kan bestämmas och avvecklas i enlighet med de avtalade villkoren eller clearingorganisationens regler av den anledningen att clearingmedlemmen väsentligt har åsidosatt sina förpliktelser enligt 1 mom. eller andra förpliktelser som följer av lag, myndighetsbestämmelser eller clearingorganisationens regler så att clearingen av avslutet eller överlåtelsen av denna anledning drar ut på tiden. Om clearingorganisationen enligt sina

regler övertar ansvaret för att avslutet eller överlåtelsen genomförs, blir clearingmedlemmen om så krävs skyldig att betala en ersättning på grund av dröjsmålet till clearingorganisationen enligt vad som bestäms i clearingorganisationens regler. I fråga om ersättningen gäller dessutom kapitlets 9 kap. 2 §.

I kapitlets 11 § 1 mom. föreskrivs att såsom säkerhet för fullgörande av förpliktelser som ansluter sig till värdepappersavslut som en clearingmedlem har lämnat till clearing har clearingorganisationen panträtt i en värdeandel som till följd av avslutet har noterats på ett sådant i 16 § i lagen om värdeandelskonton angivet kommissionskonto som förs för clearingorganisationens, clearingmedlemmens eller värdepappersförmedlarens räkning. Clearingorganisationen får panträtt i det fall att den har betalt värdeandelarna eller övertagit ansvaret för betalningen. Vad som föreskrivs om värdeandelar som noterats på ett kommissionskonto ska på motsvarande sätt tillämpas på sålda och köpta värdepapper som har överlåtits till en clearingorganisation eller en clearingmedlem för clearing av transaktionen.

I kapitlets 11 § 2 mom. föreskrivs om clearingmedlemmars panträtt. En clearingmedlem har panträtt i egna värdeandelar eller i en kunds värdeandelar som har noterats på ett kommissionskonto som förs för den värdepappersförmedlares räkning som clearingmedlemmen företräder, som säkerhet för de förpliktelser som följer av uppdraget beträffande värdeandelarna, förutsatt att clearingmedlemmen har betala för den.

Om det i samma värdeandelar samtidigt gäller panträtt som avses i 11 § 1 och 2 mom. samt sådan rätt som avses i 2 mom. eller i 7 § 2 mom. i lagen om värdeandelskonton, får den som innehar en rättighet som avses i 1 mom. sin fordran betald före den som innehar en sådan rättighet som avses i 7 § 2 mom. i lagen om värdeandelskonton. En clearingmedlem som har panträtt som avses i 2 mom. får sin fordran betald före den som innehar en sådan rättighet som avses i 7 § 2 mom. i lagen om värdeandelskonton.

Panthavaren får omvandla egendomen till pengar för att clearingen ska kunna verkställas. Under vissa förutsättningar får avvikelser göras från rätten att omvandla egendomen till pengar.

Enligt värdepappersmarknadslagens 7 kap. 1 § utövar Finansinspektionen tillsyn över efterlevnaden av lagen, de bestämmelser och myndighetsföreskrifter som har utfärdats med stöd av den och de stadgar som myndigheterna har fastställt med stöd av lagen.

I kapitlets 3 § föreskrivs bland annat att den som vid fullgörande av uppdrag som avses i lagen eller som medlem eller suppleant i ett organ eller som anställd hos en clearingorganisation, clearingmedlem eller en sammanslutning som avses i 4 a kap. 5 § 2 mom. har fått kännedom om en icke-offentliggjord uppgift om en emittents eller någon annan persons ekonomiska ställning eller om en omständighet som gäller deras enskilda förhållanden eller en affärs- eller yrkeshemlighet, inte får röja eller utnyttja uppgifterna. Undantag görs om det inte har bestämts eller i behörig ordning föreskrivits att uppgifterna ska röjas eller om inte den i vars intresse tystnadsplikten gäller ger sitt samtycke. Brott mot tystnadsplikten är straffbart enligt strafflagens (39/1889) 38 kap. 1 eller 2 §, om inte strängare straff föreskrivs för gärningen någon annanstans i lag.

Lagen om Finansinspektionen

Genom den gällande lagen om Finansinspektionen sammanslogs den förra Finansinspektionen och Försäkringsinspektionen till en enda myndighet. I samband därmed gjordes i andra lagar inte de ändringar som ändringen av Finansinspektionens finskspråkiga namn förutsatte.

Syftet med Finansinspektionens verksamhet är enligt 1 § i lagen om Finansinspektionen att kreditinstitut, försäkringsanstalterna, pensionsanstalterna och andra tillsynsobjekt ska bedriva en stabil verksamhet som är en förutsättning för finansmarknadens stabilitet, att de försäkrade förmånerna tryggas och att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthålls.

Med auktoriserade tillsynsobjekt avses enligt 4 § 2 mom. i lagen om Finansinspektionen bland annat fondbörser och clearingorganisationer enligt värdepappersmarknadslagen, inklusive clearingfonder som dessa bildat samt i lagen om utländska kreditinstituts

och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993) avsedda filialer till utländska kreditinstitut som auktoriserats i en stat utanför EES. Ett utländskt tillsynsobjekt definieras i lagens 6 § 1 mom. 5 punkten som ett företag som motsvarar ett kreditinstitut enligt kreditinstitutslagen, ett värdepappersföretag enligt lagen om värdepappersföretag (922/2007), ett fondbolag enligt lagen om placeringsfonder eller ett försäkringsbolag enligt försäkringsbolagslagen (521/2008) och som har en filial i Finland eller som tillhandahåller eller planerar att tillhandahålla tjänster i Finland utan att etablera filial.

I 6 kap. i lagen om Finansinspektionen föreskrivs om tillsyn över utländska tillsynsobjekt och deras filialer i Finland samt om samarbete med utländska tillsynsmyndigheter. Bestämmelserna om utländska EES-tillsynsobjekt är i regel baserade på ömsesidigt erkännande och på rapportering till myndigheterna. Detsamma gäller den mellan hemstaten och värdstaten rådande förpliktelsen att samarbeta i tillsynsfrågor. Enligt grundlagsutskottets åsikt är det i och för sig möjligt för myndigheterna att sinsemellan komma överens om arbetsfördelningen på grund av att tillsynen över multinationella tillsynsobjekt får vissa särdrag (GrUU 28/2008 rd). I speciallagar gällande aktörer som är etablerade i länder utanför EES förutsätts enligt huvudregel att de etablerar filialer och skaffar auktorisation.

Enligt 50 § i lagen om Finansinspektionen ska Finansinspektionen samarbeta med utländska tillsynsmyndigheterna i andra EES-stater. Finansinspektionen ska ha ett ändamålsenligt samarbete också med de tillsynsmyndigheter som motsvarar Finansinspektionen i andra än EES-stater då det är fråga om tillsyn över företag som har etablerat eller planerar att etablera filial eller representation i Finland, då ett tillsynsobjekt har etablerat eller planerar att etablera filial i en sådan stat, då värdepapper som har emitterats av finländska företag är föremål för handel som motsvarar offentlig eller multilateral handel i en sådan stat eller då tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över företag som har emitterat värdepapper som är föremål för offentlig eller multilateral handel i Finland.

Enligt 59 § ska Finansinspektionen informera den utländska EES-filialen om de krav

som gäller filialens verksamhet och tillsynskraven samt om de i allmänt intresse uppställda villkor som tillsynsobjektet i den andra EES-staten ska iakttas i sin verksamhet i Finland. Informationen ska levereras inom två månader efter det att Finansinspektionen av en utländsk EES-filial eller utländsk tillsynsmyndighet i en EES-stat har informerats om att filialen inlett verksamhet i Finland eller att det skett betydande förändringar i denna verksamhet.

Om en i Finland etablerad filial till ett tillsynsobjekt i en annan EES-stat underlåter att iakttas villkor som uppställts i allmänt intresse eller sina skyldigheter enligt finsk lag om finansmarknaden eller enligt föreskrifter och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den eller enligt stadgar om sin verksamhet, kan Finansinspektionen uppmana filialen att fullgöra sina skyldigheter inom utsatt tid. Om det visar sig att de åtgärder som hemstatens tillsynsmyndighet vidtar är otillräckliga och filialen fortsätter att handla i strid med bestämmelserna och föreskrifterna, kan Finansinspektionen efter att ha informerat tillsynsmyndigheten i tillsynsobjektets hemstat om saken ge filialen en offentlig anmärkning enligt 40 § eller en offentlig varning enligt 41 § eller vid vite enligt 38 eller 48 § förbjuda filialen att fortsätta handla i strid med bestämmelserna och föreskrifterna eller helt eller delvis förbjuda filialens verksamhet. Finansinspektionen kan vidta åtgärder omedelbart om en filial försummar att iakttas sådana bestämmelser om finansmarknaden som gäller den eller med stöd av bestämmelserna meddelade föreskrifter eller stadgarna för filialens verksamhet och om det med hänsyn till allmänt intresse är nödvändigt att vidta åtgärder eller om filialen försummar att iakttas bestämmelser som gäller den eller med stöd av bestämmelserna meddelade föreskrifter eller stadgarna för filialens verksamhet, när Finansinspektionen övervakar deras efterlevnad med stöd av någon annan lag.

Lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift

Grundlagsutskottet har konstaterat att den tillsynsavgift som Finansinspektionen bestämmer är en skatt i konstitutionell mening (GrUU 41/2004 rd, GrUU 67/2002 rd, s. 3/1, GrUU 28/2008 rd). Enligt grundlagens

(731/1999) 81 § 1 mom. bestäms om statskatt genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd.

I lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift föreskrivs bland annat om avgiftsskyldiga, proportionell tillsynsavgift, avgiftsgrunden för proportionell tillsynsavgift och om övriga avgiftsskyldigas grundavgift. Tillsynsavgiften bestäms för varje kalenderår som en grundavgift, proportionell avgift eller kombinerad grundavgift och proportionell avgift. Proportionell tillsynsavgift och grundavgift ska betalas till exempel av utländska värdepappersföretags filialer samt av utländska kreditinstitut och finansiella institut filialer, oberoende av om hemstaten hör till EES. Avgiftsgrunden för en proportionell tillsynsavgift är omsättningen, balansomslutningen, medlemsavgiftsintäkterna eller premieintäkterna och för fondbolag de av fondbolaget förvaltade placeringsfondernas sammanlagda tillgångar och investeringsrådgivningens omsättning. Grunden för proportionell tillsynsavgift är en fast avgift i euro.

Tillsynsavgiften för utländska tillsynsobjekts filialer är enligt den gällande lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift baserad på en proportionell avgiftsgrund. Aktörer vars hemstat inte hör till EES är enligt speciallagar som gäller finansmarknaden skyldiga att etablera filial. Utländska tillsynsobjekt som tillhandahåller gränsöverskridande tjänster i Finland är inte skyldiga att betala tillsynsavgift. Enligt huvudregeln får endast tjänsteleverantörer vars hemstat hör till EES tillhandahålla gränsöverskridande tjänster utan att etablera filial. Indelningen av de avgiftsskyldiga är baserad på den inom EU harmoniserade lagstiftningen vari bland annat definieras de roller som hemstatens och värdstatens behöriga myndigheter spelar vid tillsynen och föreskrivs om tillsynsmyndigheternas samarbete.

Andra avgiftsskyldiga är till exempel finsk eller utländsk kontoförande institut enligt lagen om värdeandelssystemet, finländska clearingmedlemmar enligt 4 a kap. 8 § 2 mom. i värdepappersmarknadslagen och sådana utländska clearingmedlemmar som har fast verksamhetsställe i Finland.

2.2 Självreglering och tillsynsmyndighetens rekommendationer

Fondbörsens och värdepapperscentralens självreglering kompletterar på ett avgörande sätt den gällande lagstiftningen. Vid clearingverksamhetens självreglering har värdepapperscentralens regler, disciplinnämndens stadgar och verkställande direktörens beslut en viktig betydelse för styrningen av clearingmedlemmarnas verksamhet mera detaljerat än lagstiftningen.

Värdepapperscentralens regler gäller bland annat clearing och avveckling av förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner inom OM- och RM-systemen, det internationella samarbetet, tillsynen över att reglerna iakttas och disciplinära åtgärder.

Finansinspektionen rekommenderar att den finländska clearingorganisationen tillämpar Finansinspektionens standarder om hantering av marknadsrisker, utläggning av verksamhet, tillförlitlig förvaltning, organisering av verksamheten och intern kontroll. Utöver de bindande bestämmelserna har Finansinspektionens rekommendationer betydelse för innehållet i clearingorganisationens självreglering.

2.3 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i EU och utlandet

Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i EU

I Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG av den 19 maj 1998 om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper, nedan *nettningsdirektivet*, och i direktivet om marknader för finansiella instrument föreskrivs om clearing och avvecklingen av värdepapper.

I nettningsdirektivet föreskrivs att överföringsuppdrag och nettning ska gälla enligt rättsordningen och även i händelse av insolvensförfaranden mot en deltagare i clearing-systemet. Vidare föreskrivs hur insolvensförfaranden påverkar parternas rättigheter och förpliktelser samt om skydd för säkerhetsinnehavarens rättigheter mot verkningarna av säkerhetsställarens insolvens.

Enligt artikel 34 i direktivet om marknader för finansiella instrument ska värdepappers-

företag ha rätt till tillträde till central motpart och andra system för clearing- och avveckling inom en annan medlemsstats territorium för fullgörande eller avveckling av transaktioner med finansiella instrument. Enligt artikel 34.1.2 får medlemsstaterna inte begränsa utnyttjandet av systemen till clearing och avveckling av transaktioner med finansiella instrument som genomförts på en reglerad marknad eller en multilateral handelsplattform inom deras respektive territorier. Enligt artikel 34.2 ska de reglerade marknaderna inom sina territorier ge alla sina medlemmar eller aktörer rätt att välja system för avveckling av de transaktioner med finansiella instrument som utförts på den reglerade marknaden i fråga, förutsatt att förbindelserna och avtalen mellan det valda avvecklingssystemet och varje annat system eller funktion är sådana att en effektiv och ekonomisk avveckling av transaktionen i fråga säkerställs, och att den behöriga myndighet som ansvarar för tillsynen över den reglerade marknaden har tillstyrkt att utnyttjande av ett annat system för avveckling av transaktioner som genomförts på den reglerade marknaden än det som valts av marknaden i fråga ger tekniska förutsättningar för att finansmarknaderna ska kunna fungera friktionsfritt och korrekt. Rätten att välja avvecklingssystem gäller endast avvecklingssystem för förpliktelser som följer av värdepapperstransaktioner.

Enligt artikel 35 i direktivet om marknader för finansiella instrument ska medlemsstaterna inte hindra värdepappersföretag och marknadsplatsoperatörer som driver en multilateral handelsplattform från att träffa lämpliga överenskommelser med en central motpart eller andra system för clearing och avveckling i en annan medlemsstat i syfte att skapa förutsättningar för clearing eller avveckling av vissa eller samtliga transaktioner som genomförts av marknadsaktörer i deras system. Den behöriga myndigheten för värdepappersföretag och marknadsplatsoperatörer som driver en multilateral handelsplattform får inte motsätta sig att en central motpart eller ett annat system för clearing och avveckling i en annan medlemsstat utnyttjas, förutom i de fall det har visat sig nödvändigt att multilateral handelsplattformen i fråga ska kunna fortsätta att fungera korrekt och med beaktande av villkoren för avvecklingssystem.

stem i artikel 34.2. Den behöriga myndigheten ska beakta den tillsyn av den nationella myndigheten.

Enligt artikel 46 i direktivet om marknader för finansiella instrument får den behöriga myndigheten för en reglerad marknad inte motsätta sig att en central motpart eller ett annat system för clearing och avveckling i en annan medlemsstat utnyttjas, om det inte kan påvisas att det är nödvändigt för att den reglerade marknaden i fråga ska kunna fortsätta att fungera korrekt och med beaktande av villkoren för avvecklingssystem i artikel 34.2. Liksom i fråga om multilaterala handelssystem ska den behöriga myndigheten beakta den tillsyn av den nationella tillsynsmyndigheten.

Enligt den rapport som Europeiska värdepapperstillsynskommittén publicerade den 10 juni 2009 (*Impact of MiFID on equity secondary markets functioning*) har något mindre än 10 procent av Europas offentliga värdepappershandel i och med direktivet om marknader för finansiella instrument övergått till multilaterala handelsplatser. De viktigaste multilaterala handelsplatserna, Chi-X och Turquoise hade i mars 2009 en ca 87-procents andel av de marknadsplatsoperatörers omsättning som ordnar multilateral handel.

Marknadsplatsoperatörerna som ordnar multilateral handel konkurrerar om att sänka kostnaderna dels för värdepappershandeln och dels för clearingverksamheten genom att i stället för traditionella värdepapperscentraler anlita en central motpart för att fastställa de förpliktelser som uppkommer vid värdepapperstransaktioner medan den centrala motparten i sin tur anlitar ett kreditinstitut som ombud för att skapa kontakt till den lokala värdepapperscentralen.

Inom EU har regleringen av clearingverksamheten inte harmoniserats i andra avseenden, vilket har lett till att den nationella lagstiftningen är relativt oenhetlig. I fråga om den gränsöverskridande clearingverksamheten iakttas till denna del EU:s allmänna rättsprinciper, det vill säga öppenhet, icke-diskriminering och objektivitet. Genom olika internationella anvisningar och rekommendationer för clearingverksamheten försöker man minska skillnader som beror på medlemsstaternas nationella lagstiftning, eftersom inom EU inte gäller några regler om

clearingorganisationers gränsöverskridande verksamhet eller om ömsesidigt erkännande av clearingorganisationer.

Till EU-kommissionens viktigaste projekt och initiativ när det gäller clearingverksamheten hör arbetsgruppen för rättslig förutsebarhet (*Legal Certainty Group*), arbetsgruppens slutrapport och eventuella på denna baserade lagstiftningsinitiativ inom EU, ändring av nettningsdirektivet, den förfarandekod som kommissionen upprättat i samråd med marknadsparterna (*Code of Conduct on Clearing and Settlement*), Europeiska centralbankens TARGET2-Securities-service (T2S) och de standardrekommendationer om clearingverksamhet och central motpart som upprättats av Europeiska centralbankssystemet (ECBS) och Europeiska värdepappers-tillsynskommittén (CESR), nedan *ECBS-CESR-rekommendationerna*, samt de övriga åtgärderna för undanröjande av så kallad Giovanni-hinder och som behandlas framförallt i kommissionens arbetsgrupp CESA-ME2. ECBS-CESR-rekommendationerna gäller bland annat matchning av köp- och säljorder inom clearingsystemen, värdepapperslån, slutlig avveckling samt centrala motparters krav på clearingmedlemmar och riskhantering. Dessutom har den av oavhängiga medlemmar bildade de Larosière-gruppen i sin rapport som publicerades den 25 februari 2009 påpekat att koden för clearingverksamheten på aktiemarknaden kunde utvidgas till derivatmarknaden. Som en följd av finanskrisen har de första centrala motparterna inlett sin verksamhet på den europeiska kreditderivatmarknaden för att öka dess genomskinlighet.

Också i president Barack Obamas ekonomiska reformprogram för USA (*Financial Regulatory Reform A New Foundation: Rebuilding Financial Supervision and Regulation*) föreslås att centrala motparter, vilkas verksamhet regleras i lag, ska definiera OTC-derivat (*Over the Counter*). Europeiska kommissionens konsultation om OTC-derivats möjlig utvecklande löpte ut i slutet av augusti.

Enligt Europeiska centralbanken är clearingverksamhetens centrala motpart eventuellt en viktig aktör från eurosystemet synpunkt, eftersom den centrala motparten kan ha betydelse för genomförandet av penningpolitiken,

för betalningssystemens klanderfria funktion samt över huvud taget för stabiliteten på finansmarknaden. Enligt Europeiska centralbankens ställningstagande i september 2001 ska en central motpart som clearar eller avvecklar förpliktelser i samband med värdepapper eller derivatinstrument också vara en juridisk person med fast driftställe inom euroområdet. Med beaktande av Europeiska centralbankens allmänna politik och systemrisken kan eurosystelet i princip inte godkänna att utanför euroområdet etablerade betalningssystem kan utvecklas till betydande system för betalningsorder i euro, om detta äventyrar eurosystelets bestämmanderätt över den gemensamma valutan.

Ett gemensamt drag när det gäller regleringen av clearingorganisationernas verksamhet i medlemsstaterna är att en förutsättning för att en clearingorganisation ska få bedriva verksamhet är ett myndighetstillstånd som beviljats under vissa förutsättningar, till exempel i fråga om minimikapital och sökandens rapporteringsskyldighet till tillsynsmyndigheten. I flera europeiska staters reglering av clearingverksamheten finns det inga särskilda bestämmelser om central motpart och denna har inte heller definierats. På den centrala motparten tillämpas sålunda de allmänna bestämmelserna om clearingverksamhet. Regleringens allmänna karaktär förefaller inte korrelera med antalet centrala motparter som är verksamma på marknaden. Eftersom det inte finns någon gränsöverskridande auktorisation av clearingorganisationer som är allmänt erkänd i EU:s medlemsstater är skillnaderna mellan de krav som ställs på tjänsteleverantörerna betydande i olika stater. I många medlemsstater förutsätts det att företag som är etablerade inom EES och deltar i clearingverksamhet i en mottagande medlemsstat ska ha en auktorisation som motsvarar den mottagande statens auktorisation i sin hemstat. Vidare förutsätts det att företaget förpliktas att överlämna information till den mottagande statens behöriga myndighet och att tillsynsmyndigheten i den stat som tar emot företaget samarbetar med tillsynsmyndigheten i företagens hemstat.

I den internationella jämförelsen redogörs för regleringen av clearingorganisationer i elva europeiska stater och i USA samt för regleringen av gränsöverskridande clearingor-

ganisationer och vilka förpliktelser som gäller aktörerna. Granskningen fokuseras på de centrala motparterna eftersom bestämmelserna om dem i regel också gäller övriga utländska clearingorganisationer. De legislativa lösningarna i de stater som behandlas i jämförelsen kan grovt indelas i tre kategorier. Till den första kategorin hör stater där regleringen av clearingsystelet inte uttryckligen fokuserar på centrala motparter (Sverige, Danmark, Norge, Tyskland, Belgien, Frankrike och Nederländerna). I den andra kategorin (Österrike, Italien, Portugal och USA) omfattar regleringen uttryckligen bestämmelser om centrals motparter. Till den tredje kategorin hör Förenade kungariket, vars lagstiftning inte innehåller bestämmelser om centrala motparter och där utländska centrala motparter inte regleras i samband med clearingsystelet.

Lagstiftningen i utlandet

Sverige

Sveriges lag (2007:528) om värdepappersmarknaden utfärdades den 14 juni 2007. I lagens 19-21 kap. finns särskilda bestämmelser om clearingverksamhet. Som clearingorganisation och värdepapperscentral verkar Euroclear Sweden AB. NASDAQ OMX-koncernen äger ca en femtedel av European Multilateral Clearing Facility N.V., nedan *EMCF*, som avvecklar förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner bland annat på Sveriges, Finlands och Danmarks aktiemarknader. NASDAQ OMX Stockholm AB är central motpart på derivatmarknaden. I lagen finns ingen uttrycklig definition av begreppet central motpart.

För att en clearingorganisation ska få driva clearingverksamhet krävs tillstånd av Finansinspektionen, nedan *FI*. Med clearingverksamhet avses i 1 kap. 5 § i lagen om värdepappersmarknaden fortlöpande verksamhet som består i att på clearingdeltagarnas vägnar göra avräkningar i fråga om deras förpliktelser att leverera finansiella instrument eller att betala i svensk eller utländsk valuta, genom att träda in som part eller som garant ta över ansvaret för att förpliktelserna fullgörs, eller på annat väsentligt sätt ansvara för att förpliktelserna avvecklas genom överförande av

likvid eller finansiella instrument. En clearingorganisation kan vid sidan av clearingverksamhet driva också annan nära ansluten verksamhet och med FI:s tillstånd också annan verksamhet. Tillstånd får ges svenska aktiebolag, svenska ekonomiska föreningar och utländska företag.

FI kan bevilja en utländsk clearingorganisation tillstånd att driva clearingverksamhet från filial om clearingorganisation i sitt hemland driver sådan verksamhet och där står under tillsyn av en myndighet eller ett annat behörigt organ och om det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas enligt bestämmelserna i lagen om värdepappersmarknaden och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Tillstånd eller filialetablering förutsätts emellertid inte om en utländsk clearingorganisation i sitt hemland clearar och avvecklar värdepapper och sköter clearingens av värdepapperen med Sveriges värdepapperscentral genom förmedling av ett lokalt clearingombud. Detta gäller också om en utländsk clearingorganisation vill upprätta kontakt, det vill säga en så kallad länk med en nationell clearingorganisation.

En clearingorganisation ska driva sin verksamhet hederligt, rättvist och professionellt och på ett sådant sätt att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls. Clearingorganisationen ska i verksamheten tillämpa principerna om fritt tillträde, som innebär att var och en som uppfyller de krav som ställs i lagen och av clearingorganisationen får delta i clearing, och neutralitet, som innebär att clearingorganisationens regler tillämpas på ett likformigt sätt gentemot alla clearingdeltagare. En clearingorganisation som inträder som part i handeln eller garanterar förpliktelser ska se till att det vid clearingverksamheten ställs betryggande säkerheter för gjorda åtaganden och att sådan säkerhet vidmakthålls så länge åtagandet består. Vid annan clearingverksamhet ska clearingorganisationen se till att det ställs säkerhet för gjorda åtaganden i den utsträckning det behövs. Om en clearingorganisation träder in som part i handeln, ska organisationen se till att dess riskmässiga ställning i handeln är balanserad. Efter att ha fått FI:s godkännande kan clearingorganisationen besluta att vissa åtaganden inte behöver garanteras.

Som deltagare i clearingverksamheten får en clearingorganisation ha Riksbanken och Riksgäldskontoret samt juridiska personer som har en betryggande kapitalstyrka, ändamålsenlig organisation av verksamheten, nödvändiga riskhanteringsrutiner, säkra tekniska system och i övrigt är lämpliga att delta i clearingverksamheten hos clearingorganisationen. En utländsk clearingorganisation kan bli delägare i en svensk clearingorganisation om denna anser att den utländska clearingorganisationen uppfyller de krav som ställs på kapital, organisation, riskhantering och tekniskt skydd av systemet samt i övrigt är lämplig att driva clearingverksamhet för egen och andra räkning. En utländsk clearingorganisation får avveckla förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner från filial om den i sitt hemland driver sådan verksamhet och där står under tillsyn av en myndighet eller ett annat behörigt organ, och det finns skäl att anta att den planerade verksamheten kommer att drivas enligt bestämmelserna i lagen om värdepappersmarknaden och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

En clearingdeltagare handlar i regel för egen räkning, men en clearingorganisation får tillåta svenska och utländska clearingorganisationer eller centrala värdepappersförvarare samt Riksbanken att delta i clearingverksamheten för någon annans räkning. Dessutom ska en clearingdeltagare lämna clearingorganisationen de upplysningar som behövs för att organisationen ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt lagen om värdepappersmarknaden eller någon annan författning. Om upplysningarna inte lämnas kan clearingorganisationen överväga att begränsa deltagarens rättigheter.

En clearingdeltagare som inte står under FI:s tillsyn eller motsvarande tillsyn i hemlandet är skyldig att på begäran lämna uppgifter om förhållanden som rör deltagandet i clearingverksamheten.

Danmark

I Danmarks värdepappersmarknadslag (*Lov om værdipapirhandel mv*, den 20 december 1995, nr 1072) föreskrivs om de krav som ställs på en clearingorganisationens verksamhet. Som clearingorganisation verkar Værdipapircentralen AS, nedan *Værdipapircentralen*.

len, som också är Danmarks värdepapperscentral. I lagen definieras inte begreppet central motpart.

Med clearingverksamhet avses åtgärder för clearing och avveckling (*settlement*) av värdepapper för clearingdeltagares, inklusive säljares och köparens, räkning samt andra garantier för transaktioner. Med clearing av värdepapper avses enligt lagen beräkning av de förpliktelser och rättigheter som ansluter sig till värdepapper. Med avveckling avses åtgärder i syfte att förverkliga deltagarnas skyldigheter. Enligt lagens 51 § får endast clearingcentraler och Danmarks centralbank driva clearingverksamhet av värdepapper. En clearingcentral får inte bedriva verksamhet utan tillsynsmyndighetens, Finanstilsynets, tillstånd. Tillstånd får beviljas om verksamheten drivs i ett aktiebolag som registrerats i Danmarks handels- och bolagsregister, om clearingorganisationens aktiekapital uppgår till minst 40 miljoner Danske kronor, om bolaget har gett de upplysningar som behövs till exempel om sin verksamhetsplan och organisationsförteckning, om sina funktioner och sin interna kontroll och sina säkringsåtgärder och om bolagets styrelse, ledning och ägare uppfyller de krav som lagen ställer på dem. En clearingorganisation får bedriva annan verksamhet i samband med clearingverksamheten, men Finanstilsynet kan kräva att den andra verksamheten bedrivs i ett separat bolag.

Clearingorganisationens ledning svarar för att bolagets verksamhet bedrivs på ett lämpligt och korrekt sätt. Clearingorganisationens regler får inte vara diskriminerande. Clearingdeltagare som godkänts av clearingorganisationen ska avtala om deltagandet i clearingverksamheten med Værdipapircentralen eller någon annan clearingorganisation. Enligt värdepappersmarknadslagens 52 § 1 mom. kan en clearingorganisation utfärda närmare bestämmelser om clearing och avveckling av förpliktelser. En utländsk clearingdeltagare eller central motpart kan förutsättas ha auktorisation för deltagande i offentlig eller multilateral handel på den danska marknaden. Om auktorisation krävs ska den centrala motparten eller den utländska clearingorganisationen vara registrerad i Danmark eller i någon annan EU-stat. Exempelvis värdepappersförmedlare, kreditinstitut,

clearingorganisationer och värdepappersföretag som har sitt säte inom EU förutsätts inte ha auktorisation om de är auktoriserade i sin hemstat och inte tillhandahåller tjänster via en filial eller på något annat sätt i Danmark och de i övrigt uppfyller kraven i avtalet med Værdipapircentralen. Betydande avtal med fondbörsen förutsätter Værdipapircentralens uttryckliga godkännande.

I Danmark bereds ändringar i lagstiftningen om utländska clearingorganisationer. Avsikten är att de ska träda i kraft 2010. Enligt förhandsuppgifter är det danska lagförslaget baserat på den modell som tillämpas på utländska clearingorganisationer i Förenade kungariket, där utländska clearingorganisationer ska vara auktoriserade. Förslaget betonar tillsynsamarbetet mellan tillsynsmyndigheterna i clearingorganisationens hemstat och respektive värdstat.

Norge

Clearingverksamhet kan bedrivas av en clearingorganisation (*oppgjørssentral*) i form av aktiebolag vars aktier är föremål för offentlig handel om inte finansministeriet beslutar något annat när det beviljar tillstånd. Bestämmelser om clearingverksamheten ingår i värdepappersmarknadslagens 13 kap. (*Lov om verdipapirhandel*, utfärdad den 29 juni 2007, nr 075). Liksom i Sverige definieras begreppet central motpart inte uttryckligen i värdepappersmarknadslagen. Centrala motparter på värdepappers- och derivatmarknaden är NOS Clearing ASA och på derivatmarknaden Oslo Clearing ASA. Som värdepapperscentral och clearingorganisation verkar Verdipapirsentralen ASA.

Med clearing av värdepapper avses verksamhet som innefattar handel med värdepapper i egenskap av avtalspart eller i egenskap av part med ansvar för avveckling av avtal samt åtaganden i anslutning till värdepapperslån. En clearingorganisationens faktiska ledning ska ha tillräcklig erfarenhet av clearingverksamhet och ha gott anseende. Om ledningen inte under verksamheten uppfyller sina förpliktelser kan tillsynsmyndigheten, det vill säga Kredittilsynet utfärda föreskrifter för att rätta till situationen. Ministeriet kan vägra auktorisation om en betydande ak-

tieägare i clearingorganisationen inte kan anses vara lämplig med tanke på en stabil och tillförlitlig ledning av organisationen. En aktieägare i clearingorganisationen får äga en högst 20 procents andel av aktiekapitalet om inte finansministeriet beviljar undantag i detta avseende. Clearingorganisationen kan ha en tillsynskommitté som utses av bolagsstämman och organisationens kapitalbas ska uppgå till minst 50 miljoner Norges kronor.

Clearingorganisationen ska ordna clearing av förpliktelser som uppkommer i samband med värdepapperstransaktioner. Reglerna för clearingverksamheten ska vara tydliga, icke-diskriminerande och objektiva. Lagen förbjuder clearingorganisationen att bedriva annan verksamhet än sådan som har samband med clearingverksamheten. Kredit tillsynet kan kräva att annan verksamhet överförs till ett separat bolag. Clearingorganisationen får inte diskriminera aktörer från andra EES-stater när det gäller avveckling av förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner. Clearingorganisationen ska ha nödvändiga säkerheter för avveckling av avtalsförpliktelser i egenskap av deltagare eller för förpliktelser som den annars garanterar.

Clearingorganisationen ska lämna Kredit tillsynet upplysningar om sin affärsverksamhet. Om det framkommer betydande risker i clearingorganisationens verksamhet, om den till exempel inte klarar kapitalkravet, ska clearingorganisationen omedelbart underrätta tillsynsmyndigheten om saken.

En utländsk clearingorganisation kan bedriva clearingverksamhet i Norge om den i sitt hemland har auktorisation för clearingverksamhet, om också dess clearingverksamhet i Norge står under tillräcklig tillsyn och om Norges finansministerium ger tillstånd för verksamheten. Utländska clearingorganisationer ska iaktta sina nationella bestämmelser om clearingorganisationens verksamhet, säkerhetskrav och sekretess. En utländsk central motpart kan ansöka om medlemskap i en norsk clearingorganisation och en central motpart från en EES-stat får enligt lagen inte diskrimineras i detta avseende. En nationell clearingorganisation kan emellertid av motiverade affärsekonomiska skäl vägra leverera tjänster till en utländsk central motpart. Enligt värdepappersmarknadslagen kan bland

annat värdepappersföretag och kreditinstitut handla för kunders räkning.

Tyskland

På åtta reglerade marknadsplatser i Tyskland bedrivs handel med aktier. Som värdepapperscentral fungerar Clearstream Frankfurt Banking AG, nedan *Clearstream AG* som är dotterföretag till Deutsche Börse. Den tyska kreditinstitutslagen (*Gesetz über das Kreditwesen*, KWG, utfärdad den 10 juli 1961) tillämpas också på clearingverksamhet. Begreppet central motpart (*zentraler Kontrahent*) definieras i 1 kap. 1 § 31 punkten som ett företag som verkar mellan köparen och säljaren på en eller flera penningmarknader, som säljarens och köparens avtalskontrahent vars motpartsrisk är tillräckligt säkrad i förhållande till alla deltagare i systemet. En central motparts startkapital ska uppgå till minst fem miljoner euro.

En central motpart ska enligt huvudregeln ansöka om auktorisation för kreditinstitut hos tillsynsmyndigheten Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, nedan *BaFin*. I auktorisationen anges vilka tjänster den centrala motparten får tillhandahålla. Förutsättningarna för beviljande av auktorisation motsvarar de krav som gäller för kreditinstitut, med undantag för de som är beroende av arten av de tjänster som ska tillhandahållas. BaFin kan i enskilda fall bevilja undantag från auktorisationskraven. Detta kan i praktiken komma i fråga om BaFin anser att en central motpart står under effektiv tillsyn i sin hemstat i enlighet med internationell erkända standarder, om hemstatens tillsynsmyndighet och BaFin samarbetar i tillräcklig utsträckning och om den centrala motparten överlämnar ett intyg av hemstatens myndighet om att vissa krav är uppfyllda. Auktorisation förutsätts inte då en central motpart ansöker om medlemskap hos en lokal central motpart. En tysk clearingmedlem kan be en utländsk clearingorganisation om tjänster i anslutning till dennas verksamhet. Då förutsätts inte auktorisation för kreditinstitut i fråga om gränsöverskridande tjänster. Clearingorganisationen kan handla för egen eller någon annans räkning.

BaFin förutsätter att en central motparts system stämmer överens med de rekommenda-

tioner om centrala motparter och clearingsystem som har utfärdats av kommittén för betalnings- och settlementsystem (*Committee on Payment and Settlement Systems, CPSS*) eller den internationella organisationen för tillsyn över värdepappersmarknaden (*International Organization of Securities Commissions*), nedan *IOSCO*. Tillsynsmyndigheten i den centrala motpartens hemstat kan bekräfta överensstämelsen. BaFin kontrollerar bland annat att den centrala motparten uppnår kapitalkravet och har tillräcklig likviditet, att ledningen är kompetent och har gott anseende samt att den centrala motparten har effektiv riskhantering och fullgör sina administrativa förpliktelser.

I Tyskland tillhandahålls central motparts-clearing på aktiemarknaden till exempel av Eurex Clearing AG och på råvarumarknaden av European Commodity Clearing.

Österrike

I Österrike regleras clearing- och förvaringsverksamheten i en lag om fondbörsen (*Bundesgesetz über die Wertpapier- und allgemeinen Warenbörsen und über die Abänderung des Börsensensale-Gesetzes 1949 und der Börsegesetz-Novelle 1903* av den 8 november 1989, nr 555/1989), i en kreditinstitutslag (*Bundesgesetz über das Bankwesen*, nr 532/1993) och i clearingorganisationens regler. Dessa regler tillämpas också på tjänsteleverantörer som har tillträde till Österrikes reglerade marknad eller multilaterala handel. Dessutom gäller reglerna situationer där en utländsk central motpart vill upprätta kontakt med en nationell central motpart. Som central motpart verkar för närvarande Central Counterparty Austria GmbH (CCP.A) och som värdepapperscentral det till samma koncern hörande företaget Oesterreichische Kontrollbank AG.

Enligt kreditinstitutslagen ska kreditinstitut som tillhandahåller clearingtjänster av värdepapper auktoriseras av Österrikes tillsynsmyndighet Finanzmarktaufsicht. I kreditinstitutslagen definieras också begreppen erkänd clearingorganisation (*anerkannte Clearingstelle*) och clearingmedlem. En erkänd clearingorganisation är en organisation som

1) en statlig eller motsvarande myndighet reglerar och övervakar,

2) som medlemmarna har tillträde till direkt eller indirekt via en clearingorganisation,

3) som avvecklar finansiella transaktioner och själv agerar som motpart vid sådana, och

4) som förutsätter att medlemmarna har säkerheter som täcker riskerna.

Med clearingmedlem avses en sådan medlem av en erkänd fondbörs eller clearingorganisation som har ett direkt avtalsförhållande med en central motpart (marknadsgarant). Andra medlemmar av en erkänd fondbörs eller clearingorganisation är skyldiga att avveckla sina transaktioner via en clearingmedlem.

I clearing och avveckling av förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner kan enligt 15 § i lagen om fondbörsen delta börsmedlemmar som är kreditinstitut med auktorisation inom EU, värdepappersföretag som är erkända enligt österrikisk lag, värdepapperscentraler med auktorisation inom EES och organisationer som affärsmässigt tar emot kontanta eller andra återbetalbara medel från allmänheten och kan bevilja krediter i sitt eget namn och är auktoriserade att bedriva affärsverksamhet med avtalsparter i EU, medlemsstater i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (*OECD*) och samt Internationella valutafonden (*IMF*).

Clearingombud som inom clearingsystemet handlar för egen räkning ska garantera clearinginformation och bekräftelser av relevanta händelser inom clearingsystemet för deltagarna och behandla dessa på ett sådant sätt att central motparts-clearing kan genomföras. Clearingombudet ska vidarebefordra sina kunders anvisningar till värdepapperscentralen. Enligt lagen svarar ett clearingombud inte för clearing och avveckling av förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner och är inte heller part i clearingverksamheten mellan sina kunder och värdepapperscentralen. Clearingombudet ska dra försorg om att de instruktioner som det kan hänföras till enskilda kunder, då ombudets eget clearingsystem ansluts till det system som upprätthålls av värdepapperscentralen. Dessutom ska clearingombudet på begäran av värdepapperscentralen se till att clearingkunderna individualiseras och att deras andel av hela nettningen kan särskiljas.

En utländsk central motpart som vill verka som central motpart på den reglerade marknaden eller den multilaterala handeln i Österrike och vill delta i handeln, ska iakttä 5 och 6 § i lagen om fondbörsen och reglerna. Det viktigaste kravet är att den centrala motparten ska ansöka om tillträde till marknadsplatsen och uppfylla bland annat vissa finansiella förutsättningar. Clearingmedlemmarna ska vara antingen direkta eller indirekta deltagare. Endast indirekta deltagare i clearingverksamheten kan delta i clearing och avveckling av sådana medlemmars värdepapperstransaktioner som inte är medlemmar i clearingsystemet.

Belgien

Regleringen av clearing- och förvaringsverksamheten ingår till betydande del i den år 2002 utfärdade lagen om tillsyn över finansmarknaden och finansiella tjänster (*Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten*). I lagen definieras begreppet clearingorganisation för värdepapper (*verrekeningsinstelling, organisme de compensation*) och begreppet avvecklingsinstitut (*vereffeningsinstelling, organisme de liquidation*). Med clearingorganisation av vägnar av förpliktelser av värdepappershandel avses ett företag som åtar sig nettning genom novation eller genom clearing av gemensamma fordringar i samband med finansiella instrument eller andra börstransaktioner. Ett avvecklingsinstitut är däremot en organisation som åtar sig avveckling av värdepapper eller börstransaktioner eller överföring av därtill anslutna rättigheter, oberoende av om avvecklingen sker kontant eller inte. Som tillsynsmyndighet för clearing- och förvaringsverksamheten i fråga om värdepapper verkar Commissie voor het bank-, financie- en assurantiewezen, nedan *CBFA*.

I Belgiens lagstiftning finns inga särskilda bestämmelser om central motpartsclearing. Som central motpart i Belgien verkar LCH.Clearnet S.A., som under samma firma bedriver verksamhet också i Nederländerna, Frankrike, Italien och Portugal. Euroclear Belgium sköter funktionen som värdepapperscentral. När det gäller centrala motparter som vill delta i Belgiens nationella centrala

motpartsclearing skiljer sig bestämmelserna och förpliktelserna i någon mån från dem som gäller för clearingverksamheten i övrigt.

Enligt 22 § i den nämnda lagen kan clearingverksamhet som avser värdepapperstransaktioner i Belgien bedrivas av auktoriserade kreditinstitut, utländska kreditinstituts filialer som är etablerade i Belgien och av sådana i sin hemstat auktoriserade kreditinstitut och organisationer vilkas rättsliga ställning och tillsyn enligt CBFA som övervakar finansmarknaden och Belgiens centralbank Nationale Bank van België, nedan *NBB*, anses motsvara regleringen och tillsynen i Belgien. Utöver de clearingorganisationer som nämns ovan kan vägnar av förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner avvecklas av organisationen som är erkända centrala depositarier (*centrale depositaris, de dépositaire central*) och organisationer som Belgiens kung har auktoriserat att bedriva registrering av värdepapper. Kungen bestämmer från framställning av CBFA och NBB vilka minimikrav i fråga om riskhantering, organisation, ekonomisk ställning, intern kontroll och verksamhet som ska ställas på sådana företag för avveckling av förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner, som inte är i Belgien auktoriserade kreditinstitut, samt de regler som CBFA ska iakttä vid tillsynen över aktörerna.

Andra än auktoriserade utländska kreditinstitut ska innan de inleder clearingverksamhet ansöka om finansministeriets tillstånd, om de planerar att från ett i Belgien registrerat driftställe eller en i Belgien etablerad filial fullgöra skyldigheter i samband med värdepapperstransaktioner. Ministern godkänner på framställning av CBFA och NBB reglerna och ändring av reglerna för organisationer som bedriver clearing och avveckling av skyldigheter som följer av värdepappersstransaktioner.

Belgiens kung kan på framställning av CBFA och NBB utfärda närmare föreskrifter för tillsynsmyndigheten om tillsynsstandarder för clearingverksamheten och om clearingorganisationens informationsskyldighet samt förordna om tvångsåtgärder, ifall clearingorganisationen inte uppfyller verksamhetsförutsättningarna eller inte iakttar informationsskyldigheten.

Förenade kungariket

I Förenade kungariket tillämpas en lag om finansiella tjänster och finansmarknaden (*the Financial Services and Markets Act 2000*) på clearingverksamheten. Begreppet clearingverksamhet definieras inte uttryckligen. I lagens del 18 föreskrivs om erkända investeringsbörser (*recognised investment exchange*) och om clearinghus (*recognised clearing house*, nedan *RCH*). Vilken som helst organisation eller förening (*unincorporated association*) kan ansöka om status som *RCH*. Ansökan ska riktas till finansmarknadens tillsynsmyndighet *Financial Services Authority*, nedan *FSA*. Till ansökan ska fogas sökandens stadgar, direktiv och övriga uppgifter som myndigheten skäligen kan kräva att få. Sökanden ska lämna detaljerad information om sina transaktioner med erkända investeringsbörsar och uppgifter om till vilka organisationer och företag sökanden får tillhandahålla tjänster, om sökanden vill leverera clearingtjänster till andra än erkända investeringsbörsar. *FSA* beaktar i sin bedömning också lagstiftningen i den stat där sökanden har sitt huvudkontor samt sökandens stadgar och praxis. Enligt värdepappersmarknadslagens del 18 artikel 307 beslutar finansministeriet (*Treasury*) om godkännande av ansökan och kan avslå en ansökan endast om det i undantagsfall vore olämpligt att godkänna den.

RCH har auktoriserat bland annat *Euroclear UK & Ireland Limited*, *European Central Counterparty Ltd (EuroCCP)*, *ICE Clear Europe Limited* och *LCH. Clearnet Limited*. Som värdepapperscentral verkar *Euroclear UK & Ireland Limited*.

I den med stöd av värdepappersmarknadslagen utfärdade författningen *The Financial Services and Markets Act 2000 (Recognition Requirements for Investment Exchanges and Clearing Houses) Regulations 2001* ställs närmare krav för auktorisering av clearingorganisationer. En clearingorganisation ska ha ett tillräckligt kapital samt vara tillförlitligt och lämpligt att bedriva clearingverksamhet. Systemen och tillsynen ska vara tillräckliga med beaktande av verksamhetens omfattning och karaktär. Denna förpliktelse gäller framförallt systemen och tillsynen som har samband med dataöverföring, riskbedömning och -hantering, rättidig överföring av rättigheter

och skyldigheter samt skyddande och förvaltning av clearingorganisationens kundmedel.

En clearingorganisationens tjänster ska garantera ett tillräckligt investerarskydd. Clearingorganisationen ska säkerställa att en förutsättning för tillträde till dess tjänster är att tjänsternas funktion och investerarnas intressen tryggas. Dessutom ska tjänsterna inkludera tillfredsställande lösningar för rättidigt förverkligande av parternas rättigheter och skyldigheter och registrering av affärstransaktioner som ska avvecklas i samband med tjänsterna. Vidare ska clearingorganisationen vidta åtgärder för att förebygga ekonomiska brott och marknadsmissbruk och ha tillräckligt effektiva arrangemang för att trygga och förvalta kundmedel. Clearingorganisationen ska samarbeta med myndigheterna genom att lämna information eller på andra sätt.

En clearingorganisation ska ha regler som kunderna på förhand informeras om. Övervakningen och iakttagandet av reglerna ska baseras på effektiva arrangemang, bland annat opartisk behandling av besvärshandlingar. Dessutom ska en clearingorganisation ha regler som angår störningar i anslutning till marknadsavtal. Syftet med reglerna är framförallt att säkerställa att en clearingmedlems öppna positioner kan stängas.

En utländsk sökande (*recognised overseas clearing house*, nedan *ROCH*) kan beviljas tillstånd om den har adress inom Förenade kungariket, om nivån på hemstatens investerarskydd är tillräckligt hög i förhållande till Förenade kungarikets lagstiftning, om sökanden har tillräckligt effektiva handlingsmodeller för situationer där en avtalspart inte förmår eller sannolikt inte kommer att förmå uppfylla sina åtaganden, om sökanden kan och vill överlämna information till en myndighet och det finns ett samarbetsavtal mellan myndigheten i sökandens hemstat och *FSA*. En aktör betraktas inte som utländsk sökande om den har sitt huvudkontor eller säte i Förenade kungariket.

FSA kan bestämma att en auktoriserad clearingorganisation enligt reglerna ska ge rapporter och information om vissa aktörer och transaktioner. Clearingorganisationen ska underrätta *FSA* om att dess regler eller direktiv har upphävts eller ändrats eller om att nya regler eller direktiv utfärdats. *RCH*

ska skriftligen utan dröjsmål meddela om förändringar i tjänstebudget eller om ändrade kriterier för clearingverksamheten.

ROCH ska minst en gång per år ge FSA en rapport om transaktioner som kan påverka myndigheternas bedömning av auktorisationen eller som har betydelse för konkurrensen. FSA kan i egenskap av tillsynsmyndighet ge order om nödvändiga ändringar eller återkalla auktorisationen, om den auktoriserade organisationen inte uppfyller de krav som ställs i auktorisationen eller lagen om finansiella tjänster och värdepappersmarknaden. SIX x-clear AG, Eurex Clearing AG, ICE Clear US Limited, EMCF och The Chicago Mercantile Exchange har beviljats ROCH-auktorisering.

Italien

Som centrala motparter verkar i Italien det år 1992 grundade bolaget Cassa di Compensazione e Garanzia S.p.A. (CC&G) och det franska bolaget LCH.Clearnet SA. Den italienska centralbankens *Banca d'Italia* clearingverksamhet sköts av bolaget Monte Titoli S.p.A., som också verkar som värdepapperscentral. Enligt 69 och 70 § i den italienska finanslagen (*Decreto legislativo, n. 58: "Testo unico delle disposizioni in materia di intermediazione finanziaria, ai sensi degli articoli 8 e 21 della legge 6 febbraio 1996, n. 52* av den 24 februari 1998) kan Italiens centralbank och den myndighet som övervakar värdepappersmarknaden Commissione Nazionale per le Società e la Borsa, nedan *Consob*, utfärda närmare föreskrifter om clearing och avveckling av förpliktelser som följer av transaktioner med finansiella instrument.

Italiens centralbank kan i samråd med *Consob* fastställa de ekonomiska resurserna för förvaltningsbolag som bedriver clearing- och förvaringsverksamhet med andra finansiella instrument än derivat, funktioner i samband med clearing och förvarning, de krav som ställs på bolagets organisation, allmänna kriterier för godkännande och uteslutning av medlemmar samt de allmänna förutsättningarna för förvaltningsbolags direkta deltagande i utländska clearing- och förvaringssystem. De krav som ställs för tillträde till clearing- och förvaringssystem ska vara icke-diskriminerande, öppna och objektiva. Itali-

ens centralbank och *Consob* kan utfärda föreskrifter för säkerställande av clearing- och förvaringsverksamheten samt direktiv om grundande och förvaltning av garantifonder av medel som samlats in hos medlemmarna.

Värdepappersföretag och kreditinstitut som är auktoriserade inom EU får delta i clearing- och förvaringssystemet för värdepapper. Förvaltningsbolaget garanterar medlemmarnas rätt att välja clearing- och förvaringssystem för sina transaktioner, förutsatt att det mellan marknaden och det valda clearing- och förvaringssystemet finns förbindelser och instrument för effektiva och ekonomiska transaktioner och förutsatt att *Consob* har gett sitt godkännande. Dessutom ska det finnas tekniska förutsättningar för clearing och avveckling av transaktioner inom ramen för regelbundna och rationella marknadsfunktioner i ett system utanför den reglerade marknaden. Förvaltningsbolaget ska underrätta *Consob* om de system som medlemmarna valt.

Förvaltningsbolag på den reglerade marknaden kan ingå avtal med centrala motparters förvaltningsbolag, med clearing- och förvaringssystem i andra EU-stater och med parter på den reglerade marknaden om clearing och avveckling av samtliga eller vissa transaktioner och om förvaring. Italiens centralbank och *Consob* kan motsätta sig avtal om detta är nödvändigt för att säkerställa den reglerade marknadsfunktion.

I artikel 1.1 h i centralbankens och *Consob*'s reglemente (*Regolamento recante la disciplina dei servizi di gestione accentrata, di liquidazione, dei sistemi di garanzia e delle relative società di gestione*, som utfärdades den 22 februari 2008) definieras begreppet central motpart som ett företag som inom garantisystemet verkar mellan parterna i transaktioner med finansiella instrument och är parternas enda motpart enligt reglerna för handeln, utan att dock stå i avtalsförhållande till kunderna. En central motparts kapitalbas ska uppgå till minst 25 miljoner euro. I reglementet ingår dessutom föreskrifter bland annat om den centrala motpartens försäkringssystem och om säkerheternas samband med andra system.

En utländsk clearingorganisation som ansöker om tillträde till Italiens reglerade marknad eller till en multilateral handelsplats

ska ingå ett avtal med marknadsplatsen. Italiens nationella marknadsplats ska underrätta Consob om avtalet 45 dagar innan verksamheten inleds. Meddelandet ska innehålla uppgifter om projektets villkor och innehåll, om kontakter och åtgärder mellan utländska clearingorganisationer och marknadsplatsen samt tekniska villkor för en effektiv reglering av transaktioner. Även om förhandsgodkännande inte behövs kan Consob i samråd med Italiens centralbank motsätta sig ett avtal mellan en clearingorganisation och marknadsplatsen om de anser att det är nödvändigt att motsätta sig projektet med tanke på den italienska marknadens kontinuitet och funktion.

Det som konstateras ovan tillämpas också på utländska clearingorganisationer från andra än EU-stater som ansöker om tillträde till den italienska marknaden. Det är viktigt att beakta att de mot Italiens lagstiftning svarande tillsynsmöjligheterna i hemstaten utnyttjas och att hemstatens myndighet i enlighet med samarbetsavtalet är skyldig att utbyta information. Dessutom ska en utländsk clearingorganisation enligt avtalsvillkoren stå i förbindelse med en reglerad marknadsplats och ha instrument för avveckling av effektiva och ekonomiska transaktioner. De tekniska villkoren för clearingverksamhet via en italiensk clearingorganisation ska möjliggöra regelbundna och effektiva marknadsfunktioner. Den utländska clearingorganisationen ska vara en direkt clearingmedlem, vilket innebär att ombud inte kan anlitas. Den tekniska kon托förvaltningen kan läggas ut på entreprenad till en lokal clearingmedlem.

En utländsk clearingorganisation som är verksam på den italienska marknaden kan stå i förbindelse med en lokal central motpart eller clearingorganisation, om de tillsynsbestämmelser som är tillämpliga på denna motsvarar Italiens lagstiftning. Den lokala centrala motparten eller clearingorganisationen ska utan dröjsmål informera Italiens centralbank och Consob om projekt som har samband med förbindelsen, inklusive riskanalyser och beskrivning av tillsynsåtgärder samt vid behov om särdrag i anslutning till deltagandet, om avtalsutkast och avtal som gäller förbindelsen samt om betydande förändringar i gällande avtal. Italiens centralbank och Consob kan kräva ändringar i projekt som gäller förbindelser samt i riskhanteringsåtgärder

och avtal som har lämnats in på förhand, om de inte står i rätt proportion till tillsynen över funktionerna.

Frankrike

I Frankrikes finansmarknadslag (*Code monétaire et financier*), fjärde bokens fjärde del andra kapitlet, föreskrivs om clearingorganisationer. Lagstiftningen gör inte skillnad mellan centrala motparter och övriga clearingorganisationer (*chambres de compensation*). Central motpartsclearing tillhandahålls bland annat av LCH.Clearnet S.A. En clearingorganisation ska vara auktoriserad som kreditinstitut och dess verksamhetsregler ska vara godkända av tillsynsmyndigheten *Autorité des marchés financiers*, nedan *AMF*. Clearingverksamheten regleras i detalj i *AMF:s reglemente (Règlement général de l'AMF, livre V – infrastructures de marché)*. Euroclear France S.A. är Frankrikes värdepapperscentral.

Clearingorganisationer, kreditinstitut och värdepappersföretag från länder utanför EES och Frankrikes självstyrelseområden måste vara auktoriserade innan de inleder clearingverksamhet i Frankrike (reglementets artikel 541-13). *AMF* ska säkerställa att den clearingverksamhet som sökandena bedriver i sin hemstat och tillsynen över den motsvarar lagstiftningen i Frankrike. *AMF* strävar efter att med tillsynsmyndigheterna i hemstaten ingå samarbetsavtal om tillsynsrättigheter och utbyte av information. Reglementet ska med stöd av artikel 512-2 tillämpas också på clearingorganisationer och centrala motparter från EES-länder. *AMF* kan förbjuda en reglerad marknad eller en multilateral handelsplats att anlita en central motpart som är verksam i en annan EU-stat, om detta är nödvändigt för att trygga verksamheten på den reglerade marknaden eller multilaterala handelsplatsen.

I clearingorganisationens regler ska anges vilka krav på minimikapital som gäller för parterna och vid behov vilka garantier som minst krävs av parterna. Clearingmedlemmarna ska omedelbart underrätta clearingorganisationen om de inte når upp till minimikraven. I clearingorganisationens regler kan det förutsättas att deltagarna ska äga en viss andel av clearingorganisationens aktiestock

innan de godkänns som medlemmar. Ägarandelens storlek kan variera från en medlemsgrupp till en annan.

Clearingorganisationerna svarar för att parterna iakttar reglerna. Clearingorganisationen och parterna ska avtala om att parterna kontinuerligt iakttar clearingorganisationens regler, på begäran lämnar information till clearingorganisationen, låter clearingorganisationen göra inspektioner och rättar till alla situationer och omständigheter som strider mot förutsättningarna för partsställningen. Clearingorganisationens regler kan tillåta att en part lägger ut en del av sina funktioner till en annan part.

I AMF:s regler föreskrivs att de som ansvarar för clearing och avvecklingen av clearingorganisationers förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner samt för medlemmarna och tillsynsfunktionerna årligen ska upprätta en rapport över förhållandena inom sina ansvarsområden. Rapporten ska efter räkenskapsperioden sändas till clearingorganisationens ledning och AMF. Av rapporten ska framgå hur tillsynen och uppföljningen är organiserad, vilka åtgärder som vidtagits för tillsynen och uppföljningen samt de ansvariga personernas eventuella anmärkningar och åtgärder med anledning av dem.

Portugal

Portugals värdepappersmarknadslag (*Código dos Valores Mobiliários*, av den 13 november 1999, nr 486) ska tillämpas då transaktioner, åtgärder eller föreskrifter har samband med Portugals värdepappersmarknad. Ett samband föreligger till exempel när det är fråga om åtgärder som vidtas på nationella marknadsplatser eller inom nationella system. Lagen ska tillämpas också på utländska centrala motparter som deltar i det nationella clearingsystemets verksamhet. I värdepappersmarknadslagen nämns inte uttryckligen att den ska tillämpas på centrala motparter som tillhandahåller gränsöverskridande tjänster. Som central motpart verkar i Portugal bland annat LCH.Clearnet S.A. och som värdepapperscentral Interbolsa S.A.

I värdepappersmarknadslagens femte kapitel föreskrivs om central motpart (*contraparte central*) och om clearingverksamhet, men dessa begrepp definieras inte uttryckligen.

Clearingsystemen för värdepapper ska vara baserade på mellan parterna ingångna skriftliga avtal om de allmänna regler och funktioner som gäller avveckling av värdepapper eller rättigheter i samband med värdepapper. Avtalsparterna ska vara minst tre. Parter i clearingsystemet kan vara i Portugal auktoriserade kreditinstitut, värdepappersföretag och företag som bedriver motsvarande verksamhet samt offentliga sammanslutningar och företag som drar nytta av statsgarantier (artikel 267).

Särskilda deltagare i clearingsystemet är clearingorganisationer som beräknar medlemmarnas nettositioner och centrala motparter som inom systemet fungerar som medlemmarnas enda motpart. En särskild deltagare är dessutom avvecklingsagenten som tillhandahåller parterna och den centrala motparten eller enbart den centrala motparten, avvecklingskonton för överföringsorder och som kan bevilja kredit för avvecklingsändamål.

I Portugal kan clearingorganisationer vara auktoriserade kreditinstitut, företag (*entidades gestoras*) som är verksamma på reglerade marknader, multilateral handelsplatser och inom clearingsystem samt företag som administrerar clearingorganisationer och centrala motparter. Kreditinstitut och värdepapperscentraler som är auktoriserade i Portugal kan verka som avvecklingsagenter.

Som central motpart kan verka kreditinstitut som är auktoriserade i Portugal, företag som administrerar clearingsystem samt företag som administrera clearingorganisationer och centrala motparter. En central motpart kan vara medlem i ett clearingsystem och verkar då enbart inom deltagarnas system. En central motpart kan inom clearingsystemet inte uppträda som en annan part, till exempel en clearingorganisation eller en avvecklingsagent.

Comissão do Mercado de Valores Mobiliários, nedan CMVM, där tillsynsmyndighet för clearingverksamheten och de centrala motparterna. CMVM godkänner clearingsystem endast under förutsättning att det företag som administrera systemet och minst en medlem har sitt faktiska huvudkontor i Portugal. Vidare ska på systemet tillämpas Portugals lagstiftning och systemets regler ska stämma överens med värdepappersmarknads-

lagen samt med CMVM:s och Portugals centralbanks regler.

För att clearingverksamhet ska vara möjlig måste clearingmedlemmarna upprätta förbindelser med en reglerad marknad eller multilateral handelsplats. Förbindelseavtalen ska på förhand tillställas CMVM som till exempel bedömer om en utländsk clearingorganisation eller central motparts verksamhet svarar mot de krav som ställs på nationella aktörer. Enligt artikel 4 i CMVM:s reglemente (*Regulamento da CMVM n.º 5/2007 Compensação, Contraparte Central e Liquidação*) är en central motpart skyldig att upprätta förbindelse med marknaden eller med system som innebär att transaktioner garanteras via en central motpart, med en clearingorganisation om clearingens föregås av en ersättning, med ett clearingssystem för den centrala motpartens förpliktelser samt med Portugals centralbank.

Enligt artikel 259 ska den centrala motparten garantera att transaktionerna administreras på ett tillförlitligt sätt och föra en särskild förteckning över medlemmarna, sköta panter samt beakta förändringar i intäkter och förluster i förhållande till de transaktioner som framgår av förteckningen. För att skydda marknaden kan en central motpart vidta nödvändiga åtgärder för att minska clearingmedlemmars riskexponering, främja förändringar i medlemmarnas positioner och fastställa referenspriser på ett synligt sätt. Clearingmedlemmarna ansvarar i förhållande till den centrala motparten för de förpliktelser som följer av transaktioner som genomförs för egen eller andras räkning.

Centrala motparter ska vidta riskminimerande åtgärder samt åtgärder för att skydda avvecklingen och marknaden. Minst en gång per år ska en central motpart bedöma sin egen risknivå (artikel 260). En central motpart ska säkerställa riskhanteringen och uppföljningssystemen, utveckla handlingsmodeller för den händelse att medlemmarna inte fullgör sina förpliktelser samt reservera medel för eventuella förluster som medlemmarna orsakar. Enligt lagen ska en central motpart identifiera funktionella risker och bygga upp system, tillsyns- och andra metoder för att minska sannolikheten för riskutfall. Den centrala motpartens och medlemmarnas riskexponeringar ska täckas med olika garantier och marginaler, till exempel i form av bank-

garanti. Centrala motparter ska ha bokföringssystem som gör det möjligt att hålla deras egna tillgångar åtskilda från medlemmarnas och kundernas tillgångar (artikel 263).

Den slutgiltiga clearingens och avvecklingen genomförs av en clearingorganisation. Clearingen och avvecklingen av transaktioner på den reglerade marknaden eller inom det multilaterala handelssystemet ska ordnas effektivt så att systemrisken minimeras samt genom transaktioner och betalningar i realtid. De system som deltar i clearingens och avvecklingen av transaktioner på de nämnda marknadsplatserna, inklusive den centrala motparten, ska upprätta sådana förbindelser som behövs för avveckling av transaktionerna.

I lagens artikel 265 förutsätts att den centrala motparten har öppna och icke-diskriminerande regler som CMVM registrerar efter att ha kontrollerat att de är godtagbara, lagliga och lämpliga. Om en central motpart handlar i strid med lagens bestämmelser kan CMVM påföra en sanktion vars belopp är beroende av gärningens allvarlighet. Dessutom kan regeringen temporärt förbjuda en central motpart att bedriva verksamhet, om verksamheten utgör ett allvarligt hot mot Portugals ekonomi.

Nederländerna

I lagen om finansiell tillsyn (*Wet op het financieel toezicht, av den 28 september 2006*) föreskrivs om tillsyn över Nederländernas finansmarknad. De Autoriteit Financiële Markten är den tillsynsmyndighet som svarar för clearingverksamheten. Clearingverksamhet får inte bedrivas utan tillstånd av Nederländernas centralbank De Nederlandsche Bank, nedan *DNB*. Tillsynsuppgiften sköts delvis av tillståndsmyndigheten. Euroclear N.V. är Nederländernas värdepapperscentral. EMCF, som i sin hemstat inte bedriver sådan clearingverksamhet som avses i lagen, och LCH.Clearnet S.A. är centrala motparter. Nederländerna kommer att stifta en ny lag enligt vilken centrala motparter ställs under myndighetstillsyn. Avsikten är att lagförslaget ska ges 2009.

Ett kreditinstitut som har auktoriserats i Nederländerna får bedriva clearingverksamhet utan särskilt tillstånd. Inte heller kreditin-

stitut som är auktoriserade i någon annan EU-stat behöver särskilt tillstånd för att bedriva clearingverksamhet från en filial som är etablerad i Nederländerna. Auktorisationskrav gäller för utländska sökande från stater vars nationella lagstiftning inte når upp till de krav som Nederländernas lagstiftning ställer. I sin bedömning av lagstiftningens överensstämmelse fäster finansministern framförallt avseende vid bestämmelserna om yrkesskicklighet och erfarenhet, finansiella säkerheter, affärsverksamhet och tillsynsgarantier (*Besluit Markttoegang financiële ondernemingen Wft*, av den 12 oktober 2006, 5 §). Ministern har beslutat att följande staters bestämmelser om clearingverksamhet motsvarar Nederländernas: Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Ungern, Italien, Portugal, Spanien, Sverige, Schweiz, Förenade kungariket, Australien, Kanada, Japan och Förenta Staterna.

En utländsk organisation får bedriva clearingverksamhet från en filial i Nederländerna eller tillhandahålla tjänster till Nederländerna utan att etablera filial om den på förhand har gjort anmälan till DNB samt visat att den når upp till lagens soliditetskrav. En utländsk clearingorganisation kan inleda clearingverksamhet i Nederländerna efter att DNB meddelat att den inte anser verksamheten vara lagstridig. DNB kan inom två månader efter anmälan, i allmänt intresse uppställa villkor för affärsverksamhet från en filial.

Enligt definitionen i 1 § är en clearingorganisation av värdepapper en organisation vars affärsverksamhet består i att upprätta avtal om finansiella instrument med en central motpart som är enda motpart i avtalen. Vidare ska de bindande föreskrifterna om affärsverksamheten stämma överens med de avtal som på marknaden för finansiella instrument har upprättats av tredje parter eller av parten själv och som anger betydelsen av dessa avtalsfunktion.

En clearingorganisation kan auktoriseras om

- 1) minst två ansvarskännande, tillförlitliga och lämpliga personer svarar för clearingorganisationens dagliga verksamhet,
- 2) clearingorganisationen kan garantera en tillförlitlig verksamhet,
- 3) den interna kontrollen av organisationens verksamhet sköts på ett transparent sätt,

4) clearingorganisationen genom organisering av sina funktioner och sina regler säkerställer tillsynen över verksamheten och verksamhetens tillförlitlighet,

5) clearingorganisationen har ett kontrollorgan med tre medlemmar,

6) clearingorganisationen uppfyller kravet på eget kapital,

7) clearingorganisationen har tillräckligt god soliditet och likviditet.

I reglerna ska ingå bestämmelser om kontroll av affärsverksamheten och riskexponering samt om integritet och kapitaltäckning.

Clearingorganisationers och deras filialers transaktioner ska vara baserade på en överskådlig och adekvat organisationsstruktur, på noggrant definierade uppgifter, ledningsförhållanden och ansvarsförhållanden, på registrering av rättigheter och skyldigheter, tydliga rapporteringskedjor samt ett effektivt informations- och kommunikationssystem (*Besluit prudentiële regels Wft*, av den 12 oktober 2006, 17 §). Vidare ska clearingorganisationerna och filialerna ha tillräckligt effektiv hantering av till exempel kredit-, motparts-, marknads- och koncentrationsrisker. Dessutom ska de ta hänsyn till riskexponering i samband med den makroekonomiska miljön.

Förenta Staterna

Förenta Staternas marknad för clearing- och förvaringsverksamhet skiljer sig avsevärt från den europeiska marknaden. Den största skillnaden består i att clearing- och avvecklingen av förpliktelser av värdepappers på aktiemarknaden har koncentrerats till en enda aktör, The Depository Trust and Clearing Corporation, nedan *DTCC*. Detta bolags dotterbolag National Securities Clearing Corporation, nedan *NSCC*, verkar som central motpart under tillsyn av myndigheten U.S. Securities and Exchange Commission, nedan *SEC*. *NSCC* tillhandahåller utöver tjänster som central motpart dessutom clearing och avveckling av skyldigheter som följer av värdepapperstransaktioner. *SEC* ska samarbeta med den myndighet som övervakar clearingorganisationen, om denna inte står under *SEC*:s tillsyn. På derivatmarknaden verkar flera centrala motparter utöver *DTCC*, såsom

New York Clearing Corporation och The Options

DTCC står i Europa i förbindelse med clearingssystemet Crest i Förenade kungariket, Clearstream AG i Tyskland, Monte Titoli i Italien och Necigef som är en del av Euroclear-koncernen i Nederländerna. Alla överföringar av värdepapper sker i form av värdeandelar.

I USA:s värdepappersmarknadslag (*Securities Market Act 1934*) föreskrivs om clearing och avveckling av skyldigheter som följer av värdepapperstransaktioner. En clearingorganisation (*clearing agency*) definieras i 78 c § som en juridisk person som i samband med värdepapperstransaktioner förmedlar leveranser eller betalningar eller bådadera, tillhandahåller lokaler för jämförelse av clearinginformation eller verkar som förvaringscentral för värdepapper. Med part (*participant*) avses en person som anlitar en clearingcentral för clearing och avveckling av förpliktelser av värdepapper eller för överföring, pantsättning eller lån av värdepapper. Som part betraktas inte en person som anlitar en clearingorganisation endast via en part eller i egenskap av innehavare av värdepapper som pant.

Enligt lagens 78 q-1 § ska en clearingorganisation ansöka om registrering hos SEC och till ansökan foga sina regler samt de övriga uppgifter och handlingar som SEC ber om. Clearingorganisationen kan registreras om SEC anser att dess organisation och resurser är tillräckliga för en exakt och korrekt clearing och avveckling av skyldigheter som följer av värdepapperstransaktioner. Medlemmar i clearingorganisationen kan vara registrerade värdepappersförmedlare och mäklare, andra registrerade clearingorganisationer, registrerade investeringsföretag, kreditinstitut, försäkringsbolag och andra som SEC beviljar medlemskap. En clearingorganisation kan vägra medlemskap till en aktör som inte uppfyller de lagstadgade villkoren eller de krav som reglerna ställer när det gäller ekonomiskt ansvar, verksamhetsförmåga, erfarenhet eller behörighet. SEC kan utfärda förbud om detta är förenligt med allmänt intresse.

I värdepappersmarknadslagen ställs vissa materiella krav på en clearingorganisations regler. Reglerna ska säkerställa att de som

väljs in i clearingorganisationens ledning och förvaltning representerar aktieägarna och medlemmarna. Dessutom ska reglerna säkerställa en jämn fördelning av skäligena arvoden, avgifter och andra debiteringar mellan medlemmarna. I reglerna kan å andra sidan inte fastställas tabellpriser, fasta procentsatser eller andra avgifter för tjänster som tillhandahålls medlemmarna. Reglerna ska innehålla straffbestämmelser för den händelse att medlemmarna bryter mot dem. Straffen är förlust av medlemskap, förlust av medlemskap för viss tid, begränsning av antalet transaktioner och ekonomiska sanktioner. Syftet med reglerna är enligt lagen att clearing och avvecklingen av förpliktelser av värdepapper ska ske på ett exakt och korrekt sätt samt att öka samarbetet mellan dem som deltar i verksamheten, förbättra det nationella systemets mekanismer och undanröja hinder, skydda investerarnas och allmänhetens intressen samt förhindra orättvis diskriminering av eller mellan medlemmar.

2.4 Bedömning av nuläget

Fondbörsen och marknadsplatsoperatörer som ordnar multilateral handel

NASDAQ OMX Helsingfors Ab, nedan *fondbörsen* är för närvarande den enda sådana fondbörsen i Finland som avses i värdepappersmarknadslagens 1 kap. 4 § 1 punkten. Fondbörsen får utöver offentlig handel också ordna multilateral handel och tillhandahålla databehandlingstjänster i anslutning till omsättningen och förvaringen av värdepapper samt utbildnings- och informationstjänster för utveckling av värdepappers- och finansmarknaden och bedriva annan verksamhet som har nära samband med dessa.

NASDAQ OMX -koncernen bedriver verksamhet med gemensamma handelsregler på värdepappersmarknaderna i Finland, Sverige och Danmark. Handelsreglerna uppvisar särdrag som beror på respektive lands lagstiftning och på skillnaderna mellan marknadsplatserna. I handelsreglerna bestämmas bland annat om de krav, rättigheter och skyldigheter som gäller börsförmedlare och andra aktörer på fondbörsen.

Handeln är baserad på SAXESS-handelssystemet som togs i bruk år 2004.

Fondbörsen har meddelat att den i slutet av 2009 övergår till det nya handelssystemet INET. Detta motsvarar i väsentliga avseenden det gamla men dess nya tekniska lösningar ger tids- och kostnadsbesparingar.

För clearing och avveckling av skyldigheter som följer av värdepapperstransaktioner på fondbörsen kan anlitas Euroclear Finland Ab, nedan *Euroclear Finland*. För clearing av förpliktelser som följer av värdepapperstransaktioner kan också anlitas den av fondbörsen valda utländska clearingorganisationen EMCF. Finansinspektionen har på basis av information som i enlighet med värdepappersmarknadslagens 3 kap. 21 § lämnats av fondbörsen och den utländska clearingorganisationen ansett att anlitan av EMCF inte äventyrar den offentliga handels tillförlitlighet. Med stöd av gällande lag har i ärendet inte fattats något överklagbart beslut, eftersom ett uttryckligt beslut fattas endast om Finansinspektionen förbjuder anlitan av utländska clearingorganisationer.

Enligt ett meddelande som publicerats av fondbörsen har EMCF, EuroCCP och SIX x-clear avtalat om att i januari 2010 inleda samarbete på den nordiska marknaden. Det är möjligt att de tre utländska aktörerna år 2010 bedriver gränsöverskridande clearingverksamhet i Finland.

I Finland verkar för närvarande inte en enda marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel enligt värdepappersmarknadslagens 3 a kap. 1 §.

Central motpart

Den utländska clearingorganisationen som anlitas av fondbörsen använder den så kallad centrala motpartsmodellen för clearing av förpliktelser som följer av värdepapperstransaktioner. Från clearingens synpunkt uppkommer värdepapperstransaktioner enligt Finlands lagstiftning på fondbörsen medan de skyldigheter som följer av transaktionerna ska clearas i enlighet med lagstiftningen i den stat där den utländska centrala motparten har sitt bolagsrättsliga säte eller annan avtalsbaserad lagstiftning och enligt Finlands lagstiftning avvecklas av Euroclear Finland. För närvarande clearas ca 15 procent av den sammanlagda volymen av de förpliktelser som följer av transaktioner med finländska

aktier redan vid central motpartsclearing, medan de transaktioner som genomförts på utländska multilaterala handelsplatser clearas och avvecklas vid central motpartsclearing.

Den centrala motparten (*central counterparty*) verkar inom värdepappershandels clearingförfarande mellan handelsplatsen och värdepapperscentralen. Den centrala motparten får uppgifter om handeln antingen direkt från handelsplatsen eller av handelsparterna och uppträder som motpart i fråga om produkter som den godkänt, antingen i realtid eller till exempel i slutet av dagen. De viktigaste tjänsterna som tillhandahålls av den centrala motparten är omdefiniering av de skyldigheter som följer av värdepapperstransaktioner och nettning av transaktioner samt värdepapperslån.

Den centrala motparten uppträder vid clearing av värdepapperstransaktioner som köpare för säljaren och som säljare för köparen, övertar risken för motpartens förmåga att avveckla sina förpliktelser, exempelvis skyldigheten att leverera pengar eller värdepapper till dess att nettning har skett mellan de direkta clearingmedlemmarna hos den lokala värdepapperscentralen. Clearingmedlemmarnas förpliktelser nettas till exempel instrumentvis. Den centrala motparten kan ha rätt att låna värdepapper för en clearingmedlems räkning för att försnabba och säkerställa avvecklingen samt för att avsluta clearingmedlemmens öppna position. När dessa åtgärder kan vidtas framgår vanligen av den centrala motpartens regler.

Den centrala motparten summerar clearingmedlemmarnas saldon för dagen och överför därefter de nettoclearinguppgifter som behövs för avveckling av de skyldigheter som följer av värdepapperstransaktionerna till den lokala clearingorganisationen. På basis av uppgifterna om nettoclearingen avvecklas de förpliktelser som följer av värdepapperstransaktionerna hos den finländska clearingorganisationen. Den centrala motparten kan antingen vara direkt medlem hos den lokala värdepapperscentralen eller handla via någon annan clearingmedlem.

En utländsk central motparts verksamhet är förenad med avsevärda risker som kan äventyra det finansiella systemets funktion. I exceptionella marknadssituationer kan en utländsk central motpart i allt högre grad binda

marknadsparternas likviditet på ett sätt som försvårar både marknadens och eventuellt också myndigheternas funktion. Om likviditeten binds upp till en central motpart kan detta få konsekvenser för penningpolitiska operationer och snabbt växande likviditetskrav kan störa marknadsparternas och betalningssystemets funktion. Störningar i en utländsk central motparts verksamhet kan sprida sig till nationella värdepapperscentraler och vidare till de nationella betalningssystemen, eftersom det är typiskt för värdepapperscentralerna att de fungerar enligt principen leverans mot betalning (*Delivery Versus Payment, DVP*). En följd av att likviditetsrisken faller ut hos en utländsk central motpart kan vara till exempel att det blir omöjligt att fastställa förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner och att clearingmedlemmarna inte kan leverera värdeandelar till sina kunder.

Kreditrisken koncentreras till den centrala motparten men systemrisken på värdepappersmarknaden kan antingen öka eller minska. Om en clearingmedlem går i konkurs kan detta leda till en kedja av konkurser som utöver den centrala motparten berör andra medlemmar och som eventuella återverkningar från marknaden berör andra sådana aktörer som inte är direkta medlemmar hos den centrala motparten.

Finländska clearingorganisationer och clearingsystem

Koncession för clearingverksamhet i enlighet med värdepappersmarknadslagens 4 a kap. har tills vidare beviljats endast Euroclear Finland, som också verkar som värdepapperscentral i enlighet med lagen om värdeandelssystemet. Euroclear Finland är en del av Euroclear -koncernen som förutom i Finland har verksamhet i Sverige, Nederländerna, Belgien, Frankrike, Förenade kungariket och Irland.

Euroclear Finland upprätthåller dessutom det system som avses i 1 § i lagen om värdeandelssystemet. Värdeandelssystemet består av värdeandelskonton och dess ägarförteckningar. Med värdeandel avses sådana i värdepappersmarknadslagens 1 kap. 2 § 1 mom. nämnda aktier, andelar och andra andelar

som har anslutits till värdeandelssystemet. Ägarrättigheter till finländska värdepapper registreras som värdeandelar i värdeandelssystemet, på värdeandelskonton som öppnas i ägarnas namn. Utländska ägares värdeandelar kan i stället för i systemet för direkt ägande registreras på ett konto som öppnats i en kapitalförvaltares namn.

I Euroclear Finlands HEXClear-system clearas och avvecklas transaktioner med aktier och teckningsrätter samt transaktioner med konvertibla skuldebrev och optionslån som emitterats som värdeandelar. Uppgifterna om transaktionerna överförs automatiskt från fondbörsen antingen till HEXClear-systemet eller till en utländsk clearingorganisations system. Clearingen av förpliktelser av värdepapperstransaktioner kan genomföras redan transaktionsdagen eller senast inom tre dagar från transaktionen. Inom HEXClear -systemet clearas och avvecklas förpliktelser av värdepapperstransaktioner klockan 10.00—17.30, merparten av transaktionerna under den första optimeringskörningen. Clearingmedlemmarna kan handla för egen eller för en annan medlems räkning. Betalningstrafiken vid clearing och avveckling av skyldigheter som följer av värdepappersstransaktioner sköts med centralbankspengar via Euroclear Finlands checkkonto.

Inom OM-clearingsystemet sköts clearing och avveckling av sådana emitterade värdeandelar i eget kapital, kombinerade och andra värdeandelar som har anslutits till värdeandelsregistret, via HEXClear-systemet. Värdeandelsregistret består av värdeandelskonton, värdeandelar som registrerats på värdeandelskonton samt av rättigheter och skyldigheter som hänför sig till värdeandelskonton och värdeandelar.

För penningmarknadsclearing används användargränsnittet Ramses. Inom RM-systemet fastställs, clearas och avvecklas skuldinstrument som är registrerade i värdeandelsform, till exempel masskuldebrev, placeringsbevis och statliga skuldförbindelser. Inom RM-systemet finns ett särskilt förvaringssystem för aktietransaktioner. Transaktionerna avvecklas enligt bruttoprincipen klockan 8.00—19.00. Inom registret genomförda interna transaktioner avvecklas i slutet av dagen.

Hos Euroclear Finland clearades och avvecklades 2008 varje månad 1 532 000 förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner. Under de fem första månaderna 2009 var antalet i medeltal 1 324 000 per månad, vilket återspeglar den allmänna marknadsutvecklingen i början av 2009. I slutet av maj 2009 fanns det 1 183 193 stycken värdeandelskonton och av de värdepapper som anslutits till värdeandelssystemet var då 49,58 procent i utländsk ägo.

Clearingen av förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner sköts antingen av Euroclear Finland eller av en utländsk clearingorganisation. Clearingen av förpliktelser hos Euroclear Finland innebär att medlemmarnas leverans- och betalningsskyldigheter clearas enligt bruttoprincipen. Avveckling av förpliktelser innebär att värdeandelar mot betalning överförs från säljarens värdeandelskonto till köparens.

Förbindelser mellan värdepapperscentraler

Euroclear Finland har sådana internationell förbindelser som avses i 16 § i lagen om värdeandelssystemet med Sveriges, Tysklands, Frankrikes och Estlands värdepapperscentraler. Vissa aktier som räknas upp i HEXClearsystemet kan överföras till Euroclear Sweden i Sverige, till EVK AS i Estland och till Clearstream AG i Tyskland. Inom RM-systemet kan skuldinstrument överföras till Euroclear France i Frankrike, till Clearstream AG i Tyskland och via Tyskland till SIX SIS Ltd i Schweiz. Värdepappersförmedlare och kontoförande institut kan via internationella förbindelser överföra finländska och utländska aktier och till dem anslutna teckningsräster, depositionsbevis, indexandelar, finländska och utländska optionsrättigheter samt finländska, tyska och franska skuldinstrument i euro.

Förpliktelser i samband med utländska värdeandelar som överförts i Finland clearas och avvecklas i Finland inom HEXClearsystemet och värdeandelarna förvaras i Finland på värdeandelskonton. Överföring av värdepapper eller värdeandelar sker vid en värdepapperscentral som är part i varje förbindelse enligt den så kallad gratisprincipen (*Free of Payment, FoP*), antingen i realtid el-

ler som separata körningar. Betalningstrafiken i samband med clearingen och avvecklingen sköts genom medlemmarnas försorg. Genom tekniska förbindelser är det möjligt att sköta bolagsrelaterade transaktioner i samband med värdeandelar och därtill ansluten betalningstrafik, till exempel utdelningar.

Clearing av derivat

Handeln med de mest likvida standardiserade och övriga derivaten överfördes år 1999 från Helsingfors fondbörs till den tyska derivatbörsen Eurex AG i, nedan *Eurex*. På NASDAQ OMX -koncernens nordiska marknad har derivathandeln koncentrerats till NASDAQ OMX Stockholm AB, som verkar som derivatbörs och clearingorganisation. Standardiserade derivatinstrument är till exempel aktie- och aktieindexbaserade derivatprodukter. I Finland har finansieringsinstitutens handel med icke-standardiserade derivatinstrument baserats på valuta- och räntevalt.

I värdepappersmarknadslagens 10 kap. 1 a § föreskrivs om derivatinstrument som jämföras med standardiserade optioner och terminer och som är föremål för handel på någon annan reglerad marknad som står under myndighetstillsyn än i ett optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer (772/1988). Paragrafen tillämpas till exempel på derivatavtal som ingåtts hos Eurex och NASDAQ OMX Stockholm AB. Syftet med bestämmelsen är framförallt att i vissa avseenden utvidga förmedlarens skyldigheter enligt värdepappersmarknadslagen också till derivatavtal. Värdepappersnämnden har i två rekommendationer (APL 7/2004 och APL 112/2007) konstaterat att derivatavtal som ingåtts hos Eurex inte är sådana standardiserade derivat som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer och inte heller värdeandelar enligt 2 § i lagen om värdeandelssystemet. Villkoren i derivatavtal och innehållet i en tjänst bestäms i enlighet med värdepappersmarknadslagens 10 kap. 1 a § på basis av de villkor som gäller för marknadsplatsen i fråga och respektive instrument, men i ärenden som gäller uppkomsten av ett avtalsförhåll-

lande och själva förfarandet ska värdepappersförmedlaren iakttä Finlands lagstiftning.

Eurex Zurich AG är ett företag som i sin helhet ägs av det schweiziska företaget SIX Swiss Exchange AG och det tyska Deutsche Börse AG. Eurex Zurich AG äger hela aktiestocken i Eurex och det sistnämnda företaget äger Eurex Clearing AG till 100 procent.

Transaktioner som genomförts hos Eurex clearas och avvecklas hos Eurex Clearing AG vars clearingmedlemmar verkar som förmedlarnas motpart om dessa inte har beviljats clearingmedlemskap. Förmedlarna uppträder vidare som motpart till sina egna kunder i fråga om dessas derivatavtal. Förmedlaren ska därför ställa fulla garantier på sina kunders vägnar. I juni 2009 hade Eurex Clearing AG 57 clearingmedlemmar (*general clearing member*), 72 direkta clearingmedlemmar (*direct clearing member*) och 324 indirekta medlemmar (*non-clearing member*) av vilka nio hade fast driftställe i Finland. De finländska indirekta medlemmarna verkade endast på Eurex derivatmarknad.

Mellan värdepapperscentralen och Deutsche Börse ingick år 1999 ett avtal om förbindelser mellan clearingsystemen. För clearing och avveckling av Eurex derivatavtal anlitas också Deutsche Börses dotterbolag, värdepapperscentralen Clearstream AG samt SIX SIS Ltd. Med dessa har Euroclear Finland sådana internationella förbindelser som avses i 16 § i lagen om värdeandelssystemet. Clearingen och avvecklingen av indexbaserade derivat genomförs kontant.

Värdepapper kan förvaras antingen i Finland eller i Tyskland. Överföring av värdepapper till Tyskland genomförs via Clearstream AG:s värdeandelskonto hos Euroclear Finland. Detta värdeandelskonto är ett kombinerat handels- och kapitalförvaltningskonto. Förbindelse fungerar enligt gratisprincipen. Avvecklingen av förpliktelser i samband med derivathandel mellan Euroclear Finland och värdepapperscentralen Clearstream AG som anlitas av Eurex genomförs enligt gratisprincipen.

Skyldigheten att leverera aktiederivat fastställs transaktionsdagen mellan clearingmedlemmarna hos Eurex enligt nettoprincipen. I värdepapperscentralernas system förekommer för närvarande 50–60 olika slag av aktier. De indirekta medlemmarna levererar da-

gen före avvecklingen sina kunders värdepapper via en internationell förbindelse till motpartens clearingmedlem och kontrollerar att betalning sker. Den fjärde dagen efter transaktionsdagen avvecklas och clearas förpliktelserna mellan Eurex clearingmedlemmar, och värdepapper och betalningar nettas mellan clearingmedlemmarna inom de tyska eller schweiziska systemen. Den finländska indirekta medlemmen får dagen efter clearing och avvecklingen via internationella förbindelser in värdepappren på sitt kommissionskonto varefter den indirekta medlemmen överför värdeandelarna brutto till sin kunds värdeandelskonto. Om utländska kunders derivathandel med aktieoptioner vars underliggande tillgångar är finländska företags aktier som är föremål för offentlig handel avvecklas endast inom Clearstream AG:s system, behövs förbindelse inte om aktierna redan tidigare har överförts till Tyskland.

På OTC-marknaden för derivatinstrument verkar bankerna och de största bankirfirmorna ofta både som marknadsgaranter och förmedlare i förhållande till kunderna. Transaktionerna clearas och avvecklas i regel bilateralt mellan parterna. OTC-marknadens betydelse har minskat kraftigt i Finland från och med år 1998. På råvarumarknaden verkar industriföretag och finansinstitut som marknadsgaranter.

NASDAQ OMX Stockholm AB svarar i Sverige som central motpart både för köparens och för säljarens förpliktelser i samband med handel med standardiserade derivat. Kunderna står i direkt avtalsförhållande med marknadsplatsen men en kund representeras ofta av en förmedlare på fondbörsen eller en avvecklingsagent, till exempel en bankirfirma. Avvecklingen av bland annat förpliktelser till följd av aktiebaserade instrument hos Euroclear Finland grundar sig på sådana kontouppgifter från derivatbörsen som endast nettas på begäran av en clearingmedlem. Vid avvecklingen av förpliktelser iakttas Euroclear Finlands regler.

Värdepapperscentralen Clearstream AG som anlitas av Eurex har sådana internationella förbindelser med Euroclear Finland som avses i 16 § i lagen om värdeandelar. NASDAQ OMX Stockholm AB är Euroclear Finlands clearingmedlem vilket innebär att

också förpliktelser av handel som härrör från den derivatbörsen avvecklas i Finland.

Insiderregister

Den som emitterar aktier som är föremål för offentlig handel är enligt värdepappersmarknadslagens 5 kap. 7 § skyldig att föra ett insiderregister. Euroclear Finlands insiderregister fungerar så att uppdateringen av värdeandelssystemet med förändringar i anmälningsskyldigas innehav och uppgifter som avses i värdepappersmarknadslagens 5 kap. 4 § 1 mom. sker automatiskt. Anmälningsskyldiga ska sända in de i bestämmelsen angivna övriga uppgifter som inte kommer in automatiskt via insiderregistersystemet. Vid så kallad bruttoavveckling kan information fås via värdeandelssystemet också om transaktioner som genomförs inom en dag. Den som tar emot anmälningarna kan i fråga om värdepapper som anslutits till värdeandelssystemet ordna det så att uppgifterna fås ur värdeandelssystemet. I så fall behövs inga särskilda anmälningar i enlighet med 6 § i det nämnda kapitlet. Nettoclearing som används av utländska clearingorganisationer, till exempel centrala motparter, innebär att den enda informationen som fås om transaktioner som gjorts under en dag är nettosaldo. I fortsättningen kommer det sålunda inte längre att vara möjligt att via värdeandelssystemet få heltäckande information om förändringar i sådana aktörers innehav som är skyldiga att göra insideranmälan, utan de anmälningsskyldiga måste komplettera informationen genom anmälningar.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Förutsättningar för en effektiv, tillförlitlig och trygg värdepappersmarknad är dels en reglerad offentlig handel med värdepapper och dels en heltäckande reglering av clearing och avvecklingen av förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner, oberoende av om de som bedriver clearingverksamheten är finländare eller utlänningar.

Avsikten med den föreslagna regleringen är att främja clearingverksamhetens tillförlitlig-

het och effektivitet samt att indirekt förbättra värdepappersmarknadens funktion. Syftet är vidare att säkerställa värdepappersmarknadens verksamhetsförutsättningar i en föränderlig och allt internationellare miljö. Målsättningen kan nås genom att finländska marknadsaktörer erbjuder optimalt konkurrenskraftiga och tillförlitliga alternativ som gör det möjligt att sänka kostnaderna för clearingverksamheten samtidigt som investerarnas förtroende för marknaden bevaras.

Regleringen måste vara så flexibel att den kan anpassas till utvecklingen på den inhemska och internationella värdepappersmarknaden. Vidare måste regleringen vara så neutral att de bestämmelser och förpliktelser som gäller inhemsk och utländsk aktörer inte i onödan ställer hinder för tillträde till marknaden eller ger ogrundade konkurrensfördelar. Utländska organisationers reglering av clearingverksamheten får inte hindra värdepappershandeln och -marknadens utveckling. Regleringen måste vara tydligt avgränsad och exakt samt förenlig med proportionalitetsprincipen.

Utländska centrala motparter kan öka finansmarknadens effektivitet och stabilitet. En marknad som fungerar utan störningar leder till ett effektivare utnyttjande av säkerheter, lägre driftkostnader och större likviditet. Om en utländsk central motpart misslyckas i sin egen verksamhet innebär detta ett betydande hot mot finansmarknadens stabilitet. Syftet med den föreslagna regleringen är att minska utländska centrala motparters och övriga utländska clearingorganisationers verksamhetsrisker i Finland. Med tanke på värdepappersmarknadens tillförlitlighet är det nödvändigt att skapa förutsättningar för utländska clearingorganisationers verksamhet i eller gränsöverskridande verksamhet till Finland. Syftet med regleringen är att skydda värdepappershandeln, deltagarna i clearingverksamheten, värdepappersmarknaden och därmed Finlands finansiella system mot oskäligen risker.

Central motpartsclearing har blivit en allmän företeelse inom den internationella aktiehandeln. Den integrering som sker på finansmarknaden kommer sannolikt i framtiden att öka också integreringen av clearingssystemen, i synnerhet den gränsöverskridande clearing mellan centrala motparter. Det

är sålunda viktigt att så långt som möjligt harmonisera clearingverksamheten inom EU, för att en koordinerad och transparent central motpartsclearing ska fungera på marknadsplatserna. Harmoniserad clearingverksamhet innebär å ena sidan lägre operativa kostnader för ett gränsöverskridande, effektivt nettningförfarande och effektiv hantering av motpartsrisiker. Å andra sidan kan harmoniseringen öka inhemska aktörers clearingkostnader om aktör inte uppfyller kraven i fråga om centrala motparters tillträde till marknaden.

Regleringens målsättning att ge investerare kostnadsfördelar kan sannolikt inte fullt ut uppnås genom användning av den clearingmodellen som förutsätter utländska centrala motparter, om inte systemet med direkt innehav av värdepapper utvecklas i en sådan riktning att flerstegs förvaltningsstruktur tillåts också för finländska investerare. Användning av två eller flera clearingsystem och modeller kan också leda till högre clearingkostnader för finländska clearingmedlemmar, eftersom clearing och avvecklingen av förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner delas upp enligt de bolags marknadsvärde som är föremål för offentlig handel.

3.2 De viktigaste förslagen

I värdepappersmarknadslagen och de lagar som har nära samband med den föreskrivs inte uttryckligen om utländska clearingorganisationers verksamhet. En utländsk clearingorganisation kan för närvarande bedriva clearingorganisationsverksamhet i Finland endast genom att grunda ett finländskt dotterföretag som i enlighet med värdepappersmarknadslagens 4 a kap. ska ansöka om koncession. I lagen definieras inte uttryckligen begreppet utländsk clearingorganisation som bedriver gränsöverskridande clearingorganisationsverksamhet till Finland.

Enligt den gällande lagen tillämpas bestämmelserna om clearingverksamhet på minut- och partimarknaden för aktier och skuldebrev. I lagen om handel med standardiserade optioner och terminer föreskrivs om clearing och avveckling i samband med optionshandel. De föreslagna bestämmelserna om utländska clearingorganisationer ska tillämpas på clearing och avveckling av för-

pliktelser i samband med transaktioner med värdepapper både i eget och främmande kapital.

Med avvikelse från den gällande regleringsstrukturen i fråga om värdepappersmarknaden föreslås ingen separat lag om utländska clearingorganisationer, utan bestämmelser om utländska aktörer föreslås i värdepappersmarknadslagens 4 a kap. Eftersom lagstiftningen om utländska clearingorganisationer inte har harmoniserats inom EU kan de gällande separata lagarnas regleringsstruktur inte flexibelt tillämpas på den nationella regleringen av verksamhet som inte har reglerats på gemenskapsnivå. Förutsättningarna och förfarandet för auktorisering av utländska aktörer avviker enligt lagförslaget i viss mån från de bestämmelser som gäller finländska clearingorganisationer, vilket innebär att det är skäl att det är skäl att i lagen ta in separata bestämmelser om auktorisationskraven och förfarandet. Avsikten är att beakta den omständigheten att en utländsk clearingorganisation i sin hemstat kan vara auktoriserad att bedriva clearingorganisationsverksamhet, vilken innebär att det inte vore ändamålsenligt att tillämpa de finländska koncessionsförfarandena på den.

I lagen föreslås en definition av begreppet utländsk clearingorganisation. Med utländsk clearingorganisation avses en utländsk organisation som motsvarar en finländsk clearingorganisation och som anlitas av en fondbörs eller av en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel. Definitionen omfattar till exempel utländsk central motpart och clearingorganisation som i samband med värdepapperstransaktioner fastställer förpliktelser som avvecklas av en finländsk clearingorganisation.

En utländsk clearingorganisation ska ansöka om finansministeriets tillstånd för gränsöverskridande eller filialbaserad verksamhet i Finland. Både clearingorganisationer som har sitt bolagsrättsliga säte inom EES och clearingorganisationer som har sitt bolagsrättsliga säte utanför EES förutsätts ha tillstånd. Till åtskillnad från andra bestämmelser om utländska aktörer på finansmarknaden ska clearingorganisationer som har sitt bolagsrättsliga säte utanför EES inte beviljas koncession utan de auktoriseras såsom organisationer med bolagsrättsliga säte inom EES. En

clearingorganisation kan i sin hemstat verka till exempel som värdepapperscentral eller central motpart. En aktör som har sitt bolagsrättsliga säte utanför EES ska i regel etablera filial i Finland.

En stor betydelse när det gäller uppfyllande av tillståndsvillkoren har de uppgifter som inkommit från hemstatens behöriga myndighet samt tillsynsprotokollet som undertecknats av Finansinspektionen och den behöriga myndigheten. I enlighet med artikel 46 i direktivet om marknader för finansiella instrument ska den tillsyn av clearingsystemet av tillsynsmyndigheten i en hemstat inom EES beaktas för förhindrande av överlappande tillsyn. Finansministeriet kan uppställa villkor och begränsningar för beviljande av tillstånd. En utländsk clearingorganisation har enligt förslaget rätt att överklaga om ett tillståndsbeslut inte har givits inom stadgad tid. Propositionen motsvarar mest den general europeiska regleringen av utländska clearingorganisationer.

Finansinspektionen ska enligt förslaget övervaka utländska clearingorganisationers verksamhet till eller i Finland, i samarbete med tillsynsmyndigheten i clearingorganisationens hemstat. Finansinspektionen kan under de förutsättningar som nämns i lagen om Finansinspektionen påföra en utländsk clearingorganisation offentlig varning eller anmärkning. Finansministeriet kan begränsa eller förbjuda en clearingorganisation att bedriva verksamhet i eller till Finland eller återkalla en utländsk clearingorganisationens tillstånd, om ministeriet konstaterar eller Finansinspektionen meddelar att den utländska clearingorganisationen handlar i strid med de bestämmelser, föreskrifter, tillståndsvillkor eller regler som gäller för verksamheten. Finansministeriet ska höra den utländska tillsynsmyndigheten, om inte något annat följer av sakens brådskande natur.

I propositionen föreslås att värdepappersmarknadslagens 8 kap. 2 a § om kriminalisering av olovligt bedrivande av clearingorganisationens verksamhet ändras så att den utsträcks till att gälla utländska clearingorganisationer. Straffbestämmelsen motsvarar till exempel de bestämmelser i lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet som gäller olovlig verksamhet som bedrivs av en filial till ett kreditinsti-

tut eller finansiellt institut från en stat utanför EES.

En utländsk clearingorganisation och clearingorganisation som i samband med värdepapperstransaktioner fastställer förpliktelser som regelbundet avvecklas av en finländsk clearingorganisation ska ansöka om clearingmedlemskap hos clearingorganisation. Rätt av medlemskap ska beviljas om utländsk clearingorganisationen eller clearingorganisation uppfyller de krav som lagen ställer på clearingmedlemmar.

Skyldiga att ansöka om medlemskap hos en clearingorganisation är dessutom sådana andra utländska organisationer som i samband med värdepapperstransaktioner fastställer förpliktelser som regelbundet avvecklas av en finländsk clearingorganisation och vars verksamhet kan formas betydande till finansmarknads stabilitet. Denna skyldighet gäller till exempel en sådan utländsk central motpart som anlitas av en utländsk marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel och fastställer förpliktelser som regelbundet avvecklas av en clearingorganisation och vars verksamhet i Finland till sin omfattning och sina verkningar kan anses vara betydande för Finlands finansmarknad. Om förpliktelserna i samband med en utländsk clearingorganisationens värdepappersstransaktioner inte avvecklas i Finland är den inte en sådan annan utländsk organisation som avses i bestämmelsen.

Enligt förslaget ska en clearingorganisation i sina regler ta ställning till vilka krav som ställs på en clearingmedlem som verkar som ombud för en annan clearingmedlem och i samband med värdepapperstransaktioner fastställer förpliktelser som avvecklas av en clearingorganisation. En clearingorganisation, en utländsk clearingorganisation och en annan utländsk organisation kan lägga ut sådana uppgifter av teknisk natur som hör till en clearingorganisation. Av en clearingorganisationens regler ska framgå vilka från andra medlemmar avvikande krav som ställs på en clearingorganisation, en utländsk clearingorganisation eller en annan utländsk organisation. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa konkurrensneutraliteten mellan finländska och utländska clearingorganisationer eller andra utländska organisationer. Av en finländsk central motparts regler ska dessut-

om framgå hur clearingorganisationen eller dess clearingmotpart i sin clearingverksamhet ska prioritera mellan transaktioner, om en del av de förpliktelser som härrör från transaktionerna inte blir avvecklade inom den tidtabell som reglerna förutsätter.

I lagen om Finansinspektionen föreslås bestämmelser om tillsyn över utländska clearingorganisationer. En ny bestämmelse om utländska clearingorganisationer föreslås liksom andra bestämmelser om utländska tillsynsobjekt bli intagen i lagens 6 kap. Finansinspektionens tillsynsåtgärder i fråga om utländska clearingorganisationer gäller i stor utsträckning utländska clearingorganisationers filialer i Finland. Tillsynen över en utländsk clearingorganisation som bedriver gränsöverskridande clearingorganisationsverksamhet till Finland ska enligt förslaget utföras i samarbete med den behöriga myndigheten i den stat där den utländska clearingorganisationen har sitt bolagsrättsliga säte. En utländsk clearingorganisation ska stå under ständig tillsyn av tillsynsmyndigheten i sin hemstat. Finansinspektionen kan vidta inspektionsåtgärder i fråga om en utländsk clearingorganisation. Finansinspektionen kan förelägga en utländsk clearingorganisation att vid vite ge information och tillåta inspektion.

I lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift föreslås bestämmelser om utländska clearingorganisationers avgiftsskyldighet. Tillsynsavgiften ska bestämmas som en fast årlig avgift oberoende av om den utländska clearingorganisationen bedriver gränsöverskridande eller filialbaserad verksamhet i Finland. Tillsynsavgiften är 25 000 euro.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Lagförslaget kommer att få positiva konsekvenser för den allmänna ekonomiska utvecklingen. Ett fungerande clearingsystem för värdepapper ökar investerarnas förtroende för värdepappersmarknaden och tryggar sålunda en stabil marknad för företag som är föremål för offentlig handel.

Regleringen kommer att få direkta ekonomiska konsekvenser i första hand för utländska clearingorganisationer. Förslaget innebär för utländska clearingorganisationer en

ökning av de administrativa kostnaderna för information som ska lämnas i samband med tillståndsförfarandet samt till Finansinspektionen. En betydande del av kostnaderna är emellertid av engångsnatur och hänför sig till tillståndsförfarandet, eftersom informationsutbytet i fråga om utländska clearingorganisationer huvudsakligen sker mellan Finansinspektionen och utländska tillsynsmyndigheter.

Utländska clearingorganisationer åsamkas kostnader å ena sidan på grund av att medlemskapet i en finländsk clearingorganisation och de förpliktelser som följer av medlemskapet. Å andra sidan innebär de förpliktelser som följer av regleringen att förtroendet för utländska clearingorganisationer ökar på marknaden och att de indirekt drar nytta av sin förbättrade image.

Förslaget främjar konkurrensen mellan clearingorganisationerna på Finlands värdepappersmarknad och jämlikheten i förhållande till medlemmar i clearingorganisation. Den förbättrade konkurrensen kommer sannolikt att indirekt sänka kostnaderna för clearing av investerares värdepapperstransaktioner, men det kan också gå så att fördelarna av marknadsmodellen inte uppnås fullt ut eftersom finländska investerare inte kan förvalta registrera sina värdepapper.

Regleringen får inga direkta konsekvenser för konkurrensen mellan utländska clearingorganisationer inom respektive utanför EES. En clearingorganisation som har sitt bolagsrättsliga säte utanför EES förutsätts emellertid i högre grad än en clearingorganisation som har sitt bolagsrättsliga säte inom EES uppfylla vissa gemensamma krav. Skillnaderna beror på olikheter i ländernas lagstiftningskultur. För sinsemellan jämförbara aktörer, till exempel sådana som har sitt bolagsrättsliga säte utanför EES, gäller enligt förslaget enhetliga bestämmelser.

Förslaget innebär att de finländska organisationernas konkurrenskraft förbättras genom att det säkerställs att motsvarande regleringar och förpliktelser gäller utländska clearingorganisationer i de stater där de har sitt bolagsrättsliga säte. En neutral konkurrens har också en positiv inverkan på förtroendet för värdepappersmarknaden samt för förutsättningarna för att uppehålla en effektiv och fungerande värdepappersmarknad.

För Euroclear Finland har regleringen kostnadsverkningar som dels är av engångsnatur och dels kontinuerliga. En förutsättning för att förpliktelser som följer av clearingmedlemskap ska kunna åläggas en utländsk clearingorganisation är att Euroclear Finlands av myndigheterna fastställda regler ändras, vilket medför kostnader av engångsnatur. Vissa ändringar i reglerna måste göras redan på grund av att marknadsmodellen för clearingverksamheten ändras och eftersom kostnaderna inte i sin helhet kan anses vara en följd av den föreslagna lagstiftningen. Dessutom åsamkas Euroclear Finland enligt förslaget administrativa kostnader för undersökning av förutsättningarna för clearingmedlemskap. Euroclear Finlands clearingmedlemmar är enligt förslaget skyldiga att till bolaget betala avgifter i anslutning till clearingmedlemskapet.

Regleringen medför behov av ändringar också i fondbörsens regler som fastställts av myndigheterna. Detta medför kostnader av engångsnatur. En betydande del av ändringarna är nödvändiga på grund av att marknadsmodellen för clearingverksamheten ändras. Tillståndsförfarandet för utländska clearingorganisationer får enligt förslaget sådana konsekvenser för fondbörsens informations-skyldighet att denna och de administrativa åtagandena underlättas, eftersom fondbörsen inte längre i god tid på förhand behöver informera om förändringar i clearingen och avvecklingen av värdepapperstransaktioner, vilket innebär att utländska clearingorganisationer som ansöker om auktorisation blir skyldiga att själva lämna de uppgifter som avses i lagstiftningen.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Den föreslagna regleringen får konsekvenser för myndigheternas verksamhet. Enligt förslaget kommer finansministeriets och Finansinspektionens befogenheter i fråga om auktorisation av utländska clearingorganisationer att ligga nära men inte överlappa varandra. Finansinspektionens åtgärder när det gäller förfaranden som strider mot bestämmelserna eller föreskrifterna är till sin karaktär lättare än de åtgärder som finansministeriet enligt de föreslagna bestämmelserna har befogenheter att vidta. I enlighet med princi-

pen om propositioner i förvaltningslag (434/2003) är Finansinspektionens myndighet anstalt primära, om detta är motiverat med beaktande av en utländsk clearingorganisations verksamhet. Både finansministeriet och Finansinspektionen ska samarbeta med tillsynsmyndigheten i den stat där den utländska clearingorganisationen har sitt bostadsrättsliga säte.

Tillståndsförfarande av utländska clearingorganisationer kommer att öka finansministeriets arbetsbörda.

Tillsynen över utländska clearingorganisationer kommer att öka Finansinspektionens arbetsbörda. Kostnaderna för tillsynssamarbetet i Finland och utomlands samt för rapporteringen ska enligt förslaget täckas mest med en tillsynsavgift som tas ut av utländska clearingorganisationer. Förslaget ökar Finansinspektionens förpliktelser när det gäller samarbetet med utländska tillsynsmyndigheter.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Finansministeriet tillsatte den 2 februari 2009 en arbetsgrupp med uppgift att bereda ett förslag till totalrevidering av värdepappersmarknadslagen. Till arbetsgruppen hörde representanter för finansministeriet, justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, Finlands Bank, Finansinspektionen, Finansbranschens centralförbund rf, Centralhandelskammaren, Finlands Näringsliv EK, NASDAQ OMX Helsinki Oy, Aktiespararnas Centralförbund rf, Euroclear Finland Oy och Finlands Advokatförbund. Arbetsgruppens uppdrag är att i form av en regeringsproposition skriva lagförslag som bland annat ska förbättra förvaringen, clearingen och avvecklingen av värdepapper samt regleringen av marknadsplatserna på ett sätt som förbättrar deras tillförlitlighet, funktion och konkurrenskraft genom beredning av förslag till ändring av lagstiftningen om central motpartsclearing av värdepapper. Under beredningen har arbetsgruppen hört medlemmarna, utomstående sakkunniga och referensgrupper.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Arbetsgruppen bad 26 myndigheter och organisationer inkomma med yttranden om propositionsutkastet. Arbetsgruppen fick 19 remissyttranden som har publicerats i sammandrag.

Kommentarerna till förslaget var huvudsakligen positiva och målsättningarna för lagstiftningen understöddes. I vissa yttranden ansågs det att förslaget skapade jämbördiga konkurrensförutsättningar för finländska och utländska aktörer. I andra yttranden ansågs propositionen däremot vara svårbegriplig och tungrodd. Remissinstanserna föreslog både skärpning av de i utkastet föreslagna bestämmelserna och slopande av det föreslagna auktorisationskravet. I flera yttranden ansågs det vara problematiskt att regleringen av clearingorganisationers verksamhet inte är harmoniserad inom EU.

Remissinstanserna ansåg bland annat att finansmarknadens stabilitet borde prioriteras vid tillståndsprovningen, liksom även den offentliga handelns tillförlitlighet och investerarskyddet. I några yttranden föreslogs tekniska ändringar i lagförslagen och preciseringar i detaljmotiveringen.

Också andra förslag framfördes i yttrandena. Det föreslogs bland annat att 16 § 2 mom.

i lagen om värdeandelskonton skulle upphävas eftersom betydande tilläggsfördelar skulle uppnås om kommissionskonton kunde utnyttjas fullt ut. Enligt förslaget skulle till paragrafen fogas ett nytt moment enligt vilket Finansinspektionen kunde utfärda närmare föreskrifter om användningen av kommissionskonton.

På basis av remissyttrandena har det första och andra lagförslaget justerats i tekniskt hänseende och vissa preciseringar har gjorts i motiveringstexten. Vidare har till det första lagförslaget fogats en bestämmelse om kriminalisering av olovligt bedrivande av utländsk clearingorganisationsverksamhet.

6 Samband med andra propositioner

Riksdagen behandlar samtidigt som denna proposition regeringens proposition med förslag till en ny lag om betalningsinstitut och vissa lagar i samband med den och regeringens proposition med förslag till lag om en sammanslutning av inlåningsbanker och vissa lagar i samband med den.

Det tredje lagförslaget i denna proposition måste kompletteras under riksdagsbehandlingen efter att de lagförslag som ingår i de ovan nämnda propositionerna har blivit godkända och stadfästa.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Värdepappersmarknadslagen****1 kap. Allmänna stadganden**

4 §. I 2 mom. 1 punkten utvidgas definitionen av begreppet clearingverksamhet så att den omfattar också värdepapperstransaktioner i samband med multilateral handel. Dessutom föreslås en sådan precisering av definitionen, i överensstämmelse med motiveringen till och tolkningen av gällande lagstiftning, att förutsättning för att en verksamhet ska betraktas som clearingverksamhet inte är både bestämmande och avveckling av förpliktelser som har uppkommit i samband med värdepappershandel. Det räcker att den ena förutsättningen är uppfylld för att det ska vara fråga om clearingverksamhet. Uttrycket parter omfattar också clearingmedlemmar.

I momentets 2 punkt föreslås en sådan precisering att med clearingorganisation avses uttryckligen ett finländskt aktiebolag som yrkesmässigt och regelbundet bedriver clearingverksamhet för sådana företagsräkning som har beviljats rätt att överlämna värdepappersavslut eller andra transaktioner till clearing hos en clearingorganisation (*clearingmedlemmar*). Syftet med ändringen är att göra tydligare skillnad mellan finländska clearingorganisationer och utländska clearingorganisationer enligt den nya definitionen. Med clearingmedlemmar avses på motsvarande sätt som enligt gällande lagstiftning organisationer som i enlighet med lagens 4 a kap. 8 § har beviljats clearingmedlemskap.

Momentets 3 punkt innehåller en ny definition av begreppet utländsk clearingorganisation. Med begreppet utländsk clearingorganisation avses en utländsk organisation som motsvarar en sådan clearingorganisation som avses i 1 kap. 4 § 2 mom. 2 punkten och som anlitas av en fondbörs eller av en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel. Fondbörsen har beslutat anlita en utländsk central motpart i enlighet med 3 kap. 21 § för

bestämmande av förpliktelser i samband med värdepapperhandel. Förpliktelser som har uppkommit genom värdepapperstransaktioner avvecklas emellertid i Finland.

Den gällande terminologin om anlitan av clearingorganisationer är baserad bland annat på artikel 46 i direktivet om marknader för finansiella instrument, där det föreskrivs att den behöriga myndigheten för en reglerad marknad inte får motsätta sig att en central motpart eller en clearingorganisation eller ett annat system för clearing och avveckling i en annan medlemsstat utnyttjas, om det inte kan påvisas att det är nödvändigt för att den reglerade marknaden i fråga ska kunna fortsätta att fungera korrekt och med beaktande av villkoren för avvecklingssystem i artikel 34.2. Enligt artikel 34.2 i direktivet om marknader för finansiella instrument ska medlemsstaterna kräva att de reglerade marknaderna inom deras territorier ger alla sina medlemmar eller aktörer rätt att under vissa förutsättningar välja system för avveckling av de transaktioner med finansiella instrument på den reglerade marknaden. Den föreslagna regleringen som gäller utländska clearingorganisationer påverkar inte den rätt som fondbörsen och en marknadsoperatör som ordnar multilateral handel har att välja en central motpart en clearingorganisation eller ett clearingsystem som har verksamhet i en annan medlemsstat.

Regleringen gäller utländska clearingorganisationer som verkar enligt den nuvarande clearingmodellen till den del som de i samband med värdepapperstransaktioner fastställer förpliktelser som avvecklas i Finland. En utländsk clearingorganisation kan fastställa och avveckla förpliktelser som uppkommer vid värdepapperstransaktioner i något annat land än Finland, varvid en del av avvecklingsresultatet emellertid stannar i Finland som kontoregistreringar. I ett system som är baserat på direkt ägande är det i praktiken nästan omöjligt att göra skillnad mellan slutgiltiga registreringar på ett värdeandelskonto respektive på ett kommissionskonto. I sådana fall kan det anses att avvecklingen av förplik-

telser som av utländska clearingorganisationer fastställs i samband med värdepapperstransaktioner sker i Finland, då en del av avvecklingsresultatet stannar i Finlands värdeandelssystem.

I typfallet baseras anlitaandet av en utländsk clearingorganisation på ett clearingavtal mellan fondbörsen eller en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel och den utländska clearingorganisationen. Utländska clearingorganisationer som avses i punkten är till exempel sådana som verkar som centrala motparter och vid clearing och avveckling av värdepapperstransaktioner fungerar som motpart och fastställer de förpliktelser som uppkommer i samband med transaktionerna. Det är inte motiverat att inskränka regleringen till en enda clearingmodell, utan utgångspunkten bör vara den att alla utländska clearingorganisationer som motsvarar definitionen omfattas av regleringen, oberoende av vilken clearingmodell det är fråga om. Förpliktelser som uppkommer i samband med värdepapperstransaktioner på fondbörsen eller vid multilateral handel kan också fastställas på basis av flera clearingorganisationers förbindelser och samarbete (*interoperability*). Fondbörsen eller en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel har inte nödvändigtvis ingått avtal med alla sådana clearingorganisationer, men de måste betraktas som sådana utländska clearingorganisationer som avses i punkten om de förpliktelser som de fastställt i samband med värdepapperstransaktioner på marknadsplatserna i fråga avvecklas i Finland. Syftet med bestämmelsen om tillämpningsområdet är att säkerställa clearingsystemets tillförlitlighet. Utgångspunkten är den att en utländsk clearingorganisation som anlitas av fondbörsen eller av en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel är betydelsefull från systemets synpunkt eftersom ett avbrott i dess verksamhet eller ett riskutfall kan hota värdepappersmarknadens funktion, tillförlitlighet och stabilitet.

Definitionen omfattar clearingorganisationer som har sitt bolagsrättsliga säte inom eller utanför EES. En clearingorganisation kan bedriva verksamhet filialbaserad eller gränsöverskridande utan filial. Clearingverksamheten är gränsöverskridande till exempel då förpliktelserna som en utländsk clearingor-

ganisation fastställer i samband med värdepapperstransaktioner avvecklas inom en finländsk clearingorganisations clearingsystem. Clearingverksamhet som definieras i lagens 4 § 2 mom. 1 punkt omfattar transaktioner med värdepapper både i eget och främmande kapital och andra värdepapper, till exempel fondandelar. Också definitionen av begreppet utländsk clearingorganisation omfattar avveckling i Finland av förpliktelser som uppkommer vid värdepapperstransaktioner.

Utgångspunkten är den att på en utländsk clearingorganisation tillämpas lagstiftningen i dess hemstat, eftersom clearingorganisationer hör till kategorin aktörer som regleras av nationell lagstiftning som inte är harmoniserad inom EU. Exempelvis lagstiftningen om kreditinstitut och värdepappersföretag är huvudsakligen baserade på EU-harmoniserad lagstiftning. Det lagstadgade kravet på tillsyn över filialbaserad eller gränsöverskridande clearingorganisationsverksamhet strider sålunda inte mot gemenskapsrättens krav på fri rörlighet för tjänster. Lagen ska enligt förslaget tillämpas endast på sådan clearingorganisationsverksamhet till eller i Finland som bedrivs av utländska aktörer för vilka inte gäller EU-harmoniserade regler. Exempelvis på sådana utländska kreditinstituts verksamhet som är auktoriserade att tillhandahålla gränsöverskridande kreditinstitutstjänster tillämpas lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland. På sådana kreditinstituts clearingverksamhet ska sålunda tillämpas de bestämmelser om utländska clearingorganisationer som föreslås i 4 a kap. Om en utländsk clearingorganisation har för avsikt att utöver clearingorganisationsverksamhet bedriva annan verksamhet för vilken krävs tillstånd eller koncession i Finland, ska den utländska clearingorganisationens särskilt ansöka om tillstånd eller koncession för verksamheten, om den inte enligt EU-direktiven efter anmälan mellan hemstatens och värdstatens myndigheter får bedrivas gränsöverskridande eller som filialbaserad. En utländsk organisation får inte med stöd av något annat tillstånd eller någon annan koncession som avses i lagen bedriva clearingorganisationsverksamhet utan finansministeriets tillstånd enligt 4 a kap.

Definitionen ska enligt förslaget inte tillämpas om en finländsk clearingmedlem an-

söker om medlemskap hos en utländsk clearingorganisation som bedriver verksamhet som motsvarar clearingorganisationsverksamhet och i samband med värdepapperstransaktionerna fastställer förpliktelser som inte avvecklas av en finländsk clearingorganisation. Definitionen omfattar inte heller sådana utländska clearingorganisationer som i enlighet med 16 § i lagen om värdeandelsystemet har internationella förbindelser med en finländsk värdepapperscentral som också verkar som clearingorganisationer. Bestämmelsen förhindrar att överlappande förpliktelser påförs utländska clearingorganisationer som själva har upprättat förbindelse med en värdepapperscentral eller vilkas förbindelser sköts via förvaltarkonto enligt 5 a § i lagen om värdeandelskonton. Exempelvis värdepapperscentralen Clearstream AG som anlitas av Eurex har upprättat en internationell förbindelse med Euroclear Finland och omfattas sålunda inte av tillämpningsområdet för definitionen. Utanför definitionen faller också NASDAQ OMX Stockholm AB.

Definitionen gäller inte värdepapper som är föremål för offentlig handel i något annat land än Finland och vilkas förpliktelser clearas och avvecklas utanför Finland. Exempelvis värdepapper i finländska företag som är föremål för offentlig handel i Förenta Staterna är depositionsbevis och de förpliktelser som har samband med dem clearas och avvecklas av DTCC i Förenta Staterna som också ordnar förvaringen av värdepapperen.

På clearingverksamhet som gäller optionstransaktioner tillämpas lagen om handel med standardiserade optioner och terminer.

3 kap. Offentlig handel

21 §. *Clearing och avveckling av transaktioner.* I paragrafens 2 mom. föreslås en sådan ändring att uttrycket ”ett annat clearing- och depositionsinstitut” ersätts med uttrycket ”utländsk clearingorganisation”. Bestämmelsen kommer stämma överens med gällande lagstiftning. Fondbörsen, clearingorganisationen och den utländska clearingorganisationen ska enligt förslaget ordna sitt samarbete så att det inte äventyrar den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden. En utländsk clearingorganisation ska i enlighet med 4 a kap. ha till-

stånd för clearingorganisationsverksamhet. Samarbete av det slag som avses i momentet omfattar också förbindelser mellan finländska och utländska clearingorganisationer och förändringar i dem.

I artikel 46 i direktivet om marknader för finansiella instrument ingår en allmän definition av begreppet skyddsobjekt för att ett multilateralt handelssystem ska kunna fortsätta att fungera korrekt. I lagen nämns uttryckligen stabiliteten på finansmarknaden som ett skyddsobjekt. Stabiliteten på finansmarknaden omfattar också stabiliteten på värdepappersmarknaden och inbegriper hela hanteringsprocessen för värdepapper, från emission till handel, clearingverksamhet, registrering av leveranser och till förvaringsverksamhet. En utvidgning av skyddet går i linje med det nämnda direktivet.

Den grupp av myndigheter som fondbörsen enligt paragrafs 3 mom. ska informera på förhand preciseras så att i bestämmelsen nämns finansministeriet, Finlands Bank och Finansinspektionen. Information ska ges om förändringar som berör arrangemang av avveckling. Bestämmelsen gäller också situationer där en utländsk clearingorganisation vill etablera sig på den finländska marknaden men inte i enlighet med lagen har ansökt om finansministeriets tillstånd och den situationen att fondbörsen inte ännu har nämnt vilken utländsk clearingorganisation den anlitar som clearingorganisation. Eftersom det enligt förslaget är finansministeriet som ska bedöma förutsättningarna för att bevilja en utländsk clearingorganisation tillstånd, föreslås att ministeriet fogas till den grupp av myndigheter som ska informeras. Informationen ska ges i god tid på förhand för att myndigheterna ska ha möjlighet att bedöma vilken inverkan ändringarna har på finansmarknadens tillförlitlighet och stabilitet samt för att de vid behov ska kunna ingripa i arrangemangen.

Paragrafens 4 mom. föreslås bli upphävt eftersom Finansinspektionens och finansministeriets befogenheter enligt 4 a kap. överlappar varandra. Enligt lagförslagets 4 a kap. 18 § ska finansministeriet före beslut av återkallande av tillstånd eller begränsning eller avbrytande av clearingverksamhet bereda den utländska tillsynsmyndigheten tillfälle att bli hörd, om inte något annat följer av ärendets brådskande natur.

26 §. *Börsförmedlares och andra börsaktörers rätt att välja clearingorganisation.* Det föreslås att uttrycket clearing- och depositionsinstitut i denna bestämmelse ersätts med uttrycket utländska clearingorganisationer och att i bestämmelsens finskspråkiga text ändras namnet på tillsynsmyndigheten. Vidare föreslås att ordningsföljden mellan myndigheterna justeras.

I paragrafens *1 mom.* föreskrivs att samarbetet inte får ordnas på ett sådant sätt att den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden äventyras. Det föreslås att momentets ordalydelse förenhetligas med de övriga bestämmelserna i 3 kap. om val av clearingorganisation. Hänvisningen till värdepapperscentralen föreslås bli ersatt med en hänvisning till finländska clearingorganisationer, vilket innebär att den kommer att gälla också andra finländska clearingorganisationer.

Ett omnämnande av stabiliteten på finansmarknaden föreslås bli fogat till de förutsättningar för samarbetsarrangemang som avses också i *2 mom.*

Enligt paragrafens *3 mom.* Finansinspektionens rätt att förbjuda börsförmedlare och andra börsaktörer att anlita andra clearingorganisationer än clearingorganisationer enligt *1 mom.* för avveckling förpliktelser av värdepapper angås också situationer som anlåtandet av en sådan organisation sannolikt skulle äventyra stabiliteten på finansmarknaden. Vid bedömningen av den offentliga handelns tillförlitlighet ska beaktas till exempel skyddet av investerarnas intressen.

3 a kap. **Multilateral handel**

7 §. *Clearing och avveckling av transaktioner.* I paragrafens *2 och 3 mom.* föreslås motsvarande ändringar som i 3 kap. 21 och 26 § i fråga om offentlig handel. Liksom 3 kap. 21 § 4 mom. föreslås att denna paragrafs *4 mom.* upphävs såsom obehövligt.

4 a kap. **Clearingverksamhet**

1 §. I paragrafens *1 mom.* föreslås en sådan ändring av finansministeriet uttryckligen nämns som en tillsynsmyndighet och att tillstånd i enlighet med rådande rättsläge preci-

seras som en koncession som beviljas av finansministeriet.

3 §. I denna paragraf föreslås sådana tekniska ändringar att hänvisningen till vederbörande ministerium ersätts med en hänvisning till finansministeriet.

Finansministeriet kan enligt *4 mom.* på framställning av Finansinspektionen bestämma att en clearingorganisation ska avbryta sin clearingverksamhet för viss tid eller tills vidare, om det förekommer sådana störningar i clearingverksamheten att en fortsatt verksamhet kan skada investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen eller äventyra stabiliteten på finansmarknaden. Ändringen av bedömningskriterierna motsvarar de ändringar som föreslås i bestämmelserna om offentlig och multilateral handel samt i *3 mom.*

I paragrafens *5 mom.* föreslås att finansministeriet ska begära utlåtande av Finansinspektionen och dessutom av Finlands Bank som i enlighet med lagen om Finlands Bank (214/1998) ska sörja för finansmarknadens tillförlitlighet och effektivitet.

4 §. I bestämmelsens finskspråkiga text föreslås en ändring av namnet på tillsynsmyndigheten. I paragrafens gällande *1 mom.* hänvisas till någon annan som ordnar offentlig handel. Hänvisningen föreslås bli ändrad till en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel.

I paragrafens *2 mom.* föreslås en sådan ändring att en clearingorganisations regler kan fastställas om de innehåller tillräckliga föreskrifter om skyddet av investerarna och clearingmedlemmarna och dessutom med tanke på finansmarknadens stabilitet. Tillägget motsvarar den precisering som föreslås i 3 § 4 mom.

I momentets nya *15 punkt* föreskrivs att reglerna ska innehålla föreskrifter om särskilda krav som ställs på en organisation som verkar som ombud för en clearingmedlem. I reglerna ska sålunda särskilt beaktas riskhanteringen, den interna kontrollen, verksamhetens kontinuitet, clearingmedlemmarnas beredskap för funktionsstörningar i utlagda funktioner och verksamhetens inverkan på den offentliga handelns tillförlitlighet och finansmarknads stabilitet när det är fråga om en clearingorganisation, en utländsk clearingorganisation och en annan utländsk orga-

nisation som är clearingmedlem hos en organisation som lägger ut funktioner. Utgångspunkten är den att en organisation som är ombud för en clearingmedlem enligt denna punkt ska uppfylla de krav som ställs på clearingmedlemmar enligt 4 a kap. 8 §.

En clearingmedlem kan lägga ut funktioner av teknisk karaktär till exempel till ett kreditinstitut som själv är clearingmedlem. Clearingmedlemmen ska emellertid fortfarande svara för alla förpliktelser som clearingmedlemskapet innebär, trots att det tekniska genomförandet av förpliktelserna har lagts ut på entreprenad.

I reglerna ska enligt momentets nya 16 punkt beaktas också vilka närmare krav som ställs på en organisation som i samband med värdepapperstransaktioner fastställer förpliktelser som avvecklas av clearingorganisationen. Denna bestämmelse gäller framförallt clearingorganisationer, utländska clearingorganisationer och andra utländska organisationer som i enlighet med 8 a § föreslås bli skyldiga att ansöka om clearingmedlemskap. Genom regler som fastställs av myndigheten kan det säkerställas att objektiva och transparenta kriterier gäller för sinsemellan jämförbara clearingmedlemmar.

Enligt momentets nya 17 punkt ska reglerna innehålla tillräckliga föreskrifter om hur clearingorganisationen i egenskap av central motpart eller dess clearingmedlem i clearingverksamheten prioriterar mellan clearing och avveckling av förpliktelser av värdepappershandel, om en del av de förpliktelser som uppkommit genom transaktionerna inte blir avvecklade inom den i reglerna angivna tidtabellen. En clearingorganisation kan vid prioriteringen beakta till exempel transaktionernas storlek, i vilken ordning de kommit in eller vilken clearingmedlem det är fråga om. Avsikten med denna punkt är att säkerställa tillräcklig riskhantering i clearingsystemet och ett jämlikt bemötande av clearingmedlemmarna, då prioriteringen baseras på transparenta principer och clearingmedlemmarna kan beräkna en riskpremie för sådana fall då en transaktion inte avvecklas. Denna punkt kan tillämpas när det är fråga om en clearingorganisation som verkar som central motpart. Med central motpart avses en central clearingorganisation som vid värdepapperstransaktioner uppträder som motpart till kö-

paren och säljaren. Centrala motparter fastställer förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner och sköter dessutom säkerhets- och riskhanteringen i anslutning till ställningen som motpart samt säkerställer avvecklingen av värdepapperstransaktioner.

8 §. I denna paragraf föreslås tekniska ändringar som inte alla påverkar den svenska texten.

Till paragrafens 2 mom. fogas ett omnämnande om att clearingmedlemskap ska beviljas en utländsk clearingorganisation som finansministeriet beviljat tillstånd att bedriva clearingorganisationsverksamhet i filial eller gränsöverskridande till Finland och som uppfyller de krav som föreskrivs 1 mom. 2—5 punkten. Vid tillståndsprövningen ska finansministeriet beakta att den utländska clearingorganisationen uppfyller de krav som gäller för clearingmedlemskap.

Enligt gällande lag kan clearingmedlemskap på de villkor som finansministeriet bestämt beviljas också andra finländska och utländska företag som uppfyller villkoren i 1 mom. 2—5 punkten och som har tillräckliga förutsättningar vad gäller soliditet och riskhantering. Ett sådant annat utländskt företag som avses i lagen kan vara en i 8 a § avsedd organisation som inte är en utländsk clearingorganisation som anlitats av fondbörsen eller av en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel men fastställer förpliktelser som regelbundet avvecklas i Finland och vars verksamhet till sin omfattning eller inverkan på finansmarknadens stabilitet är betydande. Som exempel kan nämnas att en utländsk central motpart som fastställer värdepapperstransaktioner som genomförs i Förenade kungariket vid multilateral handel med finländska aktier och har resulterat i förpliktelser som avvecklas vid värdepapperscentralen i Finland, är en sådan utländsk organisation som avses i denna punkt. I de villkor som finansministeriet fastställt beaktas dels de förutsättningar som anges i lagen och dels det tillstånd som beviljats clearingorganisationen samt frågan om tillsynen i hemstaten är tillräcklig. Om en finländsk clearingorganisation inte beviljar en finländsk eller utländsk organisation clearingmedlemskap ska grunderna för vägran vara objektiva, neutrala och transparenta och de får inte grundlöst begränsa konkurrensen

mellan företagen eller clearingorganisationen.

I regeringens proposition (RP 28/2000 rd) konstateras att för organisationer som beviljats clearingmedlemskap på finansministeriets villkor även kan uppställas vissa grundläggande förutsättningar för verksamheten på lagnivå. Förutsättningarna på lagnivå har närmast samband med clearingmedlemmens anställda samt den rättsliga ställningen för medlemmarna av dess förvaltningsorgan. Till denna kategori av förutsättningar hör de i 5 kap. angivna bestämmelserna om förande av insiderregister samt om skyldigheten att meddela uppgifter om ägande och ekonomisk intressegemenskap i sådana fall då avsikten inte är att företaget ska verka utslutande för sin egen räkning och då det kan antas att dess anställda via sina kunduppdrag får reda också på opublicerad marknadsinformation.

Finansinspektionen har i sin standard 5.3 om insideranmälan och insiderregister föreskrivit att standarden tillämpas exempelvis på fondkommissionärer. Med fondkommissionärer avses i standarden värdepappersföretag, kreditinstitut och fondbolag som tillhandahåller investeringstjänster samt motsvarande utländska företags filialer i Finland. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ska preciseras i överensstämmelse med Finansinspektionens tolkning så att 5 kap. 6 och 7 § ska tillämpas på en organisation som har beviljats clearingmedlemskap på finansministeriets villkor endast om den har ett fast driftställe i Finland och när avsikten inte är att organisationen ska verka enbart för egen räkning. På en utländsk clearingorganisation med fast driftställe i Finland tillämpas vad som i momentet föreskrivs om tillämpning av bestämmelserna i 5 kap. på organisationer som kan beviljas clearingmedlemskap på de villkor som finansministeriet bestämmer.

I enlighet med gällande lag föreslås i paragrafens 3 mom. att clearingmedlemskapet ska återkallas om medlemmen inte längre uppfyller de krav som anges i denna paragraf eller om Finansinspektionen för att stärka förtroendet för värdepappersmarknaden eller av något annat särskilt vägande skäl så beslutar. Vägande skäl är bland annat finansmarknadens stabilitet och investerarskydd. I överensstämmelse med rådande rättsläge är det i

första hand clearingorganisationen som är skyldig att återkalla clearingmedlemskapet.

I paragrafens 6 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i 3 § 5 mom. att finansministeriet innan den fattar beslut enligt 2 mom. ska be också Finlands Bank om utlåtande. Finansinspektionen kan enligt hänvisningsbestämmelsen i det gällande momentet utfärda anvisningar för värdepappersförmedlare och clearingmedlemmar vid förändringar i marknaden för clearingverksamhet.

Skyldighet att ansöka om clearingmedlemskap

8 a §. Enligt paragrafen ska en sådan clearingorganisation, utländsk clearingorganisation eller annan utländsk organisation som i samband med värdepapperstransaktioner fastställer förpliktelser som regelbundet avvecklas av en clearingorganisation i Finland och vars verksamhet till sin omfattning eller inverkan på Finlands finansmarknads stabilitet kan vara betydande, ansöka om clearingmedlemskap hos den sistnämnda organisationen. Clearingmedlemmarnas ställning definieras närmare i clearingorganisationens regler. Clearingmedlemskap krävs enligt förslaget framförallt för att trygga clearingverksamhetens och clearingsystemets tillförlitlighet. I regeringens proposition (RP 209/1997 rd) konstateras i motiveringen till 4 a kap. 8 § 2 mom. att en förutsättning för att en clearingorganisations verksamhet ska kunna ordnas så att den blir effektiv och säker bland annat kan vara att en annan clearingorganisation deltar direkt i clearingsystemet. I de nuvarande regler som finansministeriet fastställt för Euroclear Finland, som verkar både som värdepapperscentral och clearingorganisation, föreskrivs separat om clearingmedlemmar, kontoförande institut, kontoförande instituts ombud och emittentens ombud. Med anledning av bestämmelsen ska i den nämnda clearingorganisationens och i fortsättningen också i finländska clearingorganisationers regler i enlighet med detta lagrum nämnas clearingorganisationens, den utländska clearingorganisationens och en annan utländsk organisations rättsliga ställning.

Paragrafen ska tillämpas på clearingorganisationer och utländska clearingorganisationer

och dessutom på andra utländska organisationer som i samband med värdepapperstransaktioner fastställer förpliktelser som regelbundet avvecklas av en clearingorganisation i Finland. Syftet med bestämmelsen är att alla clearingorganisationer och utländska organisationer ska behandlas jämlikt och neutralt oberoende av om de anlitas av en finländsk eller utländsk fondbörs eller av en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel. Genom samma bestämmelse säkerställs förutsättningarna för en stabil verksamhet på värdepappersmarknaden. Bestämmelsen ska inte tillämpas om avveckling av förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner i Finland ordnas endast via förvaltarkonto. Bestämmelsen ska tillämpas till exempel på en utländsk central motpart som i samband med värdepapperstransaktioner på en utländsk multilateral handelsplats fastställer förpliktelser som i Finland avvecklas hos Euroclear Finland eller någon annan finländsk clearingorganisation.

Vid behov ska en annan utländsk organisation visa att det inte regelbundet i Finland ordnas avveckling av förpliktelser som den fastställt i samband med värdepapperstransaktioner och att dess verksamhet inte till sin omfattning eller sina verkningar har någon större betydelse för stabiliteten på Finlands finansmarknad. De förpliktelser som ett clearingmedlemskap innebär ska bedömas från fall till fall. Exempelvis avvecklingen av förpliktelser i samband med NASDAQ OMX Stockholm AB:s derivatransaktioner i Finland har enligt gällande lag ansetts vara så betydande att företaget har beviljats clearingmedlemskap på villkor som finansministeriet bestämt. Verksamheten ska inte anses vara regelbunden till exempel då om enskilda eller mindre värdefulla förpliktelser som uppkommit i samband med värdepapperstransaktioner några gånger per månad avvecklas i Finland. Vid bedömningen av verksamhetens omfattning och inverkan är det skäl att beakta clearingsystemets marknadsandel i förhållande till andra marknadsaktörer i Finland och värdet av de förpliktelser som uppkommer vid värdepapperstransaktioner som avvecklas i Finland.

I lagen om handel med standardiserade optioner och terminer föreskrivs om clearing och avveckling av finländska och utländska

optionsföretags standardiserade optioner och terminer.

Bestämmelser om utländska clearingorganisationers tillstånd

13 §. Enligt denna paragraf får utländska clearingorganisationer som har sitt bolagsrättsliga säte i en annan EES-stat, med tillstånd som finansministeriet beviljat på ansökan bedriva filialbaserad clearingorganisationsverksamhet i Finland eller utan filial förutsatt att de bedriver clearingorganisationsverksamhet i någon annan EES-stat. Finansministeriet ska enligt förslaget inte bevilja tillstånd en clearingorganisation som är auktoriserad i en annan EES-stat utan det ska bedöma om förutsättningarna för auktorisation och bestämmelserna om rätten att bedriva verksamhet i den stat där clearingorganisationen har sitt bolagsrättsliga säte i väsentliga avseenden stämmer överens med de koncessionsvillkor som gäller finländska aktörer. Syftet med bestämmelsen är att ta i beaktande att en utländsk clearingorganisation kan ha rätt att bedriva clearingorganisationsverksamhet med stöd av den nationella lagstiftningen på sin hemort, till exempel som auktoriserat kreditinstitut eller utan någon uttrycklig auktorisation. I 14 § räknas de kriterier upp som är väsentliga för tillståndet. Eftersom regleringen av clearingverksamheten inte är harmoniserad inom EU är det nödvändigt att begränsa filialetablering under motsvarande förutsättningar som gäller för anlitan av en clearingorganisation. Det är skäl att beakta till exempel clearingverksamhetens tillförlitlighet.

En utländsk clearingorganisation ska tillstålla finansministeriet en ansökan som innehåller de uppgifter som avses i 14 §. En utländsk clearingorganisation eller dess filial ska också med stöd av 8 a § ansöka om clearingmedlemskap hos en finländsk clearingorganisation. Eftersom en filial inte är en juridisk person är det de facto den utländska clearingorganisationen som är sökande.

14 §. I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs om minimiinformationen som en utländsk clearingorganisation ska ge i den ansökan hos finansministeriet. Ansökan ska innehålla information mom. enligt 1—5 punkten om sökanden, information om sö-

kandens adress, kontaktuppgifter, driftställe, vem som företräder sökandens filial och ansvarar för dess verksamhet samt framställning av den planerade clearingorganisationsverksamheten.

Enligt mom. 6 *punkten* sökandens förvaltning och övervakningen av den och vilken behörig myndighet som svarar för tillsynen över sökanden. Vid tillståndsprövningen fästs särskilt avseende vid hur sökandens riskhantering och likviditet är ordnad.

Beroende på omfattningen av sökandens affärsverksamhet kan sökanden stå under tillsyn av flera tillsynsmyndigheter. Sökanden ska enligt mom. 7 *punkten* individualisera behörig myndighet som svarar för tillsynen över sökanden och av vilken finansministeriet i enlighet med 2 mom. kan begära utlåtande. Med behörig myndighet avses en utländsk tillsynsmyndighet, vilket innebär att terminologin stämmer överens med lagen om Finansinspektionen.

I den föreslagna paragrafens 2 *mom.* föreskrivs att finansministeriet ska begära utlåtande om ansökan av den utländska tillsynsmyndigheten. Begäran om utlåtande ska huvudsakligen avse samma uppgifter som i en finländsk clearingorganisations ansökan om koncession. Den utländska tillsynsmyndigheten ska framförallt ombes bedöma tillförlitligheten av sökandens förvaltning, ledning och betydande aktieägare. Med clearingorganisationens ledning avses dennas styrning, verkställande direktör och övriga högsta ledning. Vid bedömning av förvaltningens och ledningens tillförlitlighet ska beaktas att de ledande personerna har gott anseende samt att de är erfarna och i övrigt lämpliga. Med övrig lämplighet avses till exempel att de har sådan utbildning som lämpar sig för att professionellt styra clearingorganisationens verksamhet. En person som svarar för en filials verksamhet får till exempel inte vara omyndig, försatt i konkurs eller ha meddelats näringsförbud. Som betydande aktieägare betraktas aktörer som överskrider de i 2 kap. 9 § föreskrivna gränserna för flaggningsskyldighet.

Den utländska tillsynsmyndigheten ska enligt förslaget ombes yttra sig också om clearingorganisationens riskhantering, finansiella verksamhetsförutsättningar samt organiseringen och trygghandlet av verksamheten. En

utländsk clearingorganisations riskhantering kan ha en särskild betydelse för Finlands värdepappersmarknad om clearingens eller avvecklingen av förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner har koncentrerats till en eller några aktörer. Med riskhantering avses enligt förslaget till exempel hantering av en clearingorganisations motpartsrisiker, såsom kredit-, marknads- och soliditetsrisiker, hantering av operativa risker samt villkor som gäller säkerheter och parter. Vid bedömningen av de finansiella verksamhetsförutsättningarna samt organiseringen och trygghandlet av verksamheten är det skäl att fästa avseende bland annat vid kraven på minimikapital, likviditeten, förutsättningarna att verka som kontoförande institut, en eventuell ersättningsfond, trygghandlet av en stabil och störningsfri clearingverksamhet samt tystnadsplikten. I fråga om riskhanteringen är det skäl att också fästa avseende vid huruvida clearingorganisationen utöver clearingverksamheten bedriver annan affärsverksamhet, exempelvis kreditinstitutsverksamhet, hur riskhanteringen har organiserats mellan olika funktioner och om den inverkar på en utländsk clearingorganisations ekonomiska stabilitet. En utländsk tillsynsmyndighet kan i fråga om riskhanteringen också uppmärksammas på beredskapen att i undantagsförhållanden sköta uppgifterna utan störningar. Också fullgörandet av de förpliktelser ska beaktas som ställs i nettningsdirektivet.

I det utlåtande som begärs ska enligt förslaget dessutom uppmärksammas det skydd som den utländska clearingorganisationens regler innebär investerarna och clearingmedlemmarna. Clearingorganisationens regler spelar en viktig roll också för bedömningen av hur andra förutsättningar än de ekonomiska verksamhetsförutsättningarna har uppfyllts samt för bedömningen av organiseringen och trygghandlet av verksamheten, såsom slutgiltigheten av betalningar, värdepappersöverföringar och clearing. Bedömningen av reglerna kan avgränsas i enlighet med minimibestämmelserna i 4 a kap. 4 § 2 mom. och med beaktande av de rekommendationer som utfärdats av IOSCO och kommittén för betalnings- och settlementsystem samt ECBS-CESR -rekommendationerna. Utländska clearingorganisationers regler och innehållet i dem samt tillsyn regleras enligt lagstift-

ningen i den stat där clearingorganisationen har sitt bolagsrättsliga säte.

Enligt begäran ska den utländska tillsynsmyndigheten i sitt utlåtande ge information som är relevant för beviljandet av tillstånd eller för tillsyn över den utländska clearingorganisationen. Vidare ska den utländska tillsynsmyndigheten meddela hur hem- och värdstatens myndigheters rätt att få information är tryggad och om principen om ömsesidigt erkännande av clearingorganisationer iakttas i clearingorganisationens hemstat. Ställningstagandet har betydelse för bedömningen av finländska clearingorganisationers möjligheter till gränsöverskridande verksamhet i andra EES-stater.

15 §. Enligt paragrafens *1 mom.* är en utländsk clearingorganisation av i 13 § rätt att bedriva verksamhet beroende av finansministeriets tillstånd. Tillstånd ska beviljas enligt *1 punkten* om den utländska tillsynsmyndigheten har gett utlåtande enligt 14 § 2 mom.

Enligt *2 punkten* ska kraven på den utländska clearingorganisationens verksamhet i stat av sitt bolagsrättsliga säte övrigt väsentligen motsvara vad som i 4 a kap. föreskrivs om en clearingorganisationens verksamhet.

Den utländska clearingorganisationen ska enligt *3 punkten* ha ansökt om clearingmedlemskap hos en clearingorganisation. Finansministeriet ska bedöma av en del av tillståndövertagande om en clearingorganisation uppfylls de krav som lagen ställer på en clearingmedlem.

Ytterligare en förutsättning av tillstånd är enligt *4 punkten* att clearingorganisationens verksamhet inte äventyrar investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen, den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden. Det är fråga om en helhetsbedömning av verksamheten enligt lagstiftningen i den stat där organisationen har sitt bolagsrättsliga säte, i förhållande till värdepappersmarknadslagen. Man kan i första hand anta att sökanden iakttar de förpliktelser som ställs i lagstiftningen i den stat där sökanden har sitt bolagsrättsliga säte. Förutsättningarna för beviljande av tillstånd ska bedömas vid den tidpunkt då tillståndet beviljas och dessutom fortlöpande medan clearingorganisationen bedriver verksamhet.

Enligt paragrafens *2 mom.* föreskrivs att myndigheten i den stat där clearingorganisationen har sitt bolagsrättsliga säte ska tillsammans med Finansinspektionen underteckna ett sådant tillsynsprotokoll som avses i 66 § i lagen om Finansinspektionen.

Enligt paragrafens *3 mom.* ska Finansinspektionen avgöra tillståndsansökan inom sex månader efter att ha tagit emot den. Om ansökan är bristfällig börjar tidsfristen löpa först efter att sökanden har inkommit med de handlingar och utredningar som behövs för avgörandet. Dessa är i synnerhet de i 14 § och 1 mom. avsedda handlingar, utlåtanden, ansökningar och utredningar som är en förutsättning för tillstånd. Ansökan ska emellertid alltid avgöras inom 12 månader efter att den tagits emot. På avgöranden av ansökningsärendet och förfarandet ska tillämpas förvaltningslagen.

Enligt *4 mom.* kan finansministeriet efter att ha hört sökanden vid beviljandet förena tillståndet med sådana begränsningar av och villkor för den utländska clearingorganisationens verksamhet som är nödvändiga med tanke på den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

Enligt paragrafens *5 mom.* ska finansministeriet innan den avgör ett ärende begära utlåtande av Finlands Bank och Finansinspektionen om en utländsk clearingorganisationens ansökan samt om eventuella andra villkor och begränsningar för en utländsk clearingorganisationens verksamhet. Syftet med begäran om utlåtande är framförallt att clearingorganisationens verksamhet inte ska äventyra investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen, den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

16 §. En utländsk clearingorganisation som har sitt bolagsrättsliga säte i en stat utanför EES och har för avsikt att bedriva clearingorganisationens verksamhet i Finland, ska etablera filial i Finland och ansöka om tillstånd av finansministeriet, om inte något annat följer av 17 §. Med filial avses en utländsk clearingorganisationens fasta driftställe i Finland. En utländsk clearingorganisation ska vid ansökan om tillstånd i tillämpliga delar iaktta vad som föreskrivs i 1 a §.

17 §. I denna paragraf föreskrivs om förutsättningarna för att bevilja clearingorganisationer tillstånd till en utländsk clearingorga-

nisation av i 16 §. Enligt paragrafens 1 mom. 1 punkten kan finansministeriet bevilja en utländsk clearingorganisation tillstånd att bedriva filialetablerad clearingorganisationsverksamhet om de krav som ställts på clearingorganisationen i den stat där den har sitt bolagsrättsliga säte väsentliga överensstämmer med det som i 4 a kap. föreskrivs om clearingorganisationers verksamhet.

Enligt mom. 2 punkten förutsättningen är att den lagstiftning som tillämpas på clearingorganisationen i den stat där den har sitt bolagsrättsliga säte motsvarar internationellt godkända rekommendationer om finansiell tillsyn och förhindrande av kriminellt utnyttjande av det finansiella systemet.

Enligt mom. 3 punkten ska clearingorganisationens ekonomiska och andra verksamhetsbetingelser, på organiseringen och tryggheten av verksamheten samt administrationen uppfylla krav av tillförlig verksamhet. På bedömningen ska tillämpas vad som i 14 § 2 mom. föreskrivs om utländska clearingorganisationer som har sitt bolagsrättsliga säte inom EES.

Enligt mom. 4 punkten ska clearingorganisation ansöka clearingmedlemskap. En clearingorganisation utan EES stat ska ansöka clearingmedlemskap hos en clearingorganisation enligt 8 a § för att trycka tillförlitlig registrering av värdepapperstransaktioner och verksamhet. Samtidigt ska utländsk clearingorganisation följa den clearingorganisationens regler. Vid tillståndsprövningen ska det beaktas att kraven på clearingmedlemskap är uppfyllda.

Enligt mom. 5 punkten få clearingverksamheten i Finland inte äventyrar investernas och clearingmedlemmarnas intressen och inte heller den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

Enligt mom. 6 punkten myndighetstillsynen i den stat där en utländsk clearingorganisation har sitt bolagsrättsliga säte ska omfatta också filialer i etableringsstaterna. Myndigheterna i en filials värdstat ska garantera att myndigheterna i den stat där en utländsk clearingorganisation har sitt bolagsrättsliga säte omedelbart informeras om det uppkommer eller hotar uppkomma problem i en filial. Å andra sidan ska de utländska tillsynsmyndigheterna informera myndigheterna i värdstaten om att det uppkommit eller hotar

uppkomma sådana problem i clearingorganisationen som kan ha betydelse för dess utländska verksamhet. Denna typ av samarbete ska fungera också mellan finansministeriet, Finansinspektionen och den utländska tillsynsmyndigheten. Innan finansministeriet beviljar tillstånd måste det kunna förvissa sig om att den utländska tillsynsmyndigheten för sin del utövar tillräckligt effektiv tillsyn över den utländska clearingorganisationen och att dennas affärsverksamhet i sin helhet bedrivs enligt sunda principer. Liksom när tillstånd beviljas clearingorganisationer som är verkamma i andra EES-stater ska det beaktas att den stat där clearingorganisationen har sitt bolagsrättsliga säte iakttar principen om ömsesidigt erkännande.

Enligt mom. 7 punkten ska det också beaktas att värdstatens myndigheters rätt att få information är tillräckligt tryggad när tillstånd beviljas clearingorganisation.

I paragrafs 2 mom. föreskrivs att den utländska tillsynsmyndigheten och Finansinspektionen ska innan tillstånd beviljas under-teckna ett sådant tillsynsprotokoll som avses i 66 § i lagen om Finansinspektionen. Den utländska tillsynsmyndigheten ska förbinda sig att samarbeta med de finländska myndigheterna när det gäller krishantering. Utländska clearingorganisationer får bedriva clearingorganisationsverksamhet på ett eller flera driftställen i Finland.

Enligt paragrafens 3 mom. kan finansministeriet av särskilda skäl bevilja en utländsk clearingorganisation som avses i 16 § tillstånd att utan filialetablering bedriva clearingorganisationsverksamhet. De ska vara ett minimikrav att de fordranden som ställas i 1 och 2 mom. uppfylls och en utländsk clearingorganisation och dess tillsynsmyndighet levereras information som avses i 14 § som är grund för att bedöma utländsk clearingorganisation och tillsynsmyndighetens samarbete är tryggad och organiserad på tillräcklig sätt. Dessutom måste sådana andra särskilda skäl beaktas som kan ha relevans för det finansiella systemets och finansmarknadens stabilitet och tillförlitlighet, exempelvis utnyttjandet av centralbankspengar inom euroområdet och Europeiska centralbankens etableringspolitik.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs att finansministeriet efter att ha hört sökanden vid be-

viljandet kan förena tillståndet med sådana begränsningar av och villkor för den utländska clearingorganisationens verksamhet som är nödvändiga för den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten och finansmarknaden.

Enligt paragrafens 5 mom. ska finansministeriet innan det avgör ärendet begära utlåtande om ansökan av Finlands Bank och Finansinspektionen.

Återkallande av en utländsk clearingorganisations tillstånd samt begränsning och förbudande av clearingverksamhet

18 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en hänvisning till lagen om Finansinspektionen och dess bestämmelser om tillsyn över utländska clearingorganisationer. I lagen om Finansinspektionen föreskrivs bland annat om Finansinspektionens rätt att besluta om administrativa påföljder för brott mot bestämmelserna om finansmarknaden eller föreskrifter som utfärdats med stöd av dem, tillståndsvillkor eller regler för verksamheten.

På återkallande av en utländsk clearingorganisations tillstånd och begränsning av dess verksamhet ska enligt 2 mom. dessutom i tillämpliga delar tillämpas 3 §. Det kan bli fråga om att återkalla ett tillstånd till exempel då tillsynsmyndigheten i en utländsk clearingorganisations hemstat inte iakttar det tillsynsprotokoll som den undertecknat med Finansinspektionen och tillsyn kan inte vara tryggad tillräckligt. Finansministeriet kan inte med stöd av 3 § förbjuda en clearingorganisation att bedriva verksamhet. En utländsk clearingorganisation kan förbjudas att bedriva tillståndspliktig gränsöverskridande eller filialbaserad verksamhet i Finland. Därför föreslås att finansministeriet i egenskap av tillståndsmyndighet ska få rätt att förbjuda verksamhet. Finansministeriet får vidta åtgärder i anslutning till tillstånd och i anslutning till Finansinspektionens tillsyn över utländska clearingorganisationers verksamhet. När det är fråga om att begränsa eller förbjuda verksamhet eller återkalla tillstånd ska principen om proportionerlig iakttagas. Detta innebär att myndigheten ska eftersträva en lösning som för den som är föremål för avbrottet eller begränsningen har så små negativa konsekvenser som möjligt, med beaktande av den hel-

hetsituation som ligger till grund för bedömningen. Lagen om Finansinspektionen ska i första hand tillämpas om detta är möjligt med beaktande av allvarligheten och arten av den verksamhet som strider mot de bestämmelser och föreskrifter som gäller utländska clearingorganisationer.

8 kap. **Straffstadganden**

2 a §. Denna paragraf föreslås bli så ändrade att straffbestämmelsen om olovligt bedrivande av clearingorganisationsverksamhet ska gälla också utländska clearingorganisationer. Brottsbenämningen ska ändå inte ändras. En utländsk clearingorganisations verksamhet kan ha synnerligen stor betydelse för stabiliteten på Finlands finansmarknad och det är därför motiverat att kriminalisera verksamhet som strider mot tillståndet. Förslaget motsvarar de bestämmelser som gäller andra utländska företag som bedriver tillståndspliktig verksamhet på finansmarknaden.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bedriver clearingorganisationsverksamhet i strid med 4 a kap. 1 § eller utländsk clearingorganisationsverksamhet i strid med 4 a kap. 13 eller 16 §, om inte gärningen är ringa eller strängare straff bestäms i någon annan lag, för olovligt bedrivande av clearingorganisationsverksamhet dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

10 kap. **Särskilda stadganden**

3 §. Enligt paragrafens 1 mom. får ändring i beslut som finansministeriet meddelat med stöd av denna lag sökas genom besvär. Ytterligare föreslås tekniska ändringar till 1 mom.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelse. I lagen föreslås en övergångsbestämmelse med tanke på utländska clearingorganisationer som när lagen träder i kraft bedriver gränsöverskridande clearingorganisationsverksamhet till Finland (2 mom.). En utländsk clearingorganisation ska inom sex månader efter att lagen trätt i kraft ge finansministeriet tillräcklig ansökan och utredning om hur de i lagen angivna förutsättningarna har uppfyllts och till en finländsk clear-

ingorganisation lämna in en ansökan om clearingmedlemskap, om den utländska clearingorganisationen inte redan är medlem i en finländsk clearingorganisation. Om clearingorganisationen inte ger någon utredning eller inte ansöker om clearingmedlemskap ska den upphöra med sin verksamhet. Övergångsbestämmelse ska beröra också en organisation, som inte ännu har börjat clearingorganisationens verksamhet i Finland om Finansinspektionen inte har förbjudit fondbörsen att använda den. Utländska clearingorganisationer som vill etablera sig på Finlands värdepappersmarknad ansöker om clearingmedlemskap enligt 4 a kap 8 a § hos clearingorganisationer utan att vara förpliktade till detta enligt lag. Finansministeriet ska enligt förslaget bevilja en utländsk clearingorganisation tillstånd om det framgår av ansökan och utredningen att den utländska clearingorganisationen enligt denna lag har förutsättningar att få tillstånd. Syftet med det administrativa förfarandet är att vara ett enklare alternativ för utländska clearingorganisationer som redan bedriver eller ska bedriva gränsöverskridande clearingorganisationens verksamhet till Finland. Finansministeriet ska begära utlåtande om ansökan av Finlands Bank och Finansinspektionen innan det beviljar en utländsk clearingorganisation tillstånd på basis av utredningen.

En clearingorganisation och utländsk organisation som inte är en clearingorganisation som anlitas av fondbörsen eller av en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel men som i samband med värdepapperstransaktioner fastställer förpliktelser som avvecklas i Finland, ska i enlighet med 3 mom. lämna in en ansökan om clearingmedlemskap till en finsk clearingorganisation inom sex månader efter att denna lag trätt i kraft.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs att en clearingorganisation inom sex månader efter att denna lag trätt i kraft ska till finansministeriet lämna in en ansökan om komplettering av clearingorganisationens regler i överensstämmelse med denna lag.

Enligt paragrafens 5 mom. kan finansministeriet behandla utländska clearingorganisationers ansökningar innan lagen trätt i kraft. Också andra åtgärder som lagens verkställig-

het förutsätter kan vidtas innan den trätt i kraft.

1.2 Lag om Finansinspektionen

4 §. *Tillsynsobjekt.* I paragrafens 5 mom. föreslås en sådan ändring att också utländska clearingorganisationer kan vara föremål för Finansinspektionens tillsyn.

I den gällande lagen är paragrafen uppbyggd på ett sådant sätt att till Finansinspektionens auktoriserade tillsynsobjekt hör bland annat i lagen om utländska värdepappersföretags rätt att tillhandahålla investeringstjänster i Finland (580/1996) avsedda filialer till utländska värdepappersföretag som auktoriserats i en stat utanför EES. Bestämmelser om förutsättningarna för auktorisation ingår i separata lagar om respektive tillsynsobjekt. I den gällande lagen föreskrivs om auktorisationsplikt för sådana filialers verksamhet som har sin hemort utanför EES. När det gäller aktörer med hemort inom EES baseras verksamheten däremot på ömsesidigt erkännande och EU-rätts principerna för gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster.

Enligt vad som föreslås i värdepappersmarknadslagens 4 a kap. ska en utländsk clearingorganisation ansöka om tillstånd av finansministeriet oberoende av om den kommer att bedriva gränsöverskridande eller filialbaserad verksamhet i Finland och oberoende av om den utländska clearingorganisationen har sitt bolagsrättsliga säte inom EES. Förslaget avviker från den gällande lagstiftningens struktur eftersom lagstiftningen om clearingorganisationers verksamhet inte är harmoniserad inom EU. Enligt förslaget ska emellertid utländska clearingorganisationers filialer som är etablerade i andra än EES-stater inte jämföras med auktoriserade tillsynsobjekt, eftersom verksamheten enligt förslaget ska baseras på tillstånd. På motsvarande sätt föreslås att bestämmelserna om EES-tillsynsobjekt i 6 § inte direkt ska tillämpas på utländska clearingorganisationer som har sitt bolagsrättsliga säte i en EES-stat, eftersom en utländsk clearingorganisation får bedriva verksamhet endast med stöd av tillstånd.

I momentet föreslås att på utländska clearingorganisationer ska tillämpas 6 kap. som

bland annat innehåller allmänna bestämmelser om tillsyn över utländska tillsynsobjekt från EES-stater och från andra än EES-stater samt om samarbete och utbyte av information mellan myndigheter.

6 §. Övriga definitioner. I paragrafens 1 mom. 2 punkten föreskrivs att vad som i denna lag föreskrivs om hemstat ska gälla också EES-stater där utländska clearingorganisationer har sitt bolagsrättsliga säte. En utländsk clearingorganisation har inte nödvändigtvis beviljats auktorisation i sin hemstat. Därför innebär att den gällande lagens definition av begreppet hemstat inte som sådan kan tillämpas på utländska clearingorganisationer som verkar från EES-stat.

Till momentet föreslås bli fogad en ny 6 a punkt med en definition av begreppet utländsk clearingorganisation. Med utländsk clearingorganisation avses enligt den 3 punkt som föreslås i värdepappersmarknadslagens 1 kap. 4 § 2 mom. en utländsk organisation som motsvarar en finländsk clearingorganisation och som anlitas av en finländsk fondbörs eller av en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel för clearing eller avveckling av förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner.

54 §. Tillsyn över utländska tillsynsobjekt eller utländska clearingorganisationer från stater utanför EES och samarbete med andra än EES-staters tillsynsmyndigheter. Till paragrafens rubrik föreslås bli fogad ett omnämnande om utländska clearingorganisationer. Till paragrafens 1 mom. föreslås bli fogad en ny 5 punkt enligt vilken Finansinspektionen ska samarbeta med de tillsynsmyndigheter som motsvarar Finansinspektionen i andra än EES-stater då en utländsk clearingorganisation eller annan organisation som står under dess tillsyn bedriver verksamhet som har betydelse för den finländska finansmarknadens funktion eller stabilitet eller för investerarskyddet. Om en finländsk fondbörs eller en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel anlitar en utländsk clearingorganisation är utgångspunkten den att dess verksamhet alltid är betydelsefull för den finländska finansmarknaden.

61 a §. Tillsyn över utländska clearingorganisationer. I denna paragraf föreskrivs om tillsyn över utländska clearingorganisationer och om samarbete med tillsynsmyndigheter.

Enligt paragrafens 1 mom. ska tillämpas 60 § 1—4 mom. på inspektion av utländska clearingorganisationers filialer i Finland, på Finansinspektionens rätt att få information av utländska clearingorganisationer och på Finansinspektionens rätt att förena rätten att få information och inspektera med vite. Syftet med bestämmelsen är att ge hemstatens tillsynsmyndighet rätt att inspektera utländska clearingorganisationer och filialer samt att Finansinspektionen ska kunna utföra inspektioner på begäran av hemstatens tillsynsmyndighet, på det sätt och med de sanktioner som avses i 60 §. Utländska clearingorganisationer är också skyldiga att ge Finansinspektionen de information som den behöver för skötsel av sina lagstadgade uppgifter.

På Finansinspektionens befogenheter gällande tillsyn över utländska clearingorganisationers filialer i Finland och när det gäller den anmälningsskyldighet som gäller för filialers revisorer ska tillämpas vad som i 31, 33 och 34 § föreskrivs om revisorernas anmälningsskyldighet.

De gällande bestämmelserna om auktoriserade tillsynsobjekt från andra än EES-stater ska tillämpas också på filialer till utländska clearingorganisationer från EES-stater. Efter som lagstiftningen om clearingorganisationer inte är harmoniserad inom EU är det motiverat att utsträcka Finansinspektionens befogenheter också till sådana utländska clearingorganisationer som etablerar filialer från EES-stater.

Bestämmelsen ska i tillämpliga delar tillämpas också på sådana utländska clearingorganisationer som bedriver clearingverksamhet till Finland och har sitt bolagsrättsliga säte inom eller utanför EES. Avsikten är att säkerställa att Finansinspektionen har möjligheter och effektiva metoder att direkt av tillsynsobjekten får de uppgifter som den behöver för sitt tillsyn.

Vad som i 26 och 27 § föreskrivs om framställning till tillståndsmyndigheter om återkallande av verksamhetstillstånd och begränsning av verksamheten ska enligt förslaget tillämpas också på utländska clearingorganisationer.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att om Finansinspektionen konstaterat att en utländsk clearingorganisation handlar i strid med lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har

utfärdats med stöd av lag, villkoren i tillstånd som beviljats finansministeriet eller reglerna för sin verksamhet, till exempel mot värdepapperscentralens regler i Finland, kan Finansinspektionen ge den utländska clearingorganisationen en offentlig anmärkning eller en offentlig varning. Regler av utländsk clearingorganisation är tillsynt över i sin hemstat. Finansinspektionen ska på förhand underrätta den utländska tillsynsmyndigheten och finansministeriet om saken. Paragrafs 2 mom. begreppet utländsk clearingorganisation omfattar organisationer som bedriver gränsöverskridande clearingorganisationsverksamhet både från EES-stater och från andra stater samt dessas filialer i Finland. Finansinspektionens åtgärder i egenskap av tillsynsmyndighet är enligt förslaget primära i förhållande till de befogenheter som finansministeriet har enligt förslaget till 4 a kap. 18 § i värdepappersmarknadslagen.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs att Finansinspektionen för utländska clearingorganisationer kan utfärda föreskrifter om vilken information de regelbundet ska tillstålla Finansinspektionen för skötseln av dess uppgifter när det gäller övervakningen av att finansmarknadsaktörerna iakttar de tillämpliga bestämmelserna om finansmarknaden och med stöd av dem utfärdade föreskrifter, villkoren i sina verksamhetstillstånd och stadgarna som gäller deras verksamhet iakttagandet av bestämmelserna och föreskrifterna om clearing- och förvaringsverksamhet samt bestämmelserna och föreskrifterna om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Dessutom kan Finansinspektionen utfärda föreskrifter om regelbunden inrapportering av annan information enligt 18 § 2 mom., om detta är nödvändigt för skötseln av Finansinspektionens uppgifter enligt avtal.

67 §. Överföring av inspektionsuppgifter. I paragrafens 1 mom. föreslås en sådan precisering att Finansinspektionen med hemstatens tillsynsmyndighet kan avtala att Finansinspektionen utför sådana uppdrag i anslutning till inspektion av utländska clearingorganisationer, som hör till hemstatens tillsynsmyndighets ansvar. Till följd av definitionen av begreppet hemstat kan bestämmelser om överföring av inspektionsuppgifter tillämpas endast på utländska clearingorgani-

sationer som från en EES-stat bedriver gränsöverskridande eller filialbaserad verksamhet i Finland.

71 §. Rätt och skyldighet att lämna ut information. I paragrafens 4 mom. föreskrivs att Finansinspektionen har rätt att lämna ut information om tillsynsobjekt, utländska tillsynsobjekt och utländska clearingorganisationer också till sådana i värdepappersmarknadslagen avsedda marknadsplatsoperatörer som ordnar multilateral handel och till utländska clearingorganisationer. Enligt den gällande lagen gäller rätten att lämna ut information bland annat marknadsplatsoperatörer som ordnar offentlig handel och clearingorganisationer. Tillägget ”marknadsplatsoperatörer som ordnar multilateral handel” innebär ett förenhetligande med den rätt att få information som marknadsplatser har i enlighet med värdepappersmarknadslagen. Utgångspunkten är den att en utländsk clearingorganisations verksamhet i Finland i regel är systemisk betydande, vilket innebär att äventyrande av dess clearingverksamhet kan utgöra ett strukturellt hot mot Finlands värdepappersmarknad. Finansinspektionens rätt att lämna ut information föreslås sålunda gälla också utländska clearingorganisationer.

1.3 Lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift

1 §. Avgiftsskyldig. Skyldiga att betala tillsynsavgift är enligt förslaget till paragrafens 1 mom. 1 punkten. utländska clearingorganisationer som avses i 4 § 5 mom. i lagen om Finansinspektionen. Finansinspektionens tillsyn omfattar både i EES-stater och i andra stater etablerade utländska clearingorganisationers filialbaserade och gränsöverskridande verksamhet. När gränsöverskridande verksamhet bedrivs till Finland är det den hemstats tillsynsmyndigheten som bär huvudansvaret för tillsynen över en utländsk clearingorganisation.

6 §. Grundavgift för övriga avgiftsskyldiga. Till paragrafens 1 mom. föreslås bli fogat ett omnämnande av utländska clearingorganisationer som är skyldiga att betala en fast avgift i euro oberoende av om de bedriver gränsöverskridande eller filialbaserad verksamhet

till Finland och oberoende av om de har sitt bolagsrättsliga säte inom EES.

Utländska clearingorganisationer föreslås utgöra en ny kategori av avgiftsskyldiga. I värdepappersmarknadslagens 4 a kap. föreslås att sådana clearingorganisationer, utländska clearingorganisationer och andra utländska organisationer som i samband med värdepapperstransaktioner fastställer förpliktelser som regelbundet avvecklas av en finländsk clearingorganisation och vars verksamhet till sin omfattning eller inverkan på finansmarknadens stabilitet kan vara betydande, ska ansöka om clearingmedlemskap hos den sistnämnda organisationen. Den grupp av avgiftsskyldiga som består av utländska clearingorganisationer är emellertid inte baserad på clearingmedlemskap och på dem ska inte heller tillämpas de avgiftsbestämmelser som gäller utländska clearingmedlemmar. Tillsynen över utländska clearingorganisationer beräknas förorsaka betydligt mera tillsynskostnader än tillsynen över clearingmedlemmar. Därför föreslås grundavgiften vara 25 000 euro.

För utländska clearingorganisationers filialer föreslås med avvikelse från vad som gäller för andra utländska aktörer inte någon proportionell avgiftsgrund, eftersom regleringen av clearingorganisationer inte är baserad på lagstiftning som är harmoniserad inom EU och eftersom det har bedömts att det inte finns någon tillsynsrelaterad kostnadsgrund för en dubbelavgift. Med avvikelse från den gällande regleringen föreslås att också utländska clearingorganisationer som bedriver gränsöverskridande verksamhet till Finland ska vara avgiftsskyldiga, eftersom tillsynen över dem förorsakar faktiska kostnader som det inte är ändamålsenligt att ta ut av fondbörsen eller av marknadsplatsoperatörer som ordnar multilateral handel. En utländsk clearingorganisation som etablerar sig i Finland och blir Finansinspektionens tillsynsobjekt kan anses förbinda sig att iakttä Finland lagstiftning och principerna för den.

2 Ikraftträdande

En utländsk clearingorganisation har börjat bedriva verksamhet som går ut på att fastställa förpliktelser i samband med värdepapperstransaktioner på fondbörsen. Eftersom antalet

utländska clearingorganisationer förutses växa väntas de också få ökad betydelse på den finländska finansmarknaden. Fondbörsen har meddelat att en betydande övergång till central motpartsclearing sker i början av oktober 2009. Därför föreslås att lagarna ska träda i kraft den 1 januari 2010.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Eftersom näringsfrihet enligt grundlagens 18 § är en grundläggande rättighet krävs det lagstiftning för att inskränka näringsfriheten eller göra den tillståndspliktig. Denna måste uppfylla de allmänna förutsättningarna för lagstiftning som inskränker en grundläggande rättighet.

I propositionen föreslås att en utländsk clearingorganisation som anlitas av en finländsk fondbörs eller av en marknadsoperatör som ordnar multilateral handel ska ansöka om tillstånd hos finansministeriet om den ska bedriva gränsöverskridande eller filialbaserad verksamhet i Finland. En finländsk fondbörs och clearingorganisation ska ansöka om koncession hos finansministeriet. Den gällande lagen (321/1998) vari föreskrivs om koncession för finländska clearingorganisationer tillkom innan grundlagen stiftades och grundlagsutskottet har därför inte tagit ställning till den. I sitt utlåtande (GrUU 67/2002 rd) bedömer grundlagsutskottet koncessionslagstiftningens inverkan på finans- och kapitalmarknaden.

Enligt värdepappersmarknadslagens gällande 3 kap. 21 § kan Finansinspektionen förbjuda en fondbörs att för clearing och avveckling av transaktioner anlita andra clearingorganisationer än sådana som avses i den nämnda lagen, om anlitaandet av en sådan organisation sannolikt skulle äventyra den offentliga handelns tillförlitlighet. Förbudet är inte riktat mot clearingorganisationerna utan mot fondbörsen, som hör till Finansinspektionens auktoriserade tillsynsobjekt. Finansinspektionen fattar inte något egentligt beslut om att tillåta utländska clearingorganisationers verksamhet i Finland.

Den föreslagna lagstiftningen skiljer sig från den nuvarande i det avseendet att en utländsk clearingorganisation när de i lagen

angivna förutsättningarna är uppfyllda, i stället för ett till fondbörsen riktat förbud, ska beviljas finansministeriets tillstånd att bedriva gränsöverskridande eller filialbaserad clearingorganisationsverksamhet i Finland. Tillståndsförutsättningarna motsvarar huvudsakligen dem som enligt finländsk lagstiftning gäller utländska företag och finländska clearingorganisationer som är verksamma på finansmarknaden.

Förslaget innebär att utländska clearingorganisationer kommer att stå under tillsyn av Finansinspektionen. Avsikten med detta arrangemang är att trygga tillsynssamarbetet mellan utländska tillsynsmyndigheter och Finansinspektionen, för att de finländska myndigheterna ska ha möjlighet att effektivt ingripa i sådana utländska aktörers clearingorganisationsverksamhet till eller i Finland som har betydelse för det finländska finanssystemets tillförlitlighet och funktion.

Finansinspektionens befogenheter ska enligt förslaget utsträckas till att omfatta utländska clearingorganisationer. Förslaget motsvarar Finansinspektionens befogenheter i förhållande till övriga utländska tillsynsobjekt. Grundlagsutskottet har i ett utlåtande (GrUU 28/2008 rd) tagit ställning till Finansinspektionens befogenheter.

Vid tillsynen över utländska clearingorganisationer ska i första hand iaktas principen om hemstatstillsyn, trots att det inte finns någon EU-lagstiftning om clearingorganisationers gränsöverskridande verksamhet. Om en utländsk clearingorganisation strider mot bestämmelserna, föreskrifterna, tillståndsvillko-

ren eller reglerna för verksamheten, kan Finansinspektionen ge den utländska clearingorganisationen en offentlig anmärkning eller offentlig varning efter notificering av den behöriga myndigheten i hemstat och finansministeriet, om inte finansministeriet vidtar strängare åtgärder i ärendet. Enligt förslaget kan Finansinspektionen göra en framställning till finansministeriet om begränsning av en utländsk clearingorganisations verksamhet eller om återkallande av dess tillstånd. Finansministeriet kan som tillståndsmyndighet hindra en utländsk clearingorganisation att bedriva verksamhet genom att förbjuda verksamheten, begränsa clearingorganisationens verksamhet eller återkalla dess tillstånd.

Den tillsynsavgift som Finansinspektionen påför är en skatt till sin statsförfattningsrättsliga natur, vilket innebär att lagens bestämmelser måste vara också i det avseendet exakta att de tillämpande myndigheternas prövning är bunden när den fastställs (GrUU 41/2004 rd, GrUU 67/2002, s. 3/I och GrUU 28/2008 rd). Lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift är stiftad med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 28/2008 rd). Det tredje lagförslaget i propositionen överensstämmer med de nämnda utlåtandena av grundlagsutskottet.

På de grunder som anförs ovan anser regeringen att de föreslagna lagarna kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av det som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av värdepappersmarknadslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i värdepappersmarknadslagen av den 26 maj 1989 (495/1989) 1 kap. 4 § 2 mom., 3 kap. 21 och 26 §, 3 a kap. 7 §, 4 a kap. 1 § 1 mom., 3 § 3—5 mom., 4 § 1, 2 och 4 mom., 8 § 2—6 mom., 8 kap. 2 a § och 10 kap. 3 § 1 mom.,

sådana de lyder, 1 kap. 4 § 2 mom., 4 a kap. 1 § 1 mom., 3 § 3 och 4 mom., 8 § 3 och 4 mom. och 8 kap. 2 a § i lag 321/1998, 3 kap. 21 och 26 §, 3 a kap. 7 §, 4 a kap. 8 § 2, 5 och 6 mom. i lag 923/2007, 4 a kap. 3 § 5 mom. i lag 970/1999, 4 a kap. 4 § 1, 2 och 4 mom. i lag 1517/2002 och 10 kap. 3 § 1 mom. i lag 392/2008, samt

fogas till 4 a kap. en ny 8 a § och en ny mellanrubrik före 8 a §, en ny 13 § och en ny mellanrubrik före 13 §, en ny 14—17 § samt en ny 18 § och en ny mellanrubrik före 18 § som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

4 §

I denna lag avses med

1) *clearingverksamhet* bestämmande eller avveckling på parters vägnar av förpliktelser som har uppkommit genom avslut vid offentlig eller multilateral värdepappershandel. Med clearingverksamhet avses även bestämmande eller avveckling av förpliktelser vilka har uppkommit genom avslut eller överlåtelser utan samband med offentlig eller multilateral handel och avser värdepapper som har anslutits till värdeandelssystemet eller är föremål för offentlig eller multilateral handel,

2) *clearingorganisation* ett finländskt aktiebolag som yrkesmässigt och regelbundet bedriver clearingverksamhet för sådana företagsräkning, vilka har beviljats rätt att överlämna värdepappersavslut eller andra transaktioner till clearing hos en clearingorganisation (*clearingmedlemmar*),

3) *utländsk clearingorganisation* en utländsk organisation som motsvarar en sådan clearingorganisation som avses i 2 punkten

och som anlitas av en fondbörs eller av en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel.

3 kap.

Offentlig handel

21 §

Clearing och avveckling av transaktioner

En fondbörs ska sörja för ändamålsenlig clearing och avveckling av värdepapperstransaktionerna vid offentlig handel.

Om en fondbörs för clearing och avvecklingen av värdepapperstransaktioner anlitar en utländsk clearingorganisation, ska fondbörsen, clearingorganisationen och den utländska clearingorganisationen ordna sitt samarbete så att det inte äventyrar den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

En fondbörs ska i god tid på förhand informera finansministeriet, Finlands Bank och Finansinspektionen om ändringar i arrangemang som gäller clearing och avveckling.

26 §

Börsförmedlares och andra börsaktörers rätt att välja clearingorganisation

Börsförmedlare och andra börsaktörer på fondbörsen har rätt att anlita också andra clearingorganisationer än sådana finländska eller utländska clearingorganisationer som fondbörsen anlitar för fullgörande av skyldigheter som följer av värdepapperstransaktioner inom den offentliga handeln, om fondbörsen med de nämnda clearingorganisationerna ordnar sitt samarbete så att det inte äventyrar den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

Börsförmedlare och andra börsaktörer som har för avsikt att utnyttja sin rätt enligt 1 mom. ska på förhand underrätta fondbörsen i fråga, Finlands Bank och Finansinspektionen om saken. I anmälan ska redogöras för samarbetsarrangemang som tryggar den offentliga handelns tillförlitlighet och stabiliteten på finansmarknaden.

Finansinspektionen kan förbjuda börsförmedlare och andra börsaktörer att anlita andra clearingorganisationer enligt 1 mom., om anlitaandet av organisationen sannolikt skulle äventyra den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

3 a kap.

Multilateral handel

7 §

Clearing och avveckling av transaktioner

En marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel ska sörja för ändamålsenlig clearing och avveckling av värdepapperstransaktionerna vid multilateral handel.

Om en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel anlitar en utländsk clearingorganisation för clearing och avveckling av värdepapperstransaktioner, ska marknadsplatsoperatören, clearingorganisationen samt den utländska clearingorganisationen ordna sitt samarbete så att det inte äventyrar den multilateral handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

En marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel ska i god tid på förhand informera finansministeriet, Finlands Bank och Finansinspektionen om ändringar i arrangemang som gäller clearing och avveckling av värdepapperstransaktioner.

4 a kap.

Clearingverksamhet

1 §

Clearingorganisationsverksamhet får inte bedrivas utan koncession som beviljats av finansministeriet.

3 §

Finansministeriet kan för viss tid begränsa en clearingorganisations koncessionsenliga verksamhet om oskicklighet eller oförsiktighet har konstaterats i organisationens verksamhet eller om det är uppenbart att organisationens verksamhet äventyrar stabiliteten på finansmarknaden eller investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen.

Finansministeriet kan på framställning av Finansinspektionen bestämma att en clearingorganisation ska avbryta sin clearingverksamhet för viss tid eller tills vidare, om det förekommer sådana störningar i clearingverksamheten att en fortsatt verksamhet kan skada investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen eller äventyra stabiliteten på finansmarknaden. Finansministeriet har rätt att utfärda bestämmelser om hur clearingverksamheten ska ordnas under avbrott i clearingorganisationens verksamhet.

Finansministeriet ska innan det fattar beslut som avses i 1—4 mom. höra clearingorganisationen och före beslut som avses i 1—3 mom. begära Finlands Banks och Finansinspektionens utlåtande, om inte något annat följer av ärendets brådskande natur.

4 §

En clearingorganisation ska ha regler med föreskrifter som kompletterar vad som i denna lag bestäms om en clearingorganisations verksamhet. Reglerna och ändringar i dem fastställs av finansministeriet på ansökan. En

förutsättning för fastställelse är att reglerna uppfyller kraven på en pålitlig clearingorganisationens verksamhet och tillräcklig och tillförlitlig tillsyn över att reglerna samt bestämmelserna om clearingorganisationens verksamhet och god sed iakttas har ombesörjts på behörigt sätt. Ansökan ska avgöras inom tre månader efter att den mottagits eller, om ansökan har varit bristfällig, efter att sökanden har lämnat in de handlingar och utredningar som behövs för att avgöra saken. Beslut ska dock alltid fattas inom sex månader efter att ansökan mottagits. Innan reglerna eller ändringar av dem fastställs, ska finansministeriet begära utlåtande av Finlands Bank och Finansinspektionen. Om organisationens verksamhet omfattar clearing av värdepapper som har överförts till värdeandelsystemet, ska utlåtande vid behov begäras också av värdepapperscentralen och av den behöriga fondbörsen eller av en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel för att säkerställa att reglerna överensstämmer och för att stärka förtroendet för värdepappersmarknaden.

Reglerna kan fastställas om de beträffande skyddet av investerarna och clearingmedlemmarna och med tanke på finansmarknadens stabilitet innehåller tillräckliga föreskrifter om

- 1) vilka typer av värdepappersavslut eller andra överlåtelse som clearingorganisationens verksamhet skall omfatta,
- 2) hur och när clearingverksamheten ordnas,
- 3) hur och på vilka grunder clearingmedlemskap beviljas och återkallas,
- 4) hur förpliktelser till följd av värdepappersavslut eller andra överlåtelse skall definieras vid clearingverksamheten,
- 5) hur förpliktelserna skall fastställas som bindande för handelsparterna och clearingmedlemmarna,
- 6) hur clearingorganisationen ansvarar för att förpliktelserna fullgörs,
- 7) hur snabbt och på vilket sätt förpliktelserna skall fullgöras,
- 8) hur clearingorganisationens likviditet skall tryggas,
- 9) hur de i 7 § angivna säkerheterna för clearingverksamheten skall ställas,
- 10) hur förlustrisken i clearingverksamheten skall täckas,

11) hur clearingverksamheten skall ordnas vid störningar eller i det fall att en clearingmedlem åsidosätter sina förpliktelser till följd av clearingverksamheten,

12) hur clearingmedlemmarna ansvarar för clearingverksamheten,

13) hur beslutsfattandet om kompletterande regler är fördelat mellan styrelsen och verkställande direktören,

14) hur de tillsynsuppgifter som enligt lag ankommer på clearingorganisationen fullgörs,

15) vilka särskilda krav som ställs på en organisation som verkar som ombud för en clearingmedlem,

16) vilka närmare krav som ställs på en organisation som i samband med värdepapperstransaktioner bestämmer förpliktelser som avvecklas av clearingorganisationen,

17) hur clearingorganisationen i egenskap av central motpart eller dess clearingmedlem i clearingverksamheten prioriterar mellan transaktionerna, om en del av de förpliktelser som uppkommit genom transaktionerna inte blir avvecklade inom den i reglerna angivna tidtabellen.

För att stärka förtroendet för en clearingorganisationens verksamhet eller av andra särskilt vägande skäl kan finansministeriet bestämma att innehållet i de regler som ministeriet fastställt ska ändras eller kompletteras. Innan en föreskrift meddelas ska finansministeriet begära utlåtande av Finlands Bank och Finansinspektionen. Om ett viktigt allmänt intresse förutsätter att det ordnas clearingverksamhet och om en clearingorganisationens regler eller en ändring av dem inte har fastställts på grund av att ansökan har avslagits eller av någon annan orsak, kan finansministeriet bestämma hur clearingverksamheten ska ordnas.

8 §

Clearingorganisationen ska dessutom bevilja sådana utländska värdepappersförmedlare clearingmedlemskap som av en myndighet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har beviljats auktorisation motsvarande en i Finland beviljad koncession för värdepappersförmedlare och som saknar fast driftställe i Finland samt som uppfyller de

krav som 1 mom. 2—5 punkten ställer. En utländsk clearingorganisation ska beviljas clearingmedlemskap, om den har beviljats tillstånd av finansministeriet och den uppfyller kraven i 1 mom. 2—5 punkten. På de villkor som finansministeriet bestämmer kan clearingmedlemskap beviljas också andra finländska och utländska företag som uppfyller villkoren i 1 mom. 2—5 punkten och som har tillräckliga förutsättningar vad gäller soliditet och riskhantering. Utöver de villkor som finansministeriet bestämmer ska på en organisation som har fast driftställe i Finland och som inte verkar enbart för egen räkning tillämpas 5 kap. 6 och 7 §. Bestämmelserna i 5 kap. 5 och 5 a § tillämpas också på personer som till den ifrågavarande organisationen står i ett sådant förhållande som avses i 5 kap. 5 § 1 mom. 1—3 punkten samt på sammanslutningar och stiftelser som till dessa står i ett sådant förhållande som avses i 5 kap. 5 § 1 mom. 5 punkten. Bestämmelserna i 5 kap. 15 § tillämpas på organisationen i fråga samt på dem som står i ett sådant förhållande till den som nämns ovan. På en utländsk clearingorganisation med fast driftställe i Finland tillämpas bestämmelserna ovan om tillämpning av 5 kap. på organisationer som kan beviljas clearingmedlemskap på villkor som finansministeriet bestämmer.

Clearingmedlemskapet ska återkallas om medlemmen inte längre uppfyller de krav som anges i denna paragraf eller om Finansinspektionen för att stärka förtroendet för värdepappersmarknaden eller av något annat särskilt vägande skäl så beslutar.

Clearingorganisationen ska underrätta Finansinspektionen om beslut som berör en clearingmedlems ställning. Företag som ansöker om clearingmedlemskap samt företag vars medlemskap återkallats har rätt att hänskjuta clearingorganisationens beslut enligt 1, 2 och 3 mom. till Finansinspektionen inom 30 dagar efter att beslutet har fattats. Finansinspektionen ska underrätta clearingorganisationen om att ärendet har hänskjutits till Finansinspektionen.

Vad som i 4 kap. 14 § 1 mom. föreskrivs om värdepappersförmedlares skyldighet att hålla kundmedel åtskilda från sina egna tillgångar ska tillämpas också på clearingmedlemmar. Vad som i 4 kap. 6 § 1 och 3 mom., 12, 16 och 17 § föreskrivs om värdepappers-

förmedlares verksamhet och Finansinspektionens behörighet att utfärda föreskrifter gäller också clearingmedlemmar.

I finansministeriets beslut enligt 2 mom. ska i tillämpliga delar beaktas vad som i 17 § i lagen om värdepappersföretag föreskrivs om utredning som ska ges i samband med en ansökan om tillstånd att verka som värdepappersföretag. Finansministeriet ska be Finlands Bank och Finansinspektionen om utlåtande innan det fattar beslut enligt 2 mom.

Skyldighet att ansöka om clearingmedlemskap

8 a §

En clearingorganisation, utländsk clearingorganisation eller en annan utländsk organisation som i samband med värdepapperstransaktioner bestämmer förpliktelser som regelbundet avvecklas av en clearingorganisation och vars verksamhet kan vara betydande på finansmarknadens stabilitet, ska ansöka om clearingmedlemskap hos den sistnämnda organisationen.

Bestämmelser om utländska clearingorganisationers tillstånd

13 §

Utländska clearingorganisationer som har sitt bolagsrättsliga säte i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får med tillstånd som finansministeriet beviljat på ansökan bedriva filialbaserad clearingorganisationsverksamhet i Finland eller sådan verksamhet utan filialetablering.

14 §

En utländsk clearingorganisation enligt 13 § ska till finansministeriet lämna en ansökan med:

- 1) tillräcklig information om organisationen,
- 2) sökandens adress och kontaktuppgifter,
- 3) uppgifter om driftställe,
- 4) uppgifter om vem som företräder sökandens filial och ansvarar för dess verksamhet,
- 5) en beskrivning av den planerade clearingorganisationsverksamheten,
- 6) uppgifter om hur sökandens riskhantering och likviditet är ordnad,

7) uppgifter om vilken behörig myndighet som svarar för tillsynen över sökanden (*utländsk tillsynsmyndighet*).

Finansministeriet ska begära utlåtande om ansökan av den utländska tillsynsmyndigheten. Den utländska tillsynsmyndigheten ska enligt begäran framförallt bedöma tillförlitligheten av sökandens förvaltning, ledning och största aktieägare, organisationens riskhantering och finansiella verksamhetsförutsättningar, organiseringen och tryggheten av verksamheten samt tillräckligheten hos det skydd som verksamhetens regler ger investerna och clearingmedlemmarna. Enligt begäran ska den utländska tillsynsmyndigheten ge sådan information om de nämnda omständigheterna som är relevant för beviljandet av tillstånd eller för tillsynen över den utländska clearingorganisationen. Dessutom ska den utländska tillsynsmyndigheten ombes att hur utländska myndigheters rätt att få information är tryggad i den stat där den utländska clearingorganisationen har sitt säte och huruvida principen om ömsesidigt erkännande av clearingorganisationer iaktas i den nämnda staten.

15 §

Finansministeriet beviljar en utländsk clearingorganisation enligt 13 § tillstånd om:

1) Finansministeriet har fått ett utlåtande enligt 14 § 2 mom. av den utländska tillsynsmyndigheten,

2) de krav som ställs på den utländska clearingorganisationens verksamhet där den har sitt bolagsrättsliga säte väsentligen motsvarar vad som i detta kapitel föreskrivs om clearingorganisationers verksamhet,

3) den utländska clearingorganisationen har ansökt om clearingmedlemskap,

4) verksamheten inte äventyrar investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen, den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

Innan tillstånd beviljas ska den utländska tillsynsmyndigheten tillsammans med Finansinspektionen underteckna ett sådant tillsynsprotokoll som avses i 66 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008).

Finansministeriet ska avgöra tillståndsansökan inom sex månader efter att ha mottagit den eller, om ansökan är bristfällig, efter att sökanden har inkommit med de handlingar

och utredningar som behövs för avgörandet. Ansökan ska emellertid alltid avgöras inom 12 månader efter mottagandet.

Finansministeriet kan efter att ha hört sökanden vid beviljandet förena tillståndet med sådana begränsningar av och villkor för den utländska clearingorganisationens verksamhet som är nödvändiga med tanke på den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

Finansministeriet ska innan det avgör ärendet begära utlåtande av Finlands Bank och Finansinspektionen.

16 §

En utländsk clearingorganisation som har sitt bolagsrättsliga säte i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har för avsikt att bedriva clearingorganisationsverksamhet i Finland, ska etablera filial i Finland och ansöka om tillstånd av finansministeriet, om inte något annat följer av 17 §. På ansökan ska 1 a § tillämpas.

17 §

Finansministeriet kan bevilja en utländsk clearingorganisation enligt 16 § tillstånd att etablera filial i Finland om

1) de krav som ställs på den utländska clearingorganisationen i den stat där den har sitt bolagsrättsliga säte väsentligen motsvarar vad som i detta kapitel föreskrivs om clearingorganisationers verksamhet,

2) den lagstiftning som tillämpas på utländska clearingorganisationen i den stat där den har sitt bolagsrättsliga säte motsvarar internationellt godkända rekommendationer om finansiell tillsyn och förhindrande av kriminellt utnyttjande av det finansiella systemet,

3) den utländska clearingorganisationens finansiella och övriga verksamhetsbetingelser, organiseringen och tryggheten av verksamheten samt administrationen uppfyller de krav som ställs på en tillförlitlig verksamhet,

4) den utländska clearingorganisationen har ansökt om clearingmedlemskap,

5) organisationens clearingverksamhet i Finland inte äventyrar investerarnas och clearingmedlemmarnas intressen och inte heller den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden,

6) den stat där clearingorganisationen har sitt bolagsrättsliga säte har en tillräckligt effektiv tillsyn över clearingorganisationen och att man där iakttar principen om ömsesidigt erkännande,

7) utländska myndigheters rätt att få information är tryggad i den staten.

Innan tillstånd beviljas ska den utländska tillsynsmyndigheten tillsammans med Finansinspektionen underteckna ett sådant tillsynsprotokoll som avses i 66 § i lagen om Finansinspektionen.

Finansministeriet kan av särskilda skäl bevilja en utländsk clearingorganisation som avses i 16 § tillstånd att utan filialetablering bedriva clearingorganisationsverksamhet i Finland, om förutsättningar enligt 1 och 2 mom. uppfylls och clearingorganisationen samt den utländska tillsynsmyndigheten tillställer Finansministeriet den information som avses i 14 §.

Finansministeriet kan efter att ha hört sökanden vid beviljandet förena tillståndet med sådana begränsningar av och villkor för den utländska clearingorganisationens verksamhet som är nödvändiga för den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

Finansministeriet ska innan det avgör ärendet begära utlåtande om ansökan av Finlands Bank och Finansinspektionen.

Återkallande av en utländsk clearingorganisations tillstånd samt begränsning och förbudande av clearingverksamhet

18 §

I lagen om Finansinspektionen föreskrivs om tillsyn över utländska clearingorganisationer.

På återkallande av en utländsk clearingorganisations tillstånd och begränsning av dess verksamhet gäller dessutom bestämmelserna i 3 § om återkallande av koncession samt begränsning och avbrytande av clearingverksamhet. Finansministeriet kan förbjuda en utländsk clearingorganisation att bedriva verksamhet i Finland. Förutom det vad som föreskrivs i 3 § 5 mom. ska finansministeriet innan det fattar beslut ge den utländska tillsynsmyndigheten en möjlighet att höras, om inte något annat följer av ärendets brådskande natur.

8 kap.

Straffstadganden

2 a §

Den som uppsåtligen eller av grov oaktamhet bedriver clearingorganisationsverksamhet i strid med 4 a kap. 1 § eller utländsk clearingorganisationsverksamhet i strid med 4 a kap. 13 eller 16 § ska, om inte gärningen är ringa eller strängare straff bestäms i någon annan lag, för *olovligt bedrivande av clearingorganisationsverksamhet* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

10 kap.

Särskilda stadganden

3 §

Ändring i beslut som finansministeriet meddelat med stöd av denna lag får sökas genom besvär. Om ett beslut enligt 3 kap. 3 § 1 mom., 14 § 2 mom. eller 4 a kap. 2 §, 4 § 1 mom., 15 eller 17 § om beviljande av koncession för fondbörsverksamhet, fastställelse av regler för en fondbörs eller ändringar i dem, beviljande av koncession för en clearingorganisation, fastställelse av regler för en clearingorganisation eller ändringar i dem eller beviljande av tillstånd för en utländsk clearingorganisation inte har meddelats inom föreskriven tid, får sökanden anföra besvär. Besvären anses i så fall gälla avslag på ansökan. Sådana besvär får anföras till dess att ett beslut har meddelats. Finansministeriet ska underrätta besvärmyndigheten om beslutet, om detta har meddelats efter att besvär anförts. Bestämmelser om anförande och behandling av besvär finns till övriga delar i förvaltningsprocesslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

En utländsk clearingorganisation som bedriver clearingorganisationsverksamhet när denna lag träder i kraft ska inom sex månader efter att lagen trätt i kraft till finansministeriet lämna en ansökan och utredning om hur de i lagen angivna förutsättningarna uppfyllts och till en finländsk clearingorganisation lämna in en ansökan om clearingmedlemskap

eller upphöra med verksamheten. Detta gäller även organisation som inte ännu har börjat sin verksamhet i Finland, om Finansinspektionen inte har förbjudit en fondbörs att anlita den. Finansministeriet beviljar på basis av utredningen en utländsk clearingorganisation ansökan och tillstånd enligt denna lag, om kraven uppfylls. Innan finansministeriet beviljar tillståndet ska finansministeriet begära utlåtande om ansökan av Finlands Bank och Finansinspektionen.

En sådan clearingorganisation eller annan utländsk organisation som avses i 4 a kap.

8 a § i denna lag ska till en clearingorganisation lämna in en ansökan om clearingmedlemskap inom sex månader efter att denna lag trätt i kraft.

En clearingorganisation ska inom sex månader efter att denna lag trätt i kraft till finansministeriet lämna in en ansökan om komplettering av clearingorganisationens regler i överensstämmelse med denna lag.

Innan lagen trätt i kraft kan ansökningar behandlas och andra sådana åtgärder vidtas som verkställigheten av lagen förutsätter.

2.

Lag

om ändring av lagen om Finansinspektionen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 19 december 2008 om Finansinspektionen (878/2008) 4 § 5 mom., 6 § 1 mom. 2 punkten, rubriken för 54 § och 54 § 1 mom., mellanrubriken före 59 §, 67 § 1 mom. och 71 § 4 mom., samt

fogas till 6 § 1 mom. en ny 6 a punkt och till lagen en ny 61 a § som följer:

4 §

Tillsynsobjekt

Finansinspektionen utövar i enlighet med 5 och 6 kap. tillsyn över utländska EES-tillsynsobjekts i Finland etablerade filialers verksamhet, över utländska EES-tilläggs pensionsanstalters och utländska clearingorganisationers verksamhet i Finland samt över sådana utländska tillsynsobjekt och utländska clearingorganisationer som bedrivs utan att etablera filial tillhandahåller tjänster i Finland.

6 §

Övriga definitioner

I denna lag avses med

2) *hemstat* den EES-stat som har auktoriserat ett utländskt EES-tillsynsobjekt; med hemstat avses också den EES-stat som har auktoriserat företag som tillhandahåller eller planerar att tillhandahålla finansiella tjänster eller försäkringstjänster i Finland utan att etablera någon filial eller där en utländsk clearingorganisation har sitt bolagsrättsliga säte,

6 a) *utländsk clearingorganisation* en sådan utländsk clearingorganisation som avses i 1 kap. 4 § 2 mom. 3 punkten i värdepappersmarknadslagen,

54 §

Tillsyn över utländska tillsynsobjekt eller utländska clearingorganisationer från stater utanför EES och samarbete med andra än EES-staters tillsynsmyndigheter

Finansinspektionen ska ha ett ändamålsenligt samarbete med de tillsynsmyndigheter som motsvarar Finansinspektionen i andra än EES-stater i följande fall:

1) tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över företag som har etablerat eller planerar att etablera filial eller representation i Finland,

2) ett tillsynsobjekt har etablerat eller planerar att etablera filial i en sådan stat,

3) värdepapper som har emitterats av finländska företag är föremål för handel som motsvarar offentlig eller multilateral handel i en sådan stat,

4) tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över företag som har emitterat värdepapper som är föremål för offentlig eller multilateral handel i Finland,

5) då en utländsk clearingorganisation eller annan organisation som står under dess tillsyn bedriver verksamhet som har betydelse för den finländska finansmarknadens funktion eller stabilitet eller för investerarskyddet.

tion och inspektera med vite tillämpas 60 § 1—4 mom. På Finansinspektionens tillsynsbefogenheter när det gäller utländska clearingorganisationers filialer i Finland och på anmälningsskyldigheten för filialernas revisorer tillämpas 31, 33 och 34 §. På utländska clearingorganisationer tillämpas dessutom bestämmelserna i 26 och 27 § om framställningar hos tillståndsmyndigheten om att en koncession ska återkallas eller verksamheten begränsas.

Om Finansinspektionen konstaterar att en utländsk clearingorganisation handlar i strid med lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av lag, villkoren i tillstånd som beviljats av finansministeriet eller reglerna för verksamheten, kan Finansinspektionen efter att ha underrättat den utländska tillsynsmyndigheten och finansministeriet om saken ge den utländska clearingorganisationen en offentlig anmärkning enligt 40 § eller en offentlig varning enligt 41 §, om inte finansministeriet vidtar strängare åtgärder i ärendet.

Finansinspektionen kan bestämma att en utländsk clearingorganisation regelbundet ska tillstå Finansinspektionen den information som är nödvändig för skötseln av Finansinspektionens uppgifter enligt 3 § 2 mom. 2, 3 och 5 punkten. Finansinspektionen kan dessutom bestämma att annan information enligt 18 § 2 mom. regelbundet ska tillställas Finansinspektionen, om detta är nödvändigt för skötseln av Finansinspektionens uppgifter enligt avtal som avses i 67 §.

67 §

Överföring av inspektionsuppgifter

Finansinspektionen kan med hemstatens tillsynsmyndighet avtala att Finansinspektionen utför sådana uppdrag i anslutning till inspektion av utländska EES-tillsynsobjekt eller utländska clearingorganisationer som hör till hemstatens tillsynsmyndighets ansvar. Finansinspektionen kan också avtala med värdstatens tillsynsmyndighet om att denna ska utföra inspektionsrelaterade uppdrag som avser ett tillsynsobjekt som ligger på Finansinspektionens ansvar.

Tillsyn över utländska EES-filialer, andra utländska tillsynsobjekt och utländska clearingorganisationer samt samarbete med hemstatens tillsynsmyndighet

61 a §

Tillsyn över utländska clearingorganisationer

På inspektion av utländska clearingorganisationers filialer i Finland, på Finansinspektionens rätt att få information av utländska clearingorganisationer och på Finansinspektionens rätt att förena rätten att få informa-

71 §

Rätt och skyldighet att lämna ut information

Om det visar sig att en och samma gäldenär har betydande åtaganden eller förpliktelser gentemot flera tillsynsobjekt och utländska EES-filialer eller om det finns skäl att misstänka att en kunds verksamhet orsakar tillsynsobjekten och filialerna skada, har Finansinspektionen rätt att underrätta dem om detta. Dessutom har Finansinspektionen rätt att lämna ut information om tillsynsobjekt, utländska tillsynsobjekt och utländska clearingorganisationer till marknadsplatsoperatörer som ordnar offentlig handel, till marknadsplatsoperatörer som ordnar multilateral

handel, till clearingorganisationer och till utländska clearingorganisationer som avses i värdepappersmarknadslagen, till optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer och till värdepapperscentralen som nämns i lagen om värdeandelssystemet samt information om andra finansmarknadsaktörer och andra personer till marknadsplatsoperatörer som ordnar offentlig handel, om informationen är nödvändig för att trygga deras tillsynsuppgift eller tillförlitligheten i deras clearingverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 1 och 6 § i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 december 2008 om Finansinspektionens tillsynsavgift (879/2008)
1 § 1 mom. 1 punkten och 6 § 1 mom.,
sådant 6 § 1 mom. lyder i lag /2009, som följer:

1 §

Avgiftsskyldig

Skyldiga att betala tillsynsavgift till Fi-
nansinspektionen är

1) tillsynsobjekt enligt 4 § 1 mom., ut-
ländska tillsynsobjekts filialer och utländska
clearingorganisationer enligt 4 § 5 mom. och
pensionsfonder och pensionsanstalter enligt

4 § 6 mom. i lagen om Finansinspektionen
(878/2008),

6 §

Grundavgift för övriga avgiftsskyldiga

Beloppet av grundavgiften i euro för andra
avgiftsskyldiga än de som avses i 4 § och de
avgiftsskyldiga bestäms som följer:

Avgiftsskyldiga	Grundavgift i euro
värdepapperscentralen enligt lagen om värdeandelssystemet	260 000
insättningsgarantifonden enligt kreditinstitutslagen	12 000
säkerhetsfonden enligt kreditinstitutslagen	2 000
aktiebolag och andelslag som bedriver begränsad kredit- institutsverksamhet enligt 5 § i kreditinstitutslagen	1 000
ersättningsfonden för investerarskydd enligt lagen om värde- pappersföretag	3 000
förvaringsinstitut enligt lagen om placeringsfonder	3 000
centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker enligt lagen om andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslags- form	6 000
kreditinstitut och försäkringsbolags holdingföretag samt konglomerats holdingsammanslutning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (699/2004)	10 000

holdingföretag som enligt 1 kap. 5 § i värdepappersmarknadslagen har bestämmande inflytande i en fondbörs, en värdepapperscentral, ett optionsföretag eller en clearingorganisation	10 000
värdepappersföretags och försäkringsföreningars holdingföretag	1 000
försäkringsmäklare enligt lagen om försäkringsförmedling	1 000 Grundavgiften höjs med 180 euro för varje registrerad mäklare som är anställd i ett försäkringsmäklarföretag eller av en enskild näringsidkare.
kontoförande institut enligt lagen om värdeandelssystemet	6 000 Om ett kontoförande institut har ett eller flera underinstitut enligt 7 a § i lagen om värdeandelssystemet höjs det kontoförande institutets grundavgift med 3 000 euro för varje underinstitut.
utländska clearingorganisationer enligt 1 kap. 4 § 2 mom. 3 punkten i värdepappersmarknadslagen	25 000
finländska clearingmedlemmar enligt 4 a kap. 8 § 2 mom. i värdepappersmarknadslagen och utländska clearingmedlemmar som har fast verksamhetsställe i Finland	12 000
registreringsfonden enligt lagen om värdeandelssystemet och clearingfond enligt värdepappersmarknadslagen	2 000
emittenter av aktier som är föremål för offentlig handel enligt 1 kap. 3 § i värdepappersmarknadslagen	15 500 Grundavgiften höjs med 16 000 euro om det finns en likvid marknad för aktierna enligt 4 kap. 10 § i värdepappersmarknadslagen.
finländska bolag vars emitterade aktier på ansökan har tagits upp till handel som motsvarar offentlig handel enligt 1 kap. 3 § i värdepappersmarknadslagen enbart i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland	12 500
emittenter av aktier som är föremål för offentlig handel enligt 1 kap. 3 § i värdepappersmarknadslagen, när det är fråga om en avgiftsskyldig enligt 4 § eller när emittenten inte har hemort i Finland	10 500
emittenter av andra värdepapper som är föremål för offentlig handel än aktier	3 000

finländska bolag vars andra emitterade värdepapper än aktier på ansökan har tagits upp till handel som motsvarar offentlig handel enligt 1 kap. 3 § i värdepappersmarknadslagen enbart i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland	3 000
emittenter av aktier som på en mäklarlista är föremål för multilateral handel enligt 1 kap. 3 a § i värdepappersmarknadslagen	4 000
emittenter av andra värdepapper än aktier som är föremål för multilateral handel på en mäklarlista	1 000
Pensionsskyddscentralen	10 000
trafikförsäkringsnämnden och patienskadenämnden	1 000
filialer till utländska EES-försäkringsbolag enligt lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995)	1 000
sådana utländska EES-tilläggs pensionsanstalter enligt lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor som har filial i Finland	1 000
utländska kreditinstituts, värdepappersföretags och fondbolags representationer	1 000
sådana försäkringsförmedlare enligt lagen om försäkringsförmedling som är registrerade i något annat EES-stat än Finland och har filial i Finland	300

----- Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 9 oktober 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister Mauri Pekkarinen

1.

Lag**om ändring av värdepappersmarknadslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i värdepappersmarknadslagen av den 26 maj 1989 (495/1989) 1 kap. 4 § 2 mom., 3 kap. 21 och 26 §, 3 a kap. 7 §, 4 a kap. 1 § 1 mom., 3 § 3—5 mom., 4 § 1, 2 och 4 mom., 8 § 2—6 mom., 8 kap. 2 a § och 10 kap. 3 § 1 mom.,

sådana de lyder, 1 kap. 4 § 2 mom., 4 a kap. 1 § 1 mom., 3 § 3 och 4 mom., 8 § 3 och 4 mom. och 8 kap. 2 a § i lag 321/1998, 3 kap. 21 och 26 §, 3 a kap. 7 §, 4 a kap. 8 § 2, 5 och 6 mom. i lag 923/2007, 4 a kap. 3 § 5 mom. i lag 970/1999, 4 a kap. 4 § 1, 2 och 4 mom. i lag 1517/2002 och 10 kap. 3 § 1 mom. i lag 392/2008, samt

fogas till 4 a kap. en ny 8 a § och en ny mellanrubrik före 8 a §, en ny 13 § och en ny mellanrubrik före 13 §, en ny 14—17 § samt en ny 18 § och en ny mellanrubrik före 18 § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 kap.

1 kap.

Allmänna stadganden**Allmänna stadganden**

4 §

4 §

I denna lag avses med

1) *clearingverksamhet* bestämmande och avveckling på parterers vägnar av förpliktelser som har uppkommit genom avslut vid offentlig värdepappershandel. Med clearingverksamhet avses även bestämmande och avveckling av förpliktelser vilka har uppkommit genom avslut eller överlåtelser utan samband med offentlig handel och avser värdepapper som har anslutits till värdeandelssystemet eller är föremål för offentlig handel, *samt*

2) *clearingorganisation* ett aktiebolag som yrkesmässigt och regelbundet bedriver clearingverksamhet för sådana företags räkning, vilka har beviljats rätt att överlämna värdepappersavslut eller andra transaktioner till clearing hos en clearingorganisation (*clear-*

I denna lag avses med

1) *clearingverksamhet* bestämmande *eller* avveckling på parterers vägnar av förpliktelser som har uppkommit genom avslut vid offentlig *eller multilateral* värdepappershandel. Med clearingverksamhet avses även bestämmande *eller* avveckling av förpliktelser vilka har uppkommit genom avslut *eller* överlåtelser utan samband med offentlig *eller multilateral* handel och avser värdepapper som har anslutits till värdeandelssystemet eller är föremål för offentlig eller multilateral handel,

2) *clearingorganisation* ett *finländskt* aktiebolag som yrkesmässigt och regelbundet bedriver clearingverksamhet för sådana företags räkning, vilka har beviljats rätt att överlämna värdepappersavslut eller andra transaktioner till clearing hos en clearingorganisa-

ingmedlemmar).

tion (*clearingmedlemmar*),

3) *utländsk clearingorganisation en utländsk organisation som motsvarar en sådan clearingorganisation som avses i 2 punkten och som anlitas av en fondbörs eller av en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel.*

3 kap.

Offentlig handel

21 §

Clearing och avveckling av transaktioner

En fondbörs ska sörja för ändamålsenlig clearing och avveckling av värdepapperstransaktionerna vid offentlig handel.

Om en fondbörs för clearingen och avvecklingen av värdepapperstransaktioner anlitar ett annat clearing- och depositionsinstitut än en clearingorganisation som avses i denna lag, ska fondbörsen, clearingorganisationen samt clearing- och depositionsinstitutet ordna sitt samarbete så att det inte äventyrar den offentliga handelns tillförlitlighet.

En fondbörs ska på förhand informera Finansinspektionen och Finlands Bank om ändringar i de arrangemang som avses i 2 mom. Till anmälan ska fogas tillräckliga uppgifter om ändringarna för en bedömning av om de utgör en fara för den offentliga handelns tillförlitlighet.

Finansinspektionen kan förbjuda en fondbörs att för clearing och avveckling av transaktioner anlita andra clearingorganisationer än sådana som avses i denna lag, om anlitan- det av en sådan organisation sannolikt skulle äventyra den offentliga handelns tillförlitlig- het.

26 §

Börsförmedlares och andra börsaktörers rätt att välja clearingorganisation

Börsförmedlare och andra börsaktörer på fondbörsen har rätt att anlita också andra än av fondbörsen valda clearingorganisationer, värdepapperscentraler eller clearing- och de-

3 kap.

Offentlig handel

21 §

Clearing och avveckling av transaktioner

En fondbörs ska sörja för ändamålsenlig clearing och avveckling av värdepapperstransaktionerna vid offentlig handel.

Om en fondbörs för clearingen och avvecklingen av värdepapperstransaktioner anlitar *en utländsk clearingorganisation*, ska fondbörsen, clearingorganisationen *och den utländska clearingorganisationen* ordna sitt samarbete så att det inte äventyrar den offentliga handelns tillförlitlighet *eller stabiliteten på finansmarknaden.*

En fondbörs ska *i god tid* på förhand informera *finansministeriet, Finlands Bank och Finansinspektionen om ändringar i arrangemang som gäller clearing och avveckling.*

(4 mom. upphävs)

26 §

Börsförmedlares och andra börsaktörers rätt att välja clearingorganisation

Börsförmedlare och andra börsaktörer på fondbörsen har rätt att anlita också andra *clearingorganisationer än sådana finländska eller utländska clearingorganisationer som*

positionsinstitut för fullgörande av skyldigheter som följer av värdepapperstransaktioner inom den offentliga handeln, förutsatt att fondbörsen med clearingorganisationen, värdepapperscentralen eller clearing- och depositionsinstitutet ordnar sitt samarbete så, att det inte äventyrar den offentliga handelns tillförlitlighet.

Börsförmedlare och andra börsaktörer som har för avsikt att utnyttja sin rätt enligt 1 mom. ska på förhand underrätta fondbörsen i fråga, Finansinspektionen och Finlands Bank om saken. I anmälan ska redogöras för samarbetsarrangemang som tryggar den offentliga handelns tillförlitlighet.

Finansinspektionen kan förbjuda börsförmedlare och andra börsaktörer att anlita andra än av fondbörsen valda clearingorganisationer, värdepapperscentraler eller clearing- och depositionsinstitut för fullgörande av skyldigheter som följer av värdepapperstransaktioner, om anlitaandet av en sådan organisation sannolikt skulle äventyra den offentliga handelns tillförlitlighet.

3 a kap.

Multilateral handel

7 §

Clearing och avveckling av transaktioner

En marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel ska sörja för ändamålsenlig clearing och avveckling av värdepapperstransaktionerna vid multilateral handel.

Om en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel anlitar ett annat clearing- och depositionsinstitut än en clearingorganisation som avses i denna lag, ska marknadsplatsoperatören, clearingorganisationen samt clearing- och depositionsinstitutet ordna sitt samarbete så att det inte äventyrar den multilaterala handelns tillförlitlighet.

En marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel ska på förhand informera Finansinspektionen och Finlands Bank om ändringar i de arrangemang som avses i 2 mom. Till anmälan ska fogas tillräckliga uppgifter om ändringarna för en bedömning av om de utgör en fara för den multilaterala handelns

fondbörsen anlitar för fullgörande av skyldigheter som följer av värdepapperstransaktioner inom den offentliga handeln, om fondbörsen med de nämnda clearingorganisationerna ordnar sitt samarbete så att det inte äventyrar den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

Börsförmedlare och andra börsaktörer som har för avsikt att utnyttja sin rätt enligt 1 mom. ska på förhand underrätta fondbörsen i fråga, Finlands Bank och Finansinspektionen om saken. I anmälan ska redogöras för samarbetsarrangemang som tryggar den offentliga handelns tillförlitlighet och stabiliteten på finansmarknaden.

Finansinspektionen kan förbjuda börsförmedlare och andra börsaktörer att anlita andra clearingorganisationer enligt 1 mom., om anlitaandet av organisationen sannolikt skulle äventyra den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

3 a kap.

Multilateral handel

7 §

Clearing och avveckling av transaktioner

En marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel ska sörja för ändamålsenlig clearing och avveckling av värdepapperstransaktionerna vid multilateral handel.

Om en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel anlitar en utländsk clearingorganisation för clearing och avveckling av värdepapperstransaktioner, ska marknadsplatsoperatören, clearingorganisationen samt den utländska clearingorganisationen ordna sitt samarbete så att det inte äventyrar den multilaterala handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

En marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel ska i god tid på förhand informera finansministeriet, Finlands Bank och Finansinspektionen om ändringar i arrangemang som gäller clearing och avveckling av värdepapperstransaktioner.

tillförlitlighet.

Finansinspektionen kan förbjuda en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel att för clearingen och avvecklingen av transaktionerna anlita någon annan clearingorganisation än en sådan som avses i denna lag, om anlitaandet av en sådan organisation sannolikt skulle äventyra den multilaterala handelns tillförlitlighet.

(4 mom. upphävs)

4 a kap.

Clearingverksamhet

1 §

Clearingorganisationsverksamhet får inte bedrivas utan vederbörande ministeriums tillstånd.

3 §

Vederbörande ministerium kan för viss tid begränsa en clearingorganisations koncessionsenliga verksamhet om *verksamheten bedrivits med* oskicklighet eller oförsiktighet eller om det är uppenbart att organisationens verksamhet äventyrar stabiliteten på finansmarknaden eller investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen.

Vederbörande ministerium kan på framställning av finansinspektionen bestämma att en clearingorganisation skall avbryta sin clearingverksamhet för viss tid eller tills vidare, om det förekommer sådana störningar i clearingverksamheten att en fortsatt verksamhet kan skada investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen. Vederbörande ministerium har rätt att utfärda bestämmelser om hur clearingverksamheten skall ordnas under avbrott i clearingorganisationens verksamhet.

Finansministeriet skall innan det fattar ett beslut som avses i 1—4 mom. höra clearingorganisationen och innan ett beslut som avses i 1—3 mom. begära finansinspektionens utlåtande, om inte något annat följer av ärendets brådskande natur.

4 §

En clearingorganisation skall ha regler med

4 a kap.

Clearingverksamhet

1 §

Clearingorganisationsverksamhet får inte bedrivas utan *koncession som beviljats av finansministeriet.*

3 §

Finansministeriet kan för viss tid begränsa en clearingorganisations koncessionsenliga verksamhet om oskicklighet eller oförsiktighet *har konstaterats i organisationens verksamhet* eller om det är uppenbart att organisationens verksamhet äventyrar stabiliteten på finansmarknaden eller investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen.

Finansministeriet kan på framställning av *Finansinspektionen* bestämma att en clearingorganisation ska avbryta sin clearingverksamhet för viss tid eller tills vidare, om det förekommer sådana störningar i clearingverksamheten att en fortsatt verksamhet kan skada investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen *eller äventyra stabiliteten på finansmarknaden.* *Finansministeriet* har rätt att utfärda bestämmelser om hur clearingverksamheten ska ordnas under avbrott i clearingorganisationens verksamhet.

Finansministeriet ska innan det fattar beslut som avses i 1—4 mom. höra clearingorganisationen och *före* beslut som avses i 1—3 mom. begära *Finlands Banks och Finansinspektionens* utlåtande, om inte något annat följer av ärendets brådskande natur.

4 §

En clearingorganisation ska ha regler med

föreskrifter som kompletterar vad som i denna lag bestäms om en clearingorganisations verksamhet. Reglerna och ändringar i dem fastställs av finansministeriet på ansökan, om de uppfyller kraven på en pålitlig clearingorganisations verksamhet och om tillräcklig och tillförlitlig tillsyn över att reglerna samt bestämmelserna om clearingorganisationens verksamhet och god sed iaktas har ombesörjts på behörigt sätt. Ansökan skall avgöras inom tre månader efter att den mottagits eller, om ansökan har varit bristfällig, efter att sökanden har lämnat in de handlingar och utredningar som behövs för att avgöra saken. Beslut skall dock alltid fattas inom sex månader efter att ansökan mottagits. Innan reglerna eller ändringar av dem fastställs, skall finansministeriet begära utlåtande av Finlands Bank och finansinspektionen. Om organisationens verksamhet kommer att omfatta clearing av värdepapper som har överförts till värdeandelssystemet, skall utlåtande vid behov begäras också av värdepapperscentralen och av den behöriga fondbörsen eller av någon annan som ordnar offentlig handel för att säkerställa att reglerna överensstämmer och för att stärka förtroendet för värdepappersmarknaden.

Reglerna kan fastställas om de beträffande skyddet av investerarna och clearingmedlemmarna innehåller tillräckliga föreskrifter om

- 1) vilka typer av värdepappersavslut eller andra överlåtelser som clearingorganisationens verksamhet skall omfatta,
- 2) hur och när clearingverksamheten ordnas,
- 3) hur och på vilka grunder clearingmedlemskap beviljas och återkallas,
- 4) hur förpliktelser till följd av värdepappersavslut eller andra överlåtelser skall definieras vid clearingverksamheten,
- 5) hur förpliktelserna skall fastställas som bindande för handelsparterna och clearingmedlemmarna,
- 6) hur clearingorganisationen ansvarar för att förpliktelserna fullgörs,
- 7) hur snabbt och på vilket sätt förpliktelserna skall fullgöras,
- 8) hur clearingorganisationens likviditet skall tryggas,

föreskrifter som kompletterar vad som i denna lag bestäms om en clearingorganisations verksamhet. Reglerna och ändringar i dem fastställs av finansministeriet på ansökan. *En förutsättning för fastställelse är att reglerna uppfyller kraven på en pålitlig clearingorganisations verksamhet och tillräcklig och tillförlitlig tillsyn över att reglerna samt bestämmelserna om clearingorganisationens verksamhet och god sed iaktas har ombesörjts på behörigt sätt. Ansökan ska avgöras inom tre månader efter att den mottagits eller, om ansökan har varit bristfällig, efter att sökanden har lämnat in de handlingar och utredningar som behövs för att avgöra saken. Beslut ska dock alltid fattas inom sex månader efter att ansökan mottagits. Innan reglerna eller ändringar av dem fastställs, ska finansministeriet begära utlåtande av Finlands Bank och Finansinspektionen. Om organisationens verksamhet omfattar clearing av värdepapper som har överförts till värdeandelssystemet, ska utlåtande vid behov begäras också av värdepapperscentralen och av den behöriga fondbörsen eller av en marknadsplatsoperatör som ordnar multilateral handel för att säkerställa att reglerna överensstämmer och för att stärka förtroendet för värdepappersmarknaden.*

Reglerna kan fastställas om de beträffande skyddet av investerarna och clearingmedlemmarna och med tanke på finansmarknadens stabilitet innehåller tillräckliga föreskrifter om

- 1) vilka typer av värdepappersavslut eller andra överlåtelser som clearingorganisationens verksamhet skall omfatta,
- 2) hur och när clearingverksamheten ordnas,
- 3) hur och på vilka grunder clearingmedlemskap beviljas och återkallas,
- 4) hur förpliktelser till följd av värdepappersavslut eller andra överlåtelser skall definieras vid clearingverksamheten,
- 5) hur förpliktelserna skall fastställas som bindande för handelsparterna och clearingmedlemmarna,
- 6) hur clearingorganisationen ansvarar för att förpliktelserna fullgörs,
- 7) hur snabbt och på vilket sätt förpliktelserna skall fullgöras,
- 8) hur clearingorganisationens likviditet skall tryggas,

9) hur de i 7 § angivna säkerheterna för clearingverksamheten skall ställas,

10) hur förlustrisken i clearingverksamheten skall täckas,

11) hur clearingverksamheten skall ordnas vid störningar eller i det fall att en clearingmedlem åsidosätter sina förpliktelser till följd av clearingverksamheten,

12) hur clearingmedlemmarna ansvarar för clearingverksamheten,

13) hur beslutsfattandet om kompletterande regler är fördelat mellan styrelsen och verkställande direktören, samt

14) hur de tillsynsuppgifter som enligt lag ankommer på clearingorganisationen fullgörs.

9) hur de i 7 § angivna säkerheterna för clearingverksamheten skall ställas,

10) hur förlustrisken i clearingverksamheten skall täckas,

11) hur clearingverksamheten skall ordnas vid störningar eller i det fall att en clearingmedlem åsidosätter sina förpliktelser till följd av clearingverksamheten,

12) hur clearingmedlemmarna ansvarar för clearingverksamheten,

13) hur beslutsfattandet om kompletterande regler är fördelat mellan styrelsen och verkställande direktören,

14) hur de tillsynsuppgifter som enligt lag ankommer på clearingorganisationen fullgörs,

15) vilka särskilda krav som ställs på en organisation som verkar som ombud för en clearingmedlem,

16) vilka närmare krav som ställs på en organisation som i samband med värdepapperstransaktioner bestämmer förpliktelser som avvecklas av clearingorganisationen,

17) hur clearingorganisationen i egenskap av central motpart eller dess clearingmedlem i clearingverksamheten prioriterar mellan transaktionerna, om en del av de förpliktelser som uppkommit genom transaktionerna inte blir avvecklade inom den i reglerna angivna tidtabellen.

För att stärka förtroendet för en clearingorganisations verksamhet eller av andra särskilt vägande skäl kan finansministeriet bestämma att innehållet i de regler som ministeriet fastställt skall ändras eller kompletteras. Innan en föreskrift meddelas skall finansministeriet begära utlåtande av finansinspektionen och Finlands Bank. Om ett viktigt allmänt intresse förutsätter att det ordnas clearingverksamhet och om en clearingorganisations regler eller en ändring av dem inte har fastställts på grund av att ansökan har avslagits eller av någon annan orsak, kan finansministeriet bestämma hur clearingverksamheten skall ordnas.

8 §

Clearingorganisationen ska dessutom bevilja sådana utländska värdepappersförmedlare clearingmedlemskap som av en myndighet

För att stärka förtroendet för en clearingorganisations verksamhet eller av andra särskilt vägande skäl kan finansministeriet bestämma att innehållet i de regler som ministeriet fastställt ska ändras eller kompletteras. Innan en föreskrift meddelas ska finansministeriet begära utlåtande av *Finlands Bank och Finansinspektionen*. Om ett viktigt allmänt intresse förutsätter att det ordnas clearingverksamhet och om en clearingorganisations regler eller en ändring av dem inte har fastställts på grund av att ansökan har avslagits eller av någon annan orsak, kan finansministeriet bestämma hur clearingverksamheten ska ordnas.

8 §

Clearingorganisationen ska dessutom bevilja sådana utländska värdepappersförmedlare clearingmedlemskap som av en myndighet

inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har beviljats auktorisation motsvarande en i Finland beviljad koncession för värdepappersförmedlare och som saknar fast driftställe i Finland samt som uppfyller de krav som 1 mom. 2—5 punkten ställer. På de villkor som finansministeriet bestämmer kan clearingmedlemskap beviljas också andra finländska och utländska företag som uppfyller villkoren i 1 mom. 2—5 punkten och som har tillräckliga förutsättningar vad gäller soliditet och riskhantering. Utöver de villkor som finansministeriet bestämmer ska på en organisation som inte verkar enbart för egen räkning tillämpas 5 kap. 6 och 7 §. Bestämmelserna i 5 kap. 5 och 5 a § tillämpas också på personer som till den ifrågavarande organisationen står i ett sådant förhållande som avses i 5 kap. 5 § 1 mom. 1—3 punkten samt på sammanslutningar och stiftelser som till dessa står i ett sådant förhållande som avses i 5 kap. 5 § 1 mom. 5 punkten. Bestämmelserna i 5 kap. 15 § tillämpas på organisationen i fråga samt på dem som står i ett sådant förhållande till den som nämns ovan.

Clearingmedlemskapet skall återkallas om medlemmen inte längre uppfyller de krav som anges i denna paragraf eller om finansinspektionen för att stärka förtroendet för värdepappersmarknaden eller av något annat särskilt vägande skäl så beslutar.

Clearingorganisationen skall underrätta finansinspektionen om beslut som berör en clearingmedlems ställning. Företag som ansöker om clearingmedlemskap samt företag vars medlemskap återkallats har rätt att hänskjuta clearingorganisationens beslut som avses i 1, 2 och 3 mom. till finansinspektionen inom 30 dagar efter att beslutet har fattats. Finansinspektionen skall underrätta clearingorganisationen om att ärendet har hänskjutits till finansinspektionen.

Vad som i 4 kap. 14 § 1 mom. föreskrivs

inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har beviljats auktorisation motsvarande en i Finland beviljad koncession för värdepappersförmedlare och som saknar fast driftställe i Finland samt som uppfyller de krav som 1 mom. 2—5 punkten ställer. *En utländsk clearingorganisation ska beviljas clearingmedlemskap, om den har beviljats tillstånd av finansministeriet och den uppfyller kraven i 1 mom. 2—5 punkten.* På de villkor som finansministeriet bestämmer kan clearingmedlemskap beviljas också andra finländska och utländska företag som uppfyller villkoren i 1 mom. 2—5 punkten och som har tillräckliga förutsättningar vad gäller soliditet och riskhantering. Utöver de villkor som finansministeriet bestämmer ska på en organisation som har fast driftställe i Finland och som inte verkar enbart för egen räkning tillämpas 5 kap. 6 och 7 §. Bestämmelserna i 5 kap. 5 och 5 a § tillämpas också på personer som till den ifrågavarande organisationen står i ett sådant förhållande som avses i 5 kap. 5 § 1 mom. 1—3 punkten samt på sammanslutningar och stiftelser som till dessa står i ett sådant förhållande som avses i 5 kap. 5 § 1 mom. 5 punkten. Bestämmelserna i 5 kap. 15 § tillämpas på organisationen i fråga samt på dem som står i ett sådant förhållande till den som nämns ovan. *På en utländsk clearingorganisation med fast driftställe i Finland tillämpas bestämmelserna ovan om tillämpning av 5 kap. på organisationer som kan beviljas clearingmedlemskap på villkor som finansministeriet bestämmer.*

Clearingmedlemskapet ska återkallas om medlemmen inte längre uppfyller de krav som anges i denna paragraf eller om *Finansinspektionen* för att stärka förtroendet för värdepappersmarknaden eller av något annat särskilt vägande skäl så beslutar.

Clearingorganisationen ska underrätta *Finansinspektionen* om beslut som berör en clearingmedlems ställning. Företag som ansöker om clearingmedlemskap samt företag vars medlemskap återkallats har rätt att hänskjuta clearingorganisationens beslut enligt 1, 2 och 3 mom. till *Finansinspektionen* inom 30 dagar efter att beslutet har fattats. Finansinspektionen ska underrätta clearingorganisationen om att ärendet har hänskjutits till *Finansinspektionen*.

Vad som i 4 kap. 14 § 1 mom. föreskrivs

om värdepappersförmedlares skyldighet att hålla kundmedel åtskilda från sina egna tillgångar ska tillämpas också på clearingmedlemmar. Vad som i 4 kap. 6 § 1 och 3 mom., 12, 16 och 17 § föreskrivs om värdepappersförmedlares verksamhet och Finansinspektionens behörighet att utfärda föreskrifter gäller också clearingmedlemmar.

I finansministeriets beslut enligt 2 mom. ska i tillämpliga delar beaktas vad som i 17 § i lagen om värdepappersföretag föreskrivs om utredning som ska ges i samband med en ansökan om tillstånd att verka som värdepappersföretag. Finansministeriet ska be Finansinspektionen om ett utlåtande innan det fattar ett sådant beslut som avses i 2 mom.

om värdepappersförmedlares skyldighet att hålla kundmedel åtskilda från sina egna tillgångar ska tillämpas också på clearingmedlemmar. Vad som i 4 kap. 6 § 1 och 3 mom., 12, 16 och 17 § föreskrivs om värdepappersförmedlares verksamhet och Finansinspektionens behörighet att utfärda föreskrifter gäller också clearingmedlemmar.

I finansministeriets beslut enligt 2 mom. ska i tillämpliga delar beaktas vad som i 17 § i lagen om värdepappersföretag föreskrivs om utredning som ska ges i samband med en ansökan om tillstånd att verka som värdepappersföretag. Finansministeriet ska be *Finlands Bank och* Finansinspektionen om utlåtande innan det fattar beslut enligt 2 mom.

Skyldighet att ansöka om clearingmedlemskap

8 a §

En clearingorganisation, utländsk clearingorganisation eller en annan utländsk organisation som i samband med värdepapperstransaktioner bestämmer förpliktelser som regelbundet avvecklas av en clearingorganisation och vars verksamhet kan vara betydande på finansmarknadens stabilitet, ska ansöka om clearingmedlemskap hos den sistnämnda organisationen.

Bestämmelser om utländska clearingorganisationers tillstånd

13 §

Utländska clearingorganisationer som har sitt bolagsrättsliga säte i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får med tillstånd som finansministeriet beviljat på ansökan bedriva filialbaserad clearingorganisationsverksamhet i Finland eller sådan verksamhet utan filialetablering.

14 §

En utländsk clearingorganisation enligt 13 § ska till finansministeriet lämna en ansökan med:

- 1) tillräcklig information om organisationen,*
- 2) sökandens adress och kontaktuppgifter,*
- 3) uppgifter om driftställe,*

- 4) uppgifter om vem som företräder sökandens filial och ansvarar för dess verksamhet,
- 5) en beskrivning av den planerade clearingorganisationsverksamheten,
- 6) uppgifter om hur sökandens riskhantering och likviditet är ordnad,
- 7) uppgifter om vilken behörig myndighet som svarar för tillsynen över sökanden (utländsk tillsynsmyndighet).

Finansministeriet ska begära utlåtande om ansökan av den utländska tillsynsmyndigheten. Den utländska tillsynsmyndigheten ska enligt begäran framförallt bedöma tillförlitligheten av sökandens förvaltning, ledning och största aktieägare, organisationens riskhantering och finansiella verksamhetsförutsättningar, organiseringen och tryggheten av verksamheten samt tillräckligheten hos det skydd som verksamhetens regler ger investerarna och clearingmedlemmarna. Enligt begäran ska den utländska tillsynsmyndigheten ge sådan information om de nämnda omständigheterna som är relevant för beviljandet av tillstånd eller för tillsynen över den utländska clearingorganisationen. Dessutom ska den utländska tillsynsmyndigheten ombesörja att hur utländska myndigheters rätt att få information är tryggad i den stat där den utländska clearingorganisationen har sitt säte och huruvida principen om ömsesidigt erkännande av clearingorganisationer iakttas i den nämnda staten.

15 §

Finansministeriet beviljar en utländsk clearingorganisation enligt 13 § tillstånd om:

- 1) Finansministeriet har fått ett utlåtande enligt 14 § 2 mom. av den utländska tillsynsmyndigheten,
- 2) de krav som ställs på den utländska clearingorganisationens verksamhet där den har sitt bolagsrättsliga säte väsentligen motsvarar vad som i detta kapitel föreskrivs om clearingorganisationers verksamhet,
- 3) den utländska clearingorganisationen har ansökt om clearingmedlemskap,
- 4) verksamheten inte äventyrar investerarnas eller clearingmedlemmarnas intressen, den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

Innan tillstånd beviljas ska den utländska tillsynsmyndigheten tillsammans med Finans-

inspektionen underteckna ett sådant tillsynsprotokoll som avses i 66 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008).

Finansministeriet ska avgöra tillståndsansökan inom sex månader efter att ha mottagit den eller, om ansökan är bristfällig, efter att sökanden har inkommit med de handlingar och utredningar som behövs för avgörandet. Ansökan ska emellertid alltid avgöras inom 12 månader efter mottagandet.

Finansministeriet kan efter att ha hört sökanden vid beviljandet förena tillståndet med sådana begränsningar av och villkor för den utländska clearingorganisationens verksamhet som är nödvändiga med tanke på den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

Finansministeriet ska innan det avgör ärendet begära utlåtande av Finlands Bank och Finansinspektionen.

16 §

En utländsk clearingorganisation som har sitt bolagsrättsliga säte i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har för avsikt att bedriva clearingorganisationsverksamhet i Finland, ska etablera filial i Finland och ansöka om tillstånd av finansministeriet, om inte något annat följer av 17 §. På ansökan ska 1 a § tillämpas.

17 §

Finansministeriet kan bevilja en utländsk clearingorganisation enligt 16 § tillstånd att etablera filial i Finland om

1) de krav som ställs på den utländska clearingorganisationen i den stat där den har sitt bolagsrättsliga säte väsentligen motsvarar vad som i detta kapitel föreskrivs om clearingorganisationers verksamhet,

2) den lagstiftning som tillämpas på utländska clearingorganisationen i den stat där den har sitt bolagsrättsliga säte motsvarar internationellt godkända rekommendationer om finansiell tillsyn och förhindrande av kriminellt utnyttjande av det finansiella systemet,

3) den utländska clearingorganisationens finansiella och övriga verksamhetsbetingelser, organiseringen och tryggheten av verksamheten samt administrationen uppfyller de krav som ställs på en tillförlitlig verksamhet,

4) den utländska clearingorganisationen

har ansökt om clearingmedlemskap,

5) organisationens clearingverksamhet i Finland inte äventyrar investerarnas och clearingmedlemmarnas intressen och inte heller den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden,

6) den stat där clearingorganisationen har sitt bolagsrättsliga säte har en tillräckligt effektiv tillsyn över clearingorganisationen och att man där iakttar principen om ömsesidigt erkännande,

7) utländska myndigheters rätt att få information är tryggad i den staten.

Innan tillstånd beviljas ska den utländska tillsynsmyndigheten tillsammans med Finansinspektionen underteckna ett sådant tillsynsprotokoll som avses i 66 § i lagen om Finansinspektionen.

Finansministeriet kan av särskilda skäl bevilja en utländsk clearingorganisation som avses i 16 § tillstånd att utan filialetablering bedriva clearingorganisationsverksamhet i Finland, om förutsättningar enligt 1 och 2 mom. uppfylls och clearingorganisationen samt den utländska tillsynsmyndigheten tillställer Finansministeriet den information som avses i 14 §.

Finansministeriet kan efter att ha hört sökanden vid beviljandet förena tillståndet med sådana begränsningar av och villkor för den utländska clearingorganisationens verksamhet som är nödvändiga för den offentliga handelns tillförlitlighet eller stabiliteten på finansmarknaden.

Finansministeriet ska innan det avgör ärendet begära utlåtande om ansökan av Finlands Bank och Finansinspektionen.

Återkallande av en utländsk clearingorganisations tillstånd samt begränsning och förbudande av clearingverksamhet

18 §

I lagen om Finansinspektionen föreskrivs om tillsyn över utländska clearingorganisationer.

På återkallande av en utländsk clearingorganisations tillstånd och begränsning av dess verksamhet gäller dessutom bestämmelserna i 3 § om återkallande av koncession samt begränsning och avbrytande av clearingverksamhet. Finansministeriet kan förbjuda en

utländsk clearingorganisation att bedriva verksamhet i Finland. Förutom det vad som föreskrivs i 3 § 5 mom. ska finansministeriet innan det fattar beslut ge den utländska tillsynsmyndigheten en möjlighet att höras, om inte något annat följer av ärendets bråds-kande natur.

8 kap.

Straffstadganden

2 a §

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bedriver clearingorganisationsverksamhet i strid med 4 a kap. 1 § skall, om inte gärningen är ringa eller strängare straff bestäms i någon annan lag, för *olovligt bedrivande av clearingorganisationsverksamhet* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

10 kap.

Särskilda stadganden

3 §

Ändring i beslut som finansministeriet meddelat med stöd av denna lag får sökas genom besvär. Om ett beslut enligt 3 kap. 3 § 1 mom. eller 14 § 2 mom. eller 4 a kap. 2 § eller 4 § 1 mom. om beviljande av koncession för fondbörsverksamhet, fastställelse av regler för en fondbörs eller ändringar i dem, beviljande av koncession för en clearingorganisation eller fastställelse av regler för en clearingorganisation eller ändringar i dem inte har meddelats inom föreskriven tid, får sökanden anföra besvär. Besvären anses i så fall gälla avslag på ansökan. Sådana besvär får anföras till dess att ett beslut har meddelats. Finansministeriet ska underrätta besvärsmyndigheten om beslutet, om detta har meddelats efter att besvär anförts. Beträffande anförande och behandling av besvär som avses i detta moment gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen.

8 kap.

Straffstadganden

2 a §

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bedriver clearingorganisationsverksamhet i strid med 4 a kap. 1 § *eller utländsk clearingorganisationsverksamhet i strid med 4 a kap. 13 eller 16 § ska*, om inte gärningen är ringa eller strängare straff bestäms i någon annan lag, för *olovligt bedrivande av clearingorganisationsverksamhet* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

10 kap.

Särskilda stadganden

3 §

Ändring i beslut som finansministeriet meddelat med stöd av denna lag får sökas genom besvär. Om ett beslut enligt 3 kap. 3 § 1 mom., 14 § 2 mom. eller 4 a kap. 2 §, 4 § 1 mom., *15 eller 17 §* om beviljande av koncession för fondbörsverksamhet, fastställelse av regler för en fondbörs eller ändringar i dem, beviljande av koncession för en clearingorganisation, fastställelse av regler för en clearingorganisation eller ändringar i dem *eller beviljande av tillstånd för en utländsk clearingorganisation* inte har meddelats inom föreskriven tid, får sökanden anföra besvär. Besvären anses i så fall gälla avslag på ansökan. Sådana besvär får anföras till dess att ett beslut har meddelats. Finansministeriet ska underrätta besvärsmyndigheten om beslutet, om detta har meddelats efter att besvär anförts. *Bestämmelser det om anförande och behandling av besvär finns till övriga delar i förvaltningsprocesslagen.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

En utländsk clearingorganisation som bedriver clearingorganisationsverksamhet när denna lag träder i kraft ska inom sex månader efter att lagen trätt i kraft till finansministeriet lämna en ansökan och utredning om hur de i lagen angivna förutsättningarna uppfyllts och till en finländsk clearingorganisation lämna in en ansökan om clearingmedlemskap eller upphöra med verksamheten. Detta gäller även organisation som inte ännu har börjat sin verksamhet i Finland om Finansinspektionen inte har förbjudit en fondbörs att anlita den. Finansministeriet beviljar på basis av utredningen en utländsk clearingorganisation ansökan och tillstånd enligt denna lag, om kraven uppfylls. Innan finansministeriet beviljar tillståndet ska finansministeriet begära utlåtande om ansökan av Finlands Bank och Finansinspektionen.

En sådan clearingorganisation eller annan utländsk organisation som avses i 4 a kap. 8 a § i denna lag ska till en clearingorganisation lämna in en ansökan om clearingmedlemskap inom sex månader efter att denna lag trätt i kraft.

En clearingorganisation ska inom sex månader efter att denna lag trätt i kraft till finansministeriet lämna in en ansökan om komplettering av clearingorganisationens regler i överensstämmelse med denna lag.

Innan lagen trätt i kraft kan ansökningar behandlas och andra sådana åtgärder vidtas som verkställigheten av lagen förutsätter.

2.

Lag**om ändring av lagen om Finansinspektionen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 december 2008 om Finansinspektionen (878/2008) 4 § 5 mom., 6 § 1 mom. 2 punkten, rubriken för 54 § och 54 § 1 mom., mellanrubriken före 59 §, 67 § 1 mom. och 71 § 4 mom., samt
fogas till 6 § 1 mom. en ny 6 a -punkt och till lagen en ny 61 a § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

4 §

*Tillsynsobjekt**Tillsynsobjekt*

Finansinspektionen utövar i enlighet med 5 och 6 kap. tillsyn över utländska EES-tillsynsobjekts i Finland etablerade filialers verksamhet, över utländska EES-tilläggs pensionsanstalters verksamhet i Finland och över utländska tillsynsobjekt när de utan att etablera filial tillhandahåller tjänster i Finland.

Finansinspektionen utövar i enlighet med 5 och 6 kap. tillsyn över utländska EES-tillsynsobjekts i Finland etablerade filialers verksamhet, över utländska EES-tilläggs pensionsanstalters och *utländska clearingorganisationers* verksamhet i Finland samt över sådana utländska tillsynsobjekt och *utländska clearingorganisationer som bedrivs* utan att etablera filial tillhandahåller tjänster i Finland.

6 §

6 §

*Övriga definitioner**Övriga definitioner*

I denna lag avses med

I denna lag avses med

2) *hemstat* den EES-stat som har auktoriserat ett utländskt EES-tillsynsobjekt; vad som i denna lag föreskrivs om hemstat ska i tillämpliga delar också gälla för EES-stater som har auktoriserat ett företag som tillhandahåller eller planerar att tillhandahålla finansiella tjänster eller försäkringstjänster i Finland utan att etablera någon filial,

2) *hemstat* den EES-stat som har auktoriserat ett utländskt EES-tillsynsobjekt; *med hemstat avses också den EES-stat som har auktoriserat företag* som tillhandahåller eller planerar att tillhandahålla finansiella tjänster eller försäkringstjänster i Finland utan att etablera någon filial *eller där en utländsk clearingorganisation har sitt bolagsrättsliga säte,*

6 a) **utländsk clearingorganisation** en sådan utländsk clearingorganisation som avses i 1 kap. 4 § 2 mom. 3 punkten i värdepappersmarknadslagen,

54 §

Tillsyn över utländska tillsynsobjekt från stater utanför EES och samarbete med andra än EES-staters tillsynsmyndigheter

Finansinspektionen ska ha ett ändamålsenligt samarbete med de tillsynsmyndigheter som motsvarar Finansinspektionen i andra än EES-stater i följande fall:

1) tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över företag som har etablerat eller planerar att etablera filial eller representation i Finland,

2) ett tillsynsobjekt har etablerat eller planerar att etablera filial i en sådan stat,

3) värdepapper som har emitterats av finländska företag är föremål för handel som motsvarar offentlig eller multilateral handel i en sådan stat, *eller*

4) tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över företag som har emitterat värdepapper som är föremål för offentlig eller multilateral handel i Finland.

54 §

*Tillsyn över utländska tillsynsobjekt **eller utländska clearingorganisationer** från stater utanför EES och samarbete med andra än EES-staters tillsynsmyndigheter*

Finansinspektionen ska ha ett ändamålsenligt samarbete med de tillsynsmyndigheter som motsvarar Finansinspektionen i andra än EES-stater i följande fall:

1) tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över företag som har etablerat eller planerar att etablera filial eller representation i Finland,

2) ett tillsynsobjekt har etablerat eller planerar att etablera filial i en sådan stat,

3) värdepapper som har emitterats av finländska företag är föremål för handel som motsvarar offentlig eller multilateral handel i en sådan stat,

4) tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över företag som har emitterat värdepapper som är föremål för offentlig eller multilateral handel i Finland,

5) *då en utländsk clearingorganisation eller annan organisation som står under dess tillsyn bedriver verksamhet som har betydelse för den finländska finansmarknadens funktion eller stabilitet eller för investerarskyddet.*

*Tillsyn över utländska EES-filialer **och** andra utländska tillsynsobjekt samt samarbete med hemstatens tillsynsmyndighet*

*Tillsyn över utländska EES-filialer, andra utländska tillsynsobjekt **och utländska clearingorganisationer** samt samarbete med hemstatens tillsynsmyndighet*

61 a §

Tillsyn över utländska clearingorganisationer

På inspektion av utländska clearingorganisationers filialer i Finland, på Finansinspektionens rätt att få information av utländska clearingorganisationer och på Finansinspektionens rätt att förena rätten att få information och inspektera med vite tillämpas 60 § 1—4 mom. På Finansinspektionens tillsyns-

befogenheter när det gäller utländska clearingorganisationers filialer i Finland och på anmälningsskyldigheten för filialernas revisorer tillämpas 31, 33 och 34 §. På utländska clearingorganisationer tillämpas dessutom bestämmelserna i 26 och 27 § om framställningar hos tillståndsmyndigheten om att en koncession ska återkallas eller verksamheten begränsas.

Om Finansinspektionen konstaterar att en utländsk clearingorganisation handlar i strid med lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av lag, villkoren i tillstånd som beviljats av finansministeriet eller reglerna för verksamheten, kan Finansinspektionen efter att ha underrättat den utländska tillsynsmyndigheten och finansministeriet om saken ge den utländska clearingorganisationen en offentlig anmärkning enligt 40 § eller en offentlig varning enligt 41 §, om inte finansministeriet vidtar strängare åtgärder i ärendet.

Finansinspektionen kan bestämma att en utländsk clearingorganisation regelbundet ska tillstålla Finansinspektionen den information som är nödvändig för skötseln av Finansinspektionens uppgifter enligt 3 § 2 mom. 2, 3 och 5 punkten. Finansinspektionen kan dessutom bestämma att annan information enligt 18 § 2 mom. regelbundet ska tillställas Finansinspektionen, om detta är nödvändigt för skötseln av Finansinspektionens uppgifter enligt avtal som avses i 67 §.

67 §

Överföring av inspektionsuppgifter

Finansinspektionen kan med hemstatens tillsynsmyndighet avtala att Finansinspektionen utför sådana uppdrag i anslutning till inspektion av utländska EES-tillsynsobjekt som hör till hemstatens tillsynsmyndighets ansvar. Finansinspektionen kan också avtala med värdstatens tillsynsmyndighet om att denna ska utföra inspektionsrelaterade uppdrag som avser ett tillsynsobjekt som ligger på Finansinspektionens ansvar.

67 §

Överföring av inspektionsuppgifter

Finansinspektionen kan med hemstatens tillsynsmyndighet avtala att Finansinspektionen utför sådana uppdrag i anslutning till inspektion av utländska EES-tillsynsobjekt eller utländska clearingorganisationer som hör till hemstatens tillsynsmyndighets ansvar. Finansinspektionen kan också avtala med värdstatens tillsynsmyndighet om att denna ska utföra inspektionsrelaterade uppdrag som avser ett tillsynsobjekt som ligger på Finansinspektionens ansvar.

71 §

71 §

*Rätt och skyldighet att lämna ut information**Rätt och skyldighet att lämna ut information*

Om det visar sig att en och samma gäldenär har betydande åtaganden eller förpliktelser gentemot flera tillsynsobjekt och utländska EES-filialer eller om det finns skäl att misstänka att en kunds verksamhet orsakar tillsynsobjekten och filialerna skada, har Finansinspektionen rätt att underrätta dem om detta. Dessutom har Finansinspektionen rätt att lämna ut information om tillsynsobjekt och utländska tillsynsobjekt till marknadsplatsoperatörer som ordnar offentlig handel och till clearingorganisationer som avses i värdepappersmarknadslagen, till optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer och till värdepapperscentralen som nämns i lagen om värdeandelssystemet samt information om andra finansmarknadsaktörer och andra personer till marknadsplatsoperatörer som ordnar offentlig handel, om informationen är nödvändig för att trygga deras tillsynsuppgift eller tillförlitligheten i deras clearingverksamhet.

Om det visar sig att en och samma gäldenär har betydande åtaganden eller förpliktelser gentemot flera tillsynsobjekt och utländska EES-filialer eller om det finns skäl att misstänka att en kunds verksamhet orsakar tillsynsobjekten och filialerna skada, har Finansinspektionen rätt att underrätta dem om detta. Dessutom har Finansinspektionen rätt att lämna ut information om tillsynsobjekt, utländska tillsynsobjekt och utländska clearingorganisationer till marknadsplatsoperatörer som ordnar offentlig handel, till marknadsplatsoperatörer som ordnar multilateral handel, till clearingorganisationer och till utländska clearingorganisationer som avses i värdepappersmarknadslagen, till optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer och till värdepapperscentralen som nämns i lagen om värdeandelssystemet samt information om andra finansmarknadsaktörer och andra personer till marknadsplatsoperatörer som ordnar offentlig handel, om informationen är nödvändig för att trygga deras tillsynsuppgift eller tillförlitligheten i deras clearingverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 1 och 6 § i lagen om Finansinspektionens tillsynsavgift**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 december 2008 om Finansinspektionens tillsynsavgift (879/2008)
1 § 1 mom. 1 punkten och 6 § 1 mom.,
sådant 6 § 1 mom. lyder i lag /2009, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Avgiftsskyldig

Skyldiga att betala tillsynsavgift till Finansinspektionen är

1) tillsynsobjekt enligt 4 § 1 mom., utländska tillsynsobjekts filialer enligt 4 § 5 mom. och pensionsfonder och pensionsanstalter enligt 4 § 6 mom. i lagen om Finansinspektionen (878/2008),

Föreslagen lydelse

1 §

Avgiftsskyldig

Skyldiga att betala tillsynsavgift till Finansinspektionen är

1) tillsynsobjekt enligt 4 § 1 mom., utländska tillsynsobjekts filialer och *utländska clearingorganisationer* enligt 4 § 5 mom. och pensionsfonder och pensionsanstalter enligt 4 § 6 mom. i lagen om Finansinspektionen (878/2008),

6 §

Grundavgift för övriga avgiftsskyldiga

Beloppet av grundavgiften i euro för andra avgiftsskyldiga än de som avses i 4 § och de avgiftsskyldiga bestäms som följer:

6 §

Grundavgift för övriga avgiftsskyldiga

Beloppet av grundavgiften i euro för andra avgiftsskyldiga än de som avses i 4 § och de avgiftsskyldiga bestäms som följer:

Avgiftsskyldiga	Grundavgift i euro
värdepapperscentralen enligt lagen om värdeandelssystemet	260 000
insättningsgarantifonden enligt kreditinstitutslagen	12 000
säkerhetsfonden enligt kreditinstitutslagen	2 000
aktiebolag och andelslag som bedriver begränsad kreditinstitutsverksamhet enligt 5 § i kreditinstitutslagen	1 000

RP 172/2009: juridiska personer som avses i 7 § i lagen om betalningsinstitut	1 000
RP 172/2009: fysiska personer som avses i 7 § i lagen om betalningsinstitut	200
förvaringsinstitut enligt lagen om placeringsfonder	3 000
centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker enligt lagen om andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform	6 000
kreditinstituts och försäkringsbolags holdingföretag samt konglomerats holdingsammanslutning enligt lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (699/2004)	10 000
holdingföretag som enligt 1 kap. 5 § i värdepappersmarknadslagen har bestämmande inflytande i en fondbörs, en värdepapperscentral, ett optionsföretag eller en clearingorganisation	10 000
värdepappersföretags och försäkringsföreningars holdingföretag	1 000
försäkringsmäklare enligt lagen om försäkringsförmedling	1 000 Grundavgiften höjs med 180 euro för varje registrerad mäklare som är anställd i ett försäkringsmäklarföretag eller av en enskild näringsidkare.
kontoförande institut enligt lagen om värdeandelssystemet	6 000 Om ett kontoförande institut har ett eller flera underinstitut enligt 7 a § i lagen om värdeandelssystemet höjs det kontoförande institutets grundavgift med 3 000 euro för varje underinstitut.
utländska clearingorganisationer enligt 1 kap. 4 § 2 mom. 3 punkten i värdepappersmarknadslagen	25 000
finländska clearingmedlemmar enligt 4 a kap. 8 § 2 mom. i värdepappersmarknadslagen och utländska clearingmedlemmar som har fast verksamhetsställe i Finland	12 000
registreringsfonden enligt lagen om värdeandelssystemet och clearingfond enligt värdepappersmarknadslagen	2 000
emittenter av aktier som är föremål för offentlig handel enligt 1 kap. 3 § i värdepappersmarknadslagen	15 500 Grundavgiften höjs med 16 000 euro om det finns en likvid marknad för aktierna

	enligt 4 kap. 10 § i värdepappersmarknadslagen.
finländska bolag vars emitterade aktier på ansökan har tagits upp till handel som motsvarar offentlig handel enligt 1 kap. 3 § i värdepappersmarknadslagen enbart i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland	12 500
emittenter av aktier som är föremål för offentlig handel enligt 1 kap. 3 § i värdepappersmarknadslagen, när det är fråga om en avgiftsskyldig enligt 4 § eller när emittenten inte har hemort i Finland	10 500
emittenter av andra värdepapper som är föremål för offentlig handel än aktier	3 000
finländska bolag vars andra emitterade värdepapper än aktier på ansökan har tagits upp till handel som motsvarar offentlig handel enligt 1 kap. 3 § i värdepappersmarknadslagen enbart i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland	3 000
emittenter av aktier som på en mäklarlista är föremål för multilateral handel enligt 1 kap. 3 a § i värdepappersmarknadslagen	4 000
emittenter av andra värdepapper än aktier som är föremål för multilateral handel på en mäklarlista	1 000
Pensionsskyddscentralen	10 000
trafikförsäkringsnämnden och patienskadenämnden	1 000
filialer till utländska EES-försäkringsbolag enligt lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995)	1 000
sådana utländska EES-tilläggs pensionsanstalter enligt lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor som har filial i Finland	1 000
utländska kreditinstituts, värdepappersföretags och fondbolags representationer	1 000
sådana försäkringsförmedlare enligt lagen om försäkringsförmedling som är registrerade i något annan EES-stat än Finland och har filial i Finland	300